

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI

FARKLI PROGRAMLARDAKİ ÖĞRETİM ELEMANLARININ
UZAKTAN EĞİTİM ORTAMLARINA UYUM AŞAMALARININ
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elvan KOL

TRABZON
Ocak, 2015

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI

FARKLI PROGRAMLARDAKİ ÖĞRETİM ELEMANLARININ
UZAKTAN EĞİTİM ORTAMLARINA UYUM AŞAMALARININ
İNCELENMESİ

Elvan KOL

Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nce Yüksek
Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Danışmanı
Doç. Dr. Hasan KARAL

TRABZON
Mayıs, 2014

KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 22 / 01 / 2015

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Hasan KARAL

Üye : Doç. Dr. Nedim ALEV

Üye : Doç. Dr. Ünal ÇAKIROĞLU

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Nevzat YİĞİT
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

**Elvan KOL
22 / 01 / 2015**

ÖN SÖZ

Günümüzde teknolojinin gelişmesi eğitim sistemini de önemli ölçüde etkilemiştir. Bu etkileşim sonucu geleneksel eğitime alternatif olarak uzaktan eğitim ve türevleri geliştirilmiştir. Uzaktan eğitim ortamları belli amaçlar doğrultusunda oluşturularak günümüzde işlev görmesiyle birlikte bu ortamlarda görev yapacak kişilerin nasıl aşamalardan geçtiği eğitimin hedefe ulaşması noktasında önemlidir. Bu çalışmada uzaktan eğitim ortamında öğretim elemanlarının uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiği incelenmiştir.

Çalışmanın tasarımında ve yürütülmesinde sabırla birlikte desteğini hiç esirgemeyen ve bana daima yardımcı ve destek olan adeta bana kızı gibi davranan ve sahiplenen çok değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Hasan KARAL'a, teşekkürlerimi bir borç bilirim. Çalışmam boyunca görüş ve önerileri ile tezimin zenginleşmesini sağlayan çalışmanın yürütülmesinde her zaman destek olan ve yönlendiren sorularına karşı sabırla davranan önerilerinden istifade ettiğim Yrd. Doç. Dr. Muhammet BERİGEL'e, hem lisansüstü düzeyde aldığım derste hem de çalışma sürecinde sağladığı destek ve yönlendirmelerinden dolayı hocam Doç. Dr. Nedim ALEV'e, bu süreçte desteğini hiç esirgemeyen saygıdeğer hocam Doç. Dr. Ünal ÇAKIROĞLU'na teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu çalışma süreci başından itibaren değerli düşüncelerini içtenlikle paylaşan Arş. Gör. Mehmet KOKOÇ'a ve Arş. Gör. Fatih ERDOĞDU'ya, içten yardımları ve desteğiyle her anda yanımda olduğu için canım arkadaşım Ebru TURAN GÜNTEPE'ye gönülden teşekkür ederim.

Varlıkları için her gün şükrettiğim ailem, hayatım boyunca bana sonsuz destek veren, yaptığım bütün aşırılıklar karşısında sınırsız sabır gösteren canım anneme, her zaman varlığı ile yanımda olduğunu hissettiren saygıdeğer babama ve kardeşlerime özellikle de bu dönemde benimle aynı stresi yaşayan kardeşim Nagihan'a sonsuz sevgi, saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Ocak, 2015

Elvan KOL

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1. 1. Çalışmanın Amacı	3
1. 2. Çalışmanın Gerekçesi ve Önemi	4
1. 3. Çalışmanın Sınırlılıkları	5
1. 4. Çalışmanın Varsayımları	5
1. 5. Tanımlar	5
2. ALANYAZIN TARAMASI	6
2. 1. Çalışmanın Kuramsal Çerçevesi.....	6
2. 2. Uzaktan Eğitim ve Pedagojik Yaklaşımlar.....	7
2. 3. Uzaktan Eğitimde Öğretmen Rollerini.....	8
2. 4. Teknoloji Uyum Süreçlerinde Kullanılan Modeller.....	10
2. 5. Uzaktan Eğitim ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	13
2. 5. 1. Uzaktan Eğitim Ortamına Uyumla İlgili Türkiye de Yapılan Örnek Çalışmalar.....	14
2. 6. Alanyazın Taramasının Sonucu.....	16
3. YÖNTEM	18
3. 1. Çalışma Yöntemi	18
3. 2. Araştırma Grubu	19
3. 3. Çalışmada İnanırlık ve Tutarlılık	20
3. 4. Veri Toplama Teknikleri ve Araçları	20
3. 4. 1. Gözlem	20
3. 4. 1. 1. Uzaktan Eğitim Ortamına Uyum Süreci Gözlem Formu	21
3. 4. 2. Mülakat	21

3. 5. Veri Toplama Süreci ve Takvimi	23
3. 6. Verilerin Analizi.....	23
3. 6. 1. Gözlemlerden Elde Edilen Verilerin Analizi	24
3. 6. 2. Y-Mülakat, Ön, Ara ve Son Mülakatlardan Elde Edilen Verilerin Analizi	24
4. BULGULAR.....	25
4. 1. Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Ortamlarına Uyum Aşamalarının Nasıl Gerçekleştiği ile İlgili Bulgular	25
4. 1. 1. ÖE1 ile İlgili Bulgular.....	26
4. 1. 2. ÖE2 ile İlgili Bulgular.....	32
4. 1. 3. ÖE3 ile İlgili Bulgular.....	36
4. 2. Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Ortamlarına Uyum Süreç Aşamalarının Farklı Programlar Arasındaki Gerçekleşmesinin İncelenmesi ile İlgili Bulgular	42
4. 2. 1. ÖE1 ile İlgili Bulgular.....	42
4. 2. 2. ÖE2 ile İlgili Bulgular.....	43
4. 2. 3. ÖE3 ile İlgili Bulgular.....	43
5. TARTIŞMA	47
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	51
6. 1. Sonuçlar.....	51
6. 1. 1. Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Ortamlarına Uyum Aşamalarının Nasıl Gerçekleştiği ile İlgili Sonuçlar	51
6. 1. 2. Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Ortamlarına Uyum Süreç Aşamalarının Farklı Programlar Arasında Gerçekleşmesi ile ilgili Sonuçlar.....	53
6. 2. Öneriler	54
6. 2. 1. Çalışma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	54
6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Çalışmalara Yönelik Öneriler	55
7. KAYNAKLAR	56
8. EKLER	65
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	71

ÖZET

Farklı Programlardaki Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Ortamlarına Uyum Aşamalarının İncelenmesi

Bu çalışmada uzaktan eğitim ortamlarında ders veren farklı programlardaki öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiğini açıklamak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın teorik çerçevesi ve planlaması oluşturulmuş ve belirlenen çalışma grubunda yer alan üç öğretim elemanı ile çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Berigel'in (2013) geliştirdiği öğretim elemanı uyum süreç aşamaları temel alınmıştır. Nitel çalışma yöntemlerinden birisi olan özel durum çalışması yönteminin uygulandığı bu çalışmada öğretim elemanları, on beş hafta süresince uzaktan eğitim ortamlarına uyum aşamaları incelenmiştir. Çalışmanın verileri; gözlemler ve mülakatlarla toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde nitel yaklaşımlar benimsenmiş olup içerik analizi tekniklerinden faydalanılmıştır.

Çalışmanın sonucunda öğretim elemanlarının uyum aşamalarının gerçekleşme durumlarının ele alınan aşamalar dahilinde olduğu ancak gerçekleşme sırasının değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca farklı programlarda görevli olan öğretim elemanlarında bu aşamaların gerçekleşme sırasının ve gerçekleşip gerçekleşmeme durumunun farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Çalışmada bireysel faktörlerin de uyum aşamalarında etkili olduğu görülmüştür. Çalışmanın sonucunda ortaya çıkan sonuçlara bağlı olarak, öğretim elemanlarına, uzaktan eğitim sistemindeki organizasyon çalışanlarına ve sonraki çalışmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Öğretim Elemanlarının Uyum Süreci, Uzaktan Eğitim Ortamı ile İlgili Kuram ve Modeller, Öğretim Elemanlarının Uyum Aşamaları.

ABSTRACT

Investigating Stages of the Adoption of Instructors of the Different Programs to Distance Education Environment

Aim of this study is investigating stages of the adoption of instructors to different programs instructors to distance education how it happened. At this dimension theoretical framework and study plan was designed and study was conducted to three instructors composing sample of study. Berigel study (2013) in which instructors in developed stages of the adaptation process is based. Qualitative study method as one of the case study method of instructors as applied in this study, 15 weeks during the adaptation stages of the distance learning environment was examined. The data of the study; observations and interviews were collected. In the analysis of the obtained data qualitative approach adopted has been utilized content analysis techniques.

As a result of instructors of the stages of the adaptation of the study, realization is handled within the model, but it has been concluded that the change in the order of their occurrence. In addition, instructor who work in different units to the conclusion that the order of realization of this stage of realization and vary my case it was concluded. Individual factors also have been shown to be effective in the adaptation stages phases. Depending on the results obtained in conclusion, instructors, individuals who work in organizations of distance education system and to future studies were suggested.

Key Words: Distance Education, Adaptation Process of Instructors, Distance Education Media with Theories and Models, Stage Adaptation of Instructors.

TABLULAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Uzaktan Eğitim ile ilgili Yapılan Çalışmalar.....	13
2.	Demografik Özellikler	19
3.	Veri Toplama Çizelgesi	23
4.	Öğretim Elemanlarının İnternet Kullanımlarına İlişkin Bulguları	25
5.	ÖE1'in 1-5. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular.....	27
6.	ÖE1'in 6-10. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular.....	28
7.	ÖE1'in 11-15. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular.....	30
8.	ÖE2'nin 1-5. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular.....	32
9.	ÖE2'nin 6-10. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular.....	34
10.	ÖE2'nin 11-15. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular.....	35
11.	ÖE3'ün 1-5. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular.....	36
12.	ÖE3'ün 6-10. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular.....	39
13.	ÖE3'ün 11-15. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular.....	40

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Öğretim elemanlarının uyum aşamaları.....	12

KISALTMALAR LİSTESİ

- BİT** : Bilgi İletişim Teknolojileri
TPACK : Teknoloji Pedagojik
TAM : Teknoloji Kabul Modeli
ÖE1 : Çalışmanın Örnekleminde Yer Alan Birinci Öğretim Elemanı
ÖE2 : Çalışmanın Örnekleminde Yer Alan İkinci Öğretim Elemanı
ÖE3 : Çalışmanın Örnekleminde Yer Alan Üçüncü Öğretim Elemanı
ABD : Amerika Birleşik Devletleri

1. GİRİŞ

Hızla gelişen teknoloji sahip olduğu potansiyelle eğitim-öğretim sürecine yadsınamaz ölçüde katkı sağladığı yapılan çalışmalarla ortaya konulmaktadır (Tanyeri, 2008). Teknoloji ile eğitim arasında sıkı bir etkileşimin olduğu günümüzde; eğitim, bilgi ve iletişim teknolojilerinden (BİT) bağımsız ele alınmamalıdır. Eğitim ortamına dahil edilen BİT, eğitimi olumlu etkilediğinden, BİT'in bulunmadığı ve kullanılmadığı bir öğretim anlayışı eğitim ve öğretimin başarıya ulaşmasını güçleştirebilir (Erdemir, Bakırcı ve Eyduran, 2009; Angeli ve Valanides, 2009). Öğretmenler eğitimde başarıyı sağlayabilmek için teknolojiyi derslerine uyarlama ihtiyacı duymuşlardır (Graham, Borup ve Smith, 2012). Doğan bu ihtiyaç doğrultusunda Mishra ve Koehler (2006) Teknoloji Pedagoji Alan Bilgisi (TPACK-Technological Pedagogical Content Knowledge) çerçevesini tanımlamıştır. TPACK çerçevesi, öğretmenin sahip olması gereken teknoloji pedagoji ve alan bilgisini birlikte ele almıştır ve BİT'i uygun pedagojik kullanımları açısından etkilemiştir. Diğer bir ifade ile sahip olunan herhangi bir teknolojik materyali öğrenci düzeyine ve anlatılan konuya göre nasıl işe koşacağı açısından etkilemiştir. Bu çerçeve öğretmenlere etkili bir eğitim için pedagoji ve alan bilgisi yanında derslerine BİT'i uyarlayarak, öğrenciler için daha anlamlı öğrenmelerin olabileceğini ön görmektedir.

21. yüzyılda, hızla gelişen teknolojiyle birlikte insan yaşamında bir takım değişimler olmuştur. Bu değişimler doğrultusunda eğitimde yeni arayışlar içine girilmiştir ve bununla bağlantılı olarak eğitimde yeniliklere gidilmiştir. Eğitimdeki bu yeniliklerin başında uzaktan eğitim yerini almıştır (Kaya, 2002; Holmberg, 2005). Uzaktan eğitimin tarihçesi incelendiğinde 200 yıldan fazla bir geçmişe sahip olduğu görülmektedir (Cambre, 1991; Verduin ve Clark 1994). Uzaktan eğitim, ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) mektupla öğretimle gündeme gelmiştir. Daha sonra 1900'lü yıllarda ABD'de açık öğretim veren üniversiteler kurulmuştur. 1990'lı yıllarda çoklu ortam ve internet teknolojisindeki gelişimle birlikte uzaktan eğitim kavramı hızlı bir değişim sürecine girmiştir (Verduin ve Clark 1994; Usal ve Albayrak, 2005). 2000'li yıllar itibarıyla eğitime gereksinim duyan öğrenci sayısının artmasına karşın mevcut okul sayısındaki yetersizlik uzaktan eğitime olan ihtiyacı arttırmıştır. Yüz yüze eğitim ortamında fiziksel ortam kaynaklarını artırmak kolay olmadığından, zaman ve mekân unsurları olmayan uzaktan eğitim hızlı bir gelişme göstermiştir (Özen ve Karaman, 2001). Uzaktan eğitimin en önemli özellikleri; teknolojinin kullanılması ve mekan ayrılığı sağlamasıdır (Moore ve Kearsley, 2005). Bununla birlikte uzaktan eğitim ile fiziksel olarak farklı mekanlarda bulunan öğrenciler teknoloji yardımıyla aynı ortamda buluşabilmekte ve bilgi paylaşımı yapılabilmektedir (Hızal, 1983; Garrison ve

Shale, 1987; Keegan, 1996). Alanyazın incelendiğinde uzaktan eğitim ile ilgili yapılan birçok tanım olduğu görülmektedir. Bu tanımlardan bazıları şöyledir; İşman'a (2005) göre uzaktan eğitim farklı mekanlarda bulunan eğitim paydaşlarının öğretme ve öğrenme faaliyetlerini iletişim teknolojileri yardımıyla gerçekleştirmesidir. Gülnar (2003) ise uzaktan eğitimi elektronik olan ve olmayan sistemlerin kullanıldığı özel bir ders planı ile işleve konulan özel öğretim tekniklerini içinde bulunduran farklı ortamlarda bulunanların kullandığı öğrenme faaliyetleri olarak tanımlamaktadır. Uzaktan eğitim ortamında mesafeler, fiziksel yapılar, zaman kavramı gibi unsurlar olmadığından geleneksel sınıflardan üstün olduğu düşünülmektedir (Noden ve Moss, 1993). Bunun yanında Robinson ve Ikeda'ya (2002) göre uzaktan eğitim geleneksel eğitim ortamının aksine daha geniş kitlelere ulaşabilmekte ve eğitim seviyesini yükseltmektedir. Swan (2001) yaptığı çalışmada uzaktan eğitim ortamında eğitim alan öğrencilerin geleneksel eğitime göre öğrenme düzeylerinin daha düşük olduğunu tespit etmiştir. Bu nedenle uzaktan eğitim ortamlarının düzenlenmesinde yönetici ve öğrenci işbirliği sağlanmalıdır. Yani uzaktan eğitimin verimli kullanılması adına program, öğrenciler ve yöneticiler arasında bütünlük sağlanmalıdır (Von Horn, 1997).

Uzaktan eğitim sistemleri uygulamaya konulmadan önce bir takım planlar yapılmalıdır (Erden, 2003). Yapılacak planlamalarda önce geleneksel eğitimle farklılık ve benzerlikleri gözetilmelidir. Benzerlik ve farklılıkların ışığında uzaktan eğitimde görev alacak kişilerin eğitim gereksinimleri belirlenmelidir (Karasar, 2004) . Uzaktan eğitim uygulamalarının uygun biçimde düzenlenmesi ve ortam oluşması için eğitimcilere önemli görevler düşmektedir. Bu konuda teknoloji ve teknolojinin eğitimde kullanılması eğitiminin yanı sıra farklı becerilere de gerek duyulmaktadır (Dessoff, 2009). İşman (2011) uzaktan eğitim ortamında eğitimcilerin sahip olması beklenen bazı rolleri şöyle sıralamıştır; uzaktan eğitim ortamındaki eğitimci; psikolog, öğretici, öğretim tasarımcısı, teknoloji uzmanı, teknisyen, yönetici, site eğitmeni, editör, grafik tasarımcısı, sosyalleşme uzmanı, danışman, araştırmacı, lider, materyal üretici, ölçme değerlendirme uzmanı, sistem uzmanı, proje yöneticisi, iletişim uzmanı, motivasyon sağlayıcı, uzaktan eğitim uzmanı ve içerik sağlayıcı olmalıdır. Özetle eğitimci ders içeriklerini belirlemeli, rehberlik görevini üstlenmeli, öğrencinin sorunlarıyla ilgilenmelidir. Uzaktan eğitim ortamında eğitimci, öğrencinin kendi kendine öğrenmesini sağlayıp gerektiğinde başvuracağı bir danışman olmalıdır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1997) . Eğitimci, öğrenme ortamına alışması ve çevreyle köprüler kurabilmesi için öğrenciye yardımcı olmalıdır (Dooley, Lindner ve Dooley 2005). Diğer bir ifadeyle eğitimciler öğrencilerin koçlarıdır (İşman ve Dabaj, 2005). Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere uzaktan eğitim uygulamaları öğrencinin yükünü azaltırken eğitmenin yükünü artırmıştır (Toprakçı ve Ersoy, 2008). Çünkü uzaktan eğitim

ortamında bulunan eğitimci, öğretim faaliyetinin yanında danışman durumundadır ve öğrenciler gerek duyduklarında rehberlik yapmalıdırlar.

Çevrimiçi öğrenme ortamı; zaman ve mekan sınırlılığı olmadan öğrencilerin diğer öğrencilerle, öğretmenlerle, konu uzmanları ile etkileşim sağlayabildiği ortamlardır (Aydın, 2002). Çevrimiçi öğrenme yaygın olarak yükseköğretimde, öğretim için geçerli bir araç olarak tüm dünyada kabul edilmiştir (Levy, 2008). Bu genel kabul dahilinde Weaver (2008) yükseköğretimde uzaktan eğitim ortamında görevli öğretim elemanlarının faaliyetlerini tanımlamak ve yaşadıkları problemleri tespit etmenin öğretim faaliyetlerine katkıda bulunacağını belirtmiştir. Uzaktan eğitim ortamlarında etkileşim, öğretim şekli, beklentiler ve kullanılan teknolojilerin farklılığı, bu ortamda öğretim faaliyetinde bulunacak öğretim elemanlarının bir takım yeni yeterliliklere sahip olması ihtiyacını beraberinde getirmektedir (Beldarrain, 2006). Teknoloji ağırlıklı yeni bir ortamda ilk kez öğretim faaliyetlerinde bulunacak öğreticilerin teknolojiyle ilgili teknik problemler yaşamamaları, öğretim faaliyetlerini istedikleri düzeyde geliştirebilmeleri için uyum sağlamaları gerektiğini belirtilmektedir (Redmann ve Kotrlík, 2004). Bu doğrultuda uzaktan eğitim ortamında görevli öğretim elemanlarının, uzaktan eğitim ortamına uyum süreçlerinin nasıl gerçekleştiğinin belirlenmesi eğitime katkı sağlayacaktır. Bu çalışmada yararlanılabilecek birçok uyum çalışması (Davis, 1989; Rogers, 1995; Russel, 1996) incelendiğinde, Berigel'in (2013) çalışması diğer çalışmalara göre, uyum süreç aşamalarını daha geniş bakış açısıyla ve daha çok faktör ile ele aldığı için bu çalışma Berigel'in (2013) uyum süreç aşamaları doğrultusunda şekillenmiştir. Berigel (2013) yaptığı çalışmada öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamındaki uyum süreç aşamalarını; tanıma, farkına varma, değişim, dönüşüm ve uyarılma olmak üzere beş ana basamak altında toplamış ve hepsini uyum süreci altında değerlendirmiştir. Bu çalışmada uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiği üzerine odaklanılarak öğretim elemanları bu uyum aşamaları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

1. 1. Çalışmanın Amacı

Hızla gelişen teknoloji ile eğitim ortamlarında ciddi gelişimler görülmektedir (Gündüz ve Çuhadar, 2006). Bu gelişimler arasında uzaktan eğitimde yer almaktadır. Uzaktan eğitim ortamı içinde yönetici, öğretim elemanı, öğrenci, destek elemanları ile birlikte organizasyon yapısı ve belirli kanunlar, kurallar, yönergeler gibi birçok birim yer almaktadır. Yükseköğretimdeki yeni öğrenme anlayışı öğretim elemanlarının rolünü de değiştirmiştir (Berge, 2000). Bu doğrultuda uzaktan eğitim ortamında ders veren öğretim elemanlarının bu ortama nasıl uyum sağladıklarının bilinmesi son derece önem teşkil etmektedir. İlgili çalışma Berigel'in (2013) uyum süreç aşamaları bağlamında

şekillenmiştir. Çalışmada uzaktan eğitim ortamlarında ders veren farklı programlardaki öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın problemleri aşağıda sıralanmaktadır;

1. Uzaktan eğitim ortamlarında ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum aşamaları olan tanıma, farkına varma, değişim, dönüşüm ve uyarlama aşamaları nasıl gerçekleşmektedir?
2. Uzaktan eğitim ortamına uyum süreç aşamaları farklı programlarda görevli öğretim elemanları arasında nasıl gerçekleşmektedir?

1. 2. Çalışmanın Gerekçesi ve Önemi

Teknolojik gelişmelerin ivme kazandığı günümüzde, geleneksel eğitim ortamına alternatif olarak uzaktan eğitim ortamları oluşturulmuştur. Uzaktan eğitim ortamlarının işlevselliği incelendiğinde yaşam boyu öğrenmeye olanak sağladığı görülmektedir. Yaşam boyu öğrenme çerçevesi Avrupa Birliğinin eğitim çerçevesini oluşturan bir kapsam olarak, eğitim ve öğretime yeni yaklaşımların gerekli olduğunu tartışmaktadır (Knapper ve Cropley, 2000). Yaşam boyu öğrenmeye olanak sağlayan uzaktan eğitimde internetin eğitimdeki uygulamalarında, yüksek eğitim ağırlık kazanmış ve yüksek eğitimde yeniden yapılanmalara gidilmiştir. Bu düzenlemelerle gelişen web teknolojileri ve bilgisayarlı konferans sistemleri sayesinde zaman, mekân, program, araç-gereç, öğreten ve öğrenen açısından büyük esneklik ve faydalar sağlamıştır (Karasar, 2004). Uzaktan Eğitim yükseköğretim kurumlarında karşılaşılan eleman yetersizliği ve talep edilen eğitim ihtiyaçlarını karşılamaları için başvurabilecekleri yöntemlerden biridir. Uzaktan eğitim, özellikle yüksek lisans düzeyinde ihtiyaç duyulan öğretim elemanı ihtiyacını ve bilgi paylaşımını sahip olduğu teknoloji, yöntem ve sistemlerle giderilebilir (Berigel ve Karal, 2011).

Uzaktan eğitim ortamında görevli öğretim elemanlarının, bu ortamlara nasıl uyum sağladıkları, ne tür eksiklikleri olduğu ve sistem içinde düzeltilmesi ya da yeniden planlanması gereken durumların neler olduğunu ortaya çıkarmak için öğretim elemanlarının uyum süreç aşamalarının izlenmesi uzaktan eğitimin verimliliği açısından önem taşımaktadır. Rogers (1995), bireylerin oluşan yeniliği benimsemesini bilgi, ikna olma, karar verme, uygulama ve kabullenme olarak ele alırken, Russel (1996) oluşturduğu modelde, uyum sağlama sürecini; farkında olma, öğrenme süreci, süreçteki uygulamaları anlama, güven ve aşına olma, yapıya uyum sağlama ve yaratıcı yeni uygulamalar oluşturma olmak üzere altı aşamada gerçekleştiğini belirtmiştir. Bunların doğrultusunda Berigel (2013) Türk uzaktan eğitim ortamında uygulama yaparak yeni uyum süreç

aşamaları oluşturmuştur. Berigel (2013) oluşturduğu öğretim elemanları uyum aşamalarının birçok çalışmaya karşın daha geniş ve daha fazla faktörü ele aldığını ifade etmiştir. Bu doğrultuda Berigel'in (2013) ortaya koyduğu öğretim elemanlarının uyum süreçleri; tanıma, farkına varma, değişim, dönüşüm, uyarlama aşamalarının işlerliğini değerlendirerek, çalışmanın gerçekleştirilmesinin öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamlarına uyum sağlama aşamalarını anlamaya yardımcı olacağı düşünülmüştür.

1. 3. Çalışmanın Sınırlılıkları

Çalışma Trabzon ilinde yer alan bir üniversitenin uzaktan eğitim ortamında görev yapan üç öğretim elemanı ile sınırlıdır.

1. 4. Çalışmanın Varsayımları

Çalışmanın uygulamasında yer alan öğretim elemanlarının mülakat sorularını kendi gerçek durum ve düşüncelerine uygun olarak cevaplandıkları varsayılmıştır.

1. 5. Tanımlar

Uzaktan Eğitim; Farklı mekanlarda bulunan eğitim paydaşlarının öğretme ve öğrenme faaliyetlerini iletişim teknolojileri yardımıyla gerçekleştirmesidir (İşman, 2005).

Öğretim Elemanları Uyum aşamaları; Tanıma, farkına varma, değişim, dönüşüm, uyarlama olmak üzere beş basamaktan oluşmaktadır (Berigel, 2013).

Tanıma; Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sistemini, yeni teknolojileri, karşılaştıkları yeni durumları, organizasyonu ve organizasyon yapısını, kanunları, yönergeleri, kuralları tanımaya çalıştıkları aşamadır.

Farkına Varma; Öğretim elemanlarının öğretim faaliyetlerindeki farklılığın, öğrenciyle etkileşim ve iletişimdeki farklılığın farkına varmaya başladığı ve yeni öğretim yöntemleri geliştirmeye çalıştığı aşamadır.

Değişim; Öğretim elemanlarının deneyim kazanıp, sistemin avantajlarını fark edip, yaşadıkları problemler azaldıkça olumsuz tutum, düşünce ve algılarındaki değişimlerin gözlemlendiği aşamadır.

Dönüşüm; Öğretim elemanlarının teknoloji kullanım becerilerindeki gelişimleri sonucu kullanmaya başladıkları yeni öğretim yöntemleri, öğrencilerle olan etkileşim ve iletişimlerini arttırmalarının gerçekleştiği aşamadır.

Uyarlama; Öğretim elemanlarının deneyimlerini uzaktan eğitim sistemi personeli, akademisyenler ve iş arkadaşlarıyla paylaştığı aşamadır (Berigel, 2013).

2. ALANYAZIN TARAMASI

Bu bölümde uzaktan eğitim ortamındaki uyum süreçleri ile ilgili kuramsal çerçeve doğrultusunda yapılan çalışmalara, uyum süreçlerinde kullanılan modellere, uzaktan eğitim ve pedagojik yaklaşımlar arasındaki ilişkiye ve öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamında edindiği rollerle ilgili alanyazına yer verilmiştir. Bu doğrultuda çalışmaya yön verebilecek uyum aşamaları üzerinde odaklanarak en uygun model belirlenmeye çalışılmıştır.

2. 1. Çalışmanın Kuramsal Çerçevesi

Günümüzde teknolojiyle birlikte insan yaşamında ekonomik, eğitim, sağlık, üretim ve tüketim gibi birçok alanda bir takım değişiklikler meydana gelmiştir (Gündüz ve Çuhadar, 2006). Eğitimsel değişimlere, örgün eğitimin yanında gelişen uzaktan eğitim örnek verilebilir. Sağlamış olduğu zaman ve mekan ayrılığı avantajı yanında teknoloji kullanımına olanak sağlayan uzaktan eğitim ortamlarının eğitim sisteminde yer almasıyla birlikte bu alanda bir çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarda Uzaktan eğitimin gelişimiyle ve eğitimde yerini almasıyla birlikte uzaktan eğitim ile ilgili birçok kuramsal temel ve tanım ortaya konmuştur.

Holmberg (2005) uzaktan eğitim için; aynı fiziksel ortamda öğrenciyi sürekli kontrol etmenin olmadığı, eğitimi sağlayan kurumun planlama, rehberlik ve öğretim olanaklarından faydalanarak tüm öğretim kademelerinde birçok çalışma biçimini içerdiğini ifade etmiştir. Bunun yanında Moore (1973) uzaktan eğitimi birbirinden zaman ve mekan açısından ayrı, öğretmen ve öğrenciler arasında gerçekleşen, öğrenci aktifliği ile bireysel öğrenmeye dayalı bir eğitim uygulaması olarak tanımlamıştır (Şimşek ve Karataş, 2002). Holmberg'in 1970'li yıllarda temellerini attığı, 1990'lı yıllarda tam anlamıyla şekillenen etkileşim ve iletişim kuramı; uzaktan eğitimde yönlendirilmiş iletişimin yanında ait hissetme durumu ve işbirliğinin önemli bir eğitsel değere sahip olduğuna dayanmaktadır Holmberg'e göre öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim öğrenmenin temelini oluşturmaktadır. Etkileşim ve iletişim kuramının önemi, uzaktan eğitim sistemlerine özgü bir süreç tanımlaması getirmesinden kaynaklanmaktadır. Holmberg'in uzaktan eğitime bakış açısında bireysel etkinlikler öne çıkmaktadır (Keegan, 1996; Simonson, Schlosser ve Hanson, 1999).

Moore (1973) uzaktan eğitim için özerklik ve uzaklık kavramlarına dayanan bir kuram geliştirmiştir. Bu kurama göre okul ortamını, öğrenme ve öğretme etkinliklerinin

yapıldığı yer olarak tanımlamıştır. Öğrencinin özerk olduğu ve öğretmenden mesafe ve zamanca uzak olduğu, uzaktan eğitimdeki uzaklık kavramının, öğrenci ve öğretmen arasındaki mesafeyi tanımlamakta yetersiz olduğunu belirtmiştir. Moore'e (1973) göre uzaktan eğitim öğrencisi yalnızdır ve kendi öğrenmesini geliştirmede ileri derecede sorumluluk alması ve kendisini kontrol etmesi gerekmektedir. Moore 1980'lerde etkileşimsel uzaklık kuramını ortaya atmıştır. Bu kuramın tanımı; etkileşim, yapı ve bireysel özerkliğin bir işlevi olarak yapılmıştır. Uzaktan eğitim uygulamalarında, öğrencilerin etkileşimsel uzaklığı algı şekilleri, öğrenci doyumunu ve güdülenmesini belirlemektedir. Hopper'ın (2000) çalışmasında uzaktan eğitim düzenlemelerinde öğrencilerin etkileşimsel uzaklığı algılayışlarının akademik başarısı üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu bulması, Moore'un etkileşimsel uzaklık yaklaşımını destekler niteliktedir.

Wedemeyer'e göre uzaktan eğitimin temelinde öğrencinin bağımsızlığı vardır. Bu nedenle yükseköğretimde uzaktan eğitimi tanımlamak için Wedemeyer 1973'te bağımsız çalışma kavramını kullanmıştır (Keegan, 1996). Bağımsız çalışma kuramı; öğrenci-öğrenci ve öğretmen-öğrenci bağımlılığını, öğretmenin fazla iş yükünü ve öğrenci ve öğretmenlerin belli dersleri, metodolojileri seçme ve ortak bireysel özelliklere sahip olma mecburiyetini ortadan kaldırmıştır (Karataş, 2003).

Peters (1983) tarafından ortaya koyulan kuramda uzaktan eğitimin endüstriyel süreçle ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Artan öğrenci sayısı ile birlikte öğretmenin bilgi aktarma görevine öğretim sisteminin kontrolü, öğrenme materyallerinin hazırlanması vb. görevler de eklenmiştir. Bu bağlamda işbirliği önem kazanmıştır. Öğrenme içeriklerinin tasarlanması, öğrenen takip ve değerlendirme işlemleri bir kişinin üzerinden kalkmıştır. Bu süreçte öğretmen sadece dersin yürütücüsü görevi üstlenmiştir.

2. 2. Uzaktan Eğitim ve Pedagojik Yaklaşımlar

Eğitimde bilgisayarın kullanımı hususunda son yirmi beş yılda önemli değişimler olmuştur. Bu değişimler pedagojik yaklaşımlara ve bilgisayar tabanlı öğrenmelere yansımıştır (Winn, 1999). Öğrencilerin öğretmenlerden bilgiyi öğrendiği öğretim ve öğrenmedeki standart bakış açısı değişmiştir. Bilgisayar programları, öğrenme yöntemi olarak aktif bir şekilde kabul görmeye başlamıştır ve öğrencilerin yeni öğrenecekleri bilgileri eski bilgilerle ilişkilendirmek için çaba sarf edilmiştir (Duffy ve Jonassen,1992). Teorisyenler yeni öğrenilen bilgilerin öğrenciler tarafından nasıl inşa edileceğini açıklamışlardır. Öğrencilerin bilgiyi öğrenme ortamlarında yapılandırarak öğrendiğini ve öğrenme ortamlarının nasıl inşa edilmesi gerektiği ile ilgili buldukları sonuçlara çalışmalarında yer vermişlerdir. Yapılan çalışmalar doğrultusunda öğrencilerin bilgiyi yapılandırırken çevre ile etkileşim halinde olması gerektiğine ulaşılmıştır (Winn, 1999).

Aynı zamanda bilgisayar teknolojisine sahip olunduktan sonra pedagojik yaklaşımlar değişmiştir. İlk eğitim yazılımı Kulik (1983,1985) tarafından geliştirilmiştir ve Clark (1985) tarafından değerlendirilmesi yapılmıştır. Programda; öğrenciler için basit bilgiler yer alırken aynı zamanda öğrencilerin cevaplarını değerlendirmede söz konusuydu. İlk yapılan programda şu anda yapılabilen yazılım ve donanımların çok azı yapılmıştır. Programın ara yüzü metne ait olarak tasarlanmıştı ve ilgisiz bir sesle birlikte çok basit grafiklerle desteklenmişti. Programın dili kurallar dahilinde oluşturulmuş ama nesnelere değiştirilmemişti. Bu durumu üst aşamalara taşıyabilmek için bilgisayar üreticileri bilgisayar tabanlı öğrenmeye yönelik programlar geliştirmeye yöneltmiştir (Winn, 1999).

Eğitim ortamına teknolojinin atıl şekilde girmesi ile geleneksel öğretim yöntemlerini kullanan ve teknoloji bilgisi düşük düzeyde olan dijital göçmen öğretmenlerin, dijital yerli öğrencilerin ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılamada yetersiz kaldığı görülmüştür (Prensky, 2001). Bunun yanında öğretmenlerin teknoloji kullanım becerilerini öğrenmeleri tek başına yeterli değildir. Teknolojinin eğitime entegrasyonunun nasıl sağlanacağı da önemlidir (Mishra, Koehler ve Kereluik, 2009). Bu bağlamda TPACK çerçevesi (Mishra ve Koehler, 2006), eğitim teknolojisi alanında teknoloji entegrasyonunun karmaşıklığını açıklayan bir yol olarak açığa çıkmakta ve etkili teknoloji entegrasyonu hakkında etkili bir düşünme yolu sunmaktadır (Polly ve Brantley-Dias, 2009). TPACK çerçevesi BİT'i uygun pedagojik kullanımı açısından etkilemiştir. Böylece öğretmenlerin derslerinde uygun pedagoji ile teknoloji entegrasyonu sağlanmasına yardımcı olunmuştur (Mishra ve Koehler, 2006). TPACK, öğretmenlere etkili bir eğitim için pedagoji ve alan bilgisi yanında derslerine BİT'i uyarlayarak, öğrenciler için daha anlamlı öğrenmelerin olabileceğini göstermiştir. İlk olarak basit bilgisayar programları şeklinde başlayan teknolojinin eğitime dahil olması günümüzde uzaktan eğitim ortamında ders vermeye kadar ilerlemiştir. Uzaktan eğitim ortamındaki bir öğretmenin önceki pedagojik yaklaşımları devam ettirmesi, öğrencilerle arzulanan etkileşimin yaşanmamasına neden olabilir. Bu sebeple uzaktan eğitim ortamında ders veren öğretmenlerin ortam gereksinimleri doğrultusunda sahip olması gereken farklı pedagojik roller vardır (İşman, 2011). Bunlara uzaktan eğitimde öğretmen rollerinde ayrıntılı olarak değinilmiştir.

2. 3. Uzaktan Eğitimde Öğretmen Roller

Bir uzaktan eğitim topluluğu oluşmasında öğretmen rolleri çok önemlidir (Khou, 2010). Uzaktan eğitim ortamında geleneksel sınıflara göre öğretim elemanları yeni roller üstlenmekte veya sahip oldukları rolleri değiştirip geliştirmektedirler. Genel itibariyle incelendiğinde alanyazında uzaktan eğitim ortamlarındaki öğretmen rolleri dört başlık altında toplanmaktadır (Collins ve Berge, 1996; Das ve Ghosh; 2012). Bunlar;

1. Pedagojik roller; Uzaktan eğitim ortamı geleneksel sınıf ortamlarındaki farklılıkları itibariyle eğitsel durumlarla ilgili farklılıklara sahiptir. Uzaktan eğitim ortamlarında öğretmenler yeni pedagojik bilgi ve becerilere ihtiyaç duymaktadır. Öğretmenler uzaktan eğitim ortamlarında ortam tasarımcısı, etkileşim oluşturucu, dönüt verici, öğretim uzmanlığı ve motivasyon sağlayıcı rollerine daha çok önem vermeli ve bu rollere uyum sağlaması gerekmektedir. Uzaktan eğitim ortamında öğretmenlerin özellikle dikkat etmesi ve sahip olması gereken pedagojik roller; Ortam Tasarımcısı, Etkileşim Oluşturucu, Dönüt Verici, Öğretim Uzmanı, Motivasyon Sağlayıcı şeklinde sıralanmaktadır (İşman, 2011). Belirtilen bu roller geleneksel öğretime göre uzaktan eğitim ortamında farklı şekilde işlev görmektedir.
2. Sosyal Roller; Uzaktan Eğitim ortamındaki bir öğretmen sosyal rolünü gerçekleştirirken, zaman ve mekandan bağımsız olarak öğrencilerin de eğitim sürecinde yer alabilecekleri bir ortam tasarlaması gerekmektedir (Garber, 2004). Öğretmenin uzaktan eğitim ortamındaki en önemli sosyal rolleri, öğrencileri insan ilişkilerine teşvik etmek, grup bağlılığını geliştirmek ve öğrencilerin birlikte çalışabilecekleri ortamlar oluşturmaktır (İşman, 2011). Uzaktan eğitim ortamlarında öğretmenlerin sahip olması gereken en önemli iki rol sosyal ilişki sağlayıcısı olmak ve öğretim programı sorumlusu olmaktır.
3. Yönetimsel Roller; Birçok araştırmacı uzaktan eğitimde ders planlama, hazırlama ve yönetme işlerinin başarılı öğrenme deneyimleri için önemine işaret etmektedir (Conrad, 2002; Bonk ve Dennen, 1999). Bu rol ders dahilinde tartışmanın hedeflerini, ders programını, prosedür, kurallar ve karar alma standartlarını belirlemeyi gerektirir. Öğretmenin en önemli rolü öğretimi yönetmektir. Uzaktan öğretimde öğretmenin rolünün değişiminin en belirgin olarak gözlemlendiği rollerden birisi de yönetimsel roller olarak öne çıkmaktadır. Öğretmen bilgiyi sunan ve süreci kontrol eden kişi konumundan sıyrılıp, öğrenme sürecini izleyen ve kolaylaştıran kişi rolünü üstlenmektedir (İşman, 2011).
4. Teknik Roller; Öğretmenin uzaktan eğitim ortamındaki teknolojileri kullanabilmesi ve öğrencilere yeterince destek olabilmesi için ihtiyaç duyduğu rolü teknik roller oluşturmaktadır (Ingram, 2005). Öğretmenin uzaktan eğitim teknolojilerini rahatlıkla kullanabilmeli ve öğrencilerin karşılaşabilecekleri teknik problemlerde öğrencilere destek olması gerekmektedir. Eğer öğretmen öğrencilerin yaşadıkları teknik problemlere yeterince destek olursa, öğrencilerin ders ve aktivitelere daha iyi adapte olduğu görülmüştür (İşman, 2011).

2. 4. Teknoloji Uyum Süreçlerinde Kullanılan Modeller

Uzaktan eğitim ortamlarında kullanılan teknolojiler, öğrenme kaynaklarını ve hem öğrenme sürecinde hem de öğretme sürecinde öğretmenin rolünü değiştirmektedir (Das ve Ghosh, 2012). Öğretim elemanlarının yeni teknolojilerle karşılaşması, öğretim elemanlarını bu teknolojileri istenilen düzeyde kullanmasını sağlayacak uyum süreci içerisine girmesine neden olmaktadır (Berigel, 2013). Uyum süreç aşamalarının incelenmesi alanyazında genellikle modellerle olmaktadır. Rogers'ın (1995) yeniliklerin yayılması modeli günümüzde kullanılan birçok uyum modelinin referans aldığı bir kaynaktır. Rogers bu model ile yeniliklerin bireyler arasında ve toplum içinde kabullenmesi durumunu ele almıştır. Rogers, yeni bir fikrin yayılmasını etkileyen 4 temel unsurun olduğunu belirtmiştir. Bunlar;

Yenilik; kişilerce yeni olarak nitelendirilen bir fikir, uygulama ya da nesne,
İletişim Kanalları; Mesajların bireyler arasında taşınmasını sağlayan araç,
Zaman; Oluşan yeniliğe karar verilmesi için gereken sürenin tamamını içerir,
Sosyal Sistem; Belirlenen ortak bir amacı gerçekleştirmek için, birbiriyle ilişkili bölümlerden oluşan topluluk.

Buna bağlı olarak bir yeniliğin benimsenmesinden sonra, o yeniliğin çeşitli iletişim kanalları aracılığıyla yayıldığı görülmüştür. İletişim aşamasında, yenilik, bilimsel bir bakış açısından ziyade, yeniliğin bireyler üzerindeki öznel algılamalarına bağlı olarak yayılmaktadır. Yayılma; bir yeniliğin iletişim kanalları aracılığıyla zaman içinde bir sosyal sisteme ait bireyler arasında iletilme sürecidir. Ayrıca bireylerin oluşan yeniliği benimsemesi beş aşamada gerçekleşmektedir. Bunlar;

1. Bilgi
2. İkna Olma
3. Karar Verme
4. Uygulama
5. Kabullenmedir.

Bu süreç belli bir zaman içinde gerçekleşmektedir ve bu zaman dilimi içerisinde sosyal sistem, yayılım ve liderlerin rollerini yenilik kararlarının türleri belirler (Rogers, 1995). Öğretim elemanları uzaktan eğitim ortamlarında yeni uygulamalar, yeni fikirler ve yeni teknolojilerle karşı karşıya kaldığı belirtilmektedir (Berigel, 2013). Buna göre uzaktan eğitime belirlenen ortak bir amaç için planlı, programlı oluşturulan sosyal bir sistem de denebilir (Cegielski, 2001).

Davis (1989) tarafından ortaya konan Teknoloji Kabul Modeli (TAM), teknolojiyi kabul etme ve kullanma davranışını açıklamak için geliştirilmiş bir teoridir ve teknolojik gelişmelerde dikkate alınmaktadır. Bu model ile bireylerin teknolojiye yönelik davranış

durumlarını ve algıladıkları teknoloji kullanışlılığı belirlenmiş ve algılanan kullanışlılığın davranış üzerinde etkili olduğu belirtilmiştir (Lin, 2007). Bazı araştırmacılar TAM yapılarının bağlam-özgü belirleyicilerini geliştirmiştir, örneğin, Karahanna and Straub (1999) elektronik haberleşme sistemleri (e-posta sistemleri) için, Koufaris (2002) e-ticaret için, Hong and Tam (2006) çok amaçlı bilgi aletleri için, Rai and Bajwa (1997) yönetim bilgi sistemleri için çalışmalar yapmıştır. Bunun yanında bazı çalışmalarda TAM yapıları belirleyicileri gibi ek yapıları eklenerek TAM geliştirilmiştir. TAM, Venkatesh ve Davis (2000) tarafından geliştirilerek TAM2 modeli elde edilmiştir. Daha sonra Venkatesh ve Bala (2008) TAM2 ve kullanım kolaylığı algılanan belirleyicileri modelini (*the model of the determinants of perceived ease*) (Venkatesh, 2000) birleştirerek TAM3 modelini geliştirmiştir. TAM'ın değişim ve gelişim sürecine bakıldığında araştırmacıların toplum gereksinimleri doğrultusunda sürekli ilaveli olarak geliştiği görülmektedir.

Russel (1996) oluşturduğu modelde, eğitim ortamlarında yeni teknolojilere uyum sağlama sürecini altı aşamada gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Russel'in modeli daha çok yetişkinler için geçerlidir. Russel'in modelindeki aşamalar aşağıdaki şekilde sıralanmıştır.

1. Farkında olma (Awareness)
2. Öğrenme Süreci (Learning the process)
3. Süreçteki uygulamaları anlama (Understanding and application of the process)
4. Güven ve Aşına olma (Familiarity and confidence)
5. Yapıya uyum sağlama (Adaptation to other contexts)
6. Yaraticı yeni uygulamalar oluşturma (Creative application to new contexts) (Russell, 1996).

Dwyer (1994) öğretmenlerin teknolojiye uyum süreçlerinde, öğretmenlerin tutum, davranış ve inanç etkisini de dahil ederek dört aşamalı bir uyum modeli geliştirmiştir. Uyum modeli aşamaları; Giriş, Uyum, Benimseme, Üretme aşamalarından oluşmaktadır (Dwyer, 1994).

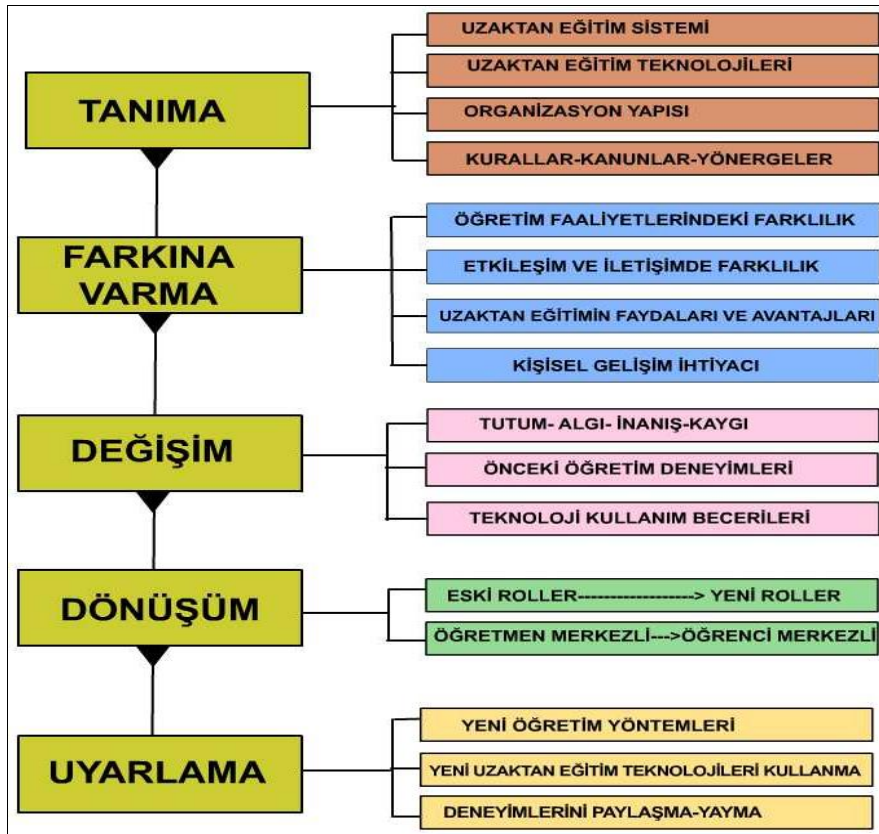
Edmondson, Bohmer ve Pisano (2001), yeni teknolojik rutinleri kurmak için bir süreç modeli oluşturmuştur. Oluşturdukları teknolojik rutinleri modeli dört aşamalıdır. Bunlar;

1. Kayıt (Enrollment)
2. Hazırlık (Preparation)
3. Uygulamalar (Trials)
4. Yansımadır (Reflection)

Sayılan bu dört aşama tamamlandıktan sonra yansımalara bakılarak çıktılar oluşturuluyor.

Berigel'in (2013) çalışmasında, öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarını ele almıştır. Bu aşamaları oluştururken aynı zamanda uzaktan eğitim

ortamının kültürünü, gereksinimlerini dikkate almıştır. Berigel uyum süreç aşamalarını oluştururken Türk uzaktan eğitim sistemi üzerinde uygulama yapmıştır ve uygulama sonucunda ortaya beş aşamalı öğretim elemanı uyum sürecini çıkarmıştır. Berigel'in (2013) oluşturduğu uyum aşamalarının her basamağının alt basamakları da bulunmaktadır. Bu alt basamakların ana aşamalarla ilişkisi Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Öğretim elemanlarının uyum aşamaları, (Berigel, 2013).

Diğer birçok model (Dwyer 1994; Davis, 1995; Russel, 1996) ile Berigel'in (2013) çalışması birlikte ele alındığında, Berigel'in uyum süreç aşamalarının birçok çalışmayı içinde barındırdığı görülmektedir. Alanyazına bakıldığında, Rogers'ın (1995) kuramındaki "bilgi" aşaması ile Berigel'in çalışmasındaki "tanıma" aşaması, uygulama aşaması ile "dönüşüm" aşaması benzerlikler göstermektedir. Davis'in (1995) modelinde belirtilen algılanan fayda aşaması Berigel'in çalışmasındaki farkına varma aşamasına, kullanıma yönelik tutum aşaması değişim aşamasıyla benzerlikler göstermektedir. Zemsky ve Massy (2004) oluşturduğu e-öğrenme uyum çemberi modeli içerisinde yer alan geleneksel öğrenme yöntemlerinin uyarlanması, Berigel'in çalışmasındaki değişim aşamasındaki önceki öğretim deneyimlerindeki değişim bileşeni ile yeni ders yöntem ve araçlarının kullanımı uyarlama aşamasındaki yeni öğretim yöntemleri kullanma ve yeni uzaktan eğitim

teknolojileri kullanma bileşenleri ile benzerlikler göstermektedir. Johnson ve Fredian'ın (1986) oluşturduğu "Değişime Uyum Modeli"ndeki geçiş aşaması Berigel'in çalışmasındaki değişim aşamasıyla benzerlikler göstermektedir. Russel'in (1996) oluşturduğu Teknolojiye Uyum Modelinde yer alan, farkında olmak, yapıya uyum sağlama ve yaratıcı yeni uygulamalar oluşturma aşamaları Berigel'in çalışmasındaki aşamalarla benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte Berigel uyum süreç aşamalarını oluştururken Türk uzaktan eğitim sisteminde uygulamıştır. Özetle uyum süreciyle ilgili çalışmalardan farklı olarak daha geniş bir bakış açısıyla, daha çok sayıda faktör (uzaktan eğitim topluluğu bileşenleri) göz önüne alınarak oluşturulduğu için, yapılan bu çalışma Berigel'in öğretim elemanlarının uyum süreci aşamaları etrafında şekillenmiştir.

2. 5. Uzaktan Eğitim ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Bu bölümde uzaktan eğitim ile ilgili yapılan çalışmalardaki değişimleri daha iyi anlayabilmek için, uzaktan eğitim ile ilgili yapılan çalışmalar 1995-2014 aralığında ele alınmıştır. Çalışmalara dikkat edildiğinde ilk zamanlarda uzaktan eğitim sistemiyle ilgili başarı durumu, karşılaşılan sorunlar ve çözümü dahilinde neler yapılabilir ile ilgili çalışmalar yapılırken ilerleyen yıllarda çalışmalarda ortama yeni teknolojilerin eklendiği ve performansla yönelik çalışmaların yapıldığı dikkat çekmektedir. Aynı zamanda ilerleyen zamanlarda uzaktan eğitim ortamındaki öğrenme ortamları karşılaştıran ve eğitim kalitesi değerlendiren çalışmalarında yapıldığı görülmektedir. Burada ilk zamanlarda sistemi anlamaya yönelik çalışmaların olduğu ancak ilerleyen zamanlarda sistemi sorgulayan ve farklı öğretim tasarımlarının geliştirilmeye yönelik çalışmalarında gerçekleştirildiği söylenebilir. Tablo 1'de çalışmalar ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo 1. Uzaktan Eğitim ile ilgili Yapılan Çalışmalar

Çalışmayı Yapan Kişi	Çalışmanın Konusu
Sherry, (1995)	Uzaktan eğitim sistemlerinin başarı ya da başarısızlıklarını etkileyen faktörleri inceleyerek bir öğretim tasarımı oluşturmuştur.
Porter, (1997)	Uzaktan öğrenme de uygun sanal sınıfların oluşumu, programlarının tasarımı ve yönetimi ile ilgili sorunları ele alarak etkili ders ve programlarla ilgili pratik tavsiyeler verilmiştir.
Chute, Hancock ve Thompson, (1998)	Yeni ürün ve politika bilgileri, iş becerileri eğitimi/ yeniden eğitim, gelişmiş profesyonel eğitim, yönetim geliştirme kursları ve müşteri eğitiminin uzaktan eğitimle nasıl uygulanacağı hakkında bilgi verilmiştir ve mevcut uzaktan eğitim programını geliştirmek için pratik tavsiyeler sunulmuştur.
Galusha, (1998)	Uzaktan öğretimdeki öğrenme engellerini ele almıştır. Bunun doğrultusunda alanyazın taraması yaparak bu engelleri ortaya çıkarmaya çalışmıştır
Phipps ve Merisotis, (1999)	Yükseköğretimde uzaktan eğitim etkinliğini, mevcut çalışmaları incelenerek sunulmaya çalışılmıştır. Böylece uzaktan eğitim üzerine yapılan çalışmaların incelenmesiyle kamu bilgilendirmesi yapılmıştır. 70 tane referans alınmıştır.
Brown, (2001)	Yetişkinler için bilgisayar ortamı asenkron uzaktan eğitim sınıflarının oluşum süreciyle ilgili teori geliştirmeye çalışılmıştır.

Tablo 1'in devamı

Levy, (2003).	Bir online uzaktan eğitim programı geliştirirken dikkat edilmesi gereken altı faktöre ilgili olarak alanyazın gözden geçirilmiştir. Bu altı faktör şunlardır: vizyon ve planları, müfredat, personel eğitimi ve desteği, öğrenci hizmetleri, öğrenci eğitimi ve desteği, ve telif hakkı ve fikri mülkiyet.
Dickey, (2005)	Ortaya çıkmış olan üç boyutlu (3D) sanal dünyalar ve aktif dünyalar, senkron ve asenkron uzaktan eğitimde araç olarak kullanılmaktadır. Örnek olay çalışması ile yapılan incelemede, uzaktan eğitimde kullanılan 3D sanal ortamın sağladığı öğrenme deneyim türünü belirlemek için aktif dünyalar araştırılmıştır.
Anderson, (2005)	Gelişmekte olan uzaktan eğitim modlarının, öğretici karşısında maksimum özgürlüğün sağlanması ve diğer öğrencilerle birlikte öğrenme toplulukları halinde çalışabilecek fırsatlar oluşturmanın zorlukları üzerinde durulmuştur.
Hannay ve Newvine, (2006)	Öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilmek için üniversiteler farklı öğrenme ortamlarını (televizyonla öğrenme, internet tabanlı öğrenme, yazışma kursları gibi.) denemişlerdir. Ele alınan çalışma da geleneksel ve uzaktan eğitim arasında karşılaştırma yapılmıştır. Bu karşılaştırma yapılırken hem ders kalitesi hem de öğrenci algılarını dikkate alınmıştır.
Sahin, (2007)	Çevrimiçi öğrenme ortamlarının özelliklerini analiz etmek için yapılan çalışmada, öğrenci memnuniyeti ve değişkenler (Eğitmen desteği, öğrenci etkileşimi ve işbirliği, kişisel alaka, aktif öğrenme ve öğrenci özerkliği) arasındaki ilişkiyi çalışmak için uzaktan eğitim öğrenme ortamları anketi (DELES) kullanılmıştır.
Offir, Lev ve Bezalel, (2008)	Asenkron uzaktan eğitime karşın senkron uzaktan eğitimde öğrencilerin başarıları ve öğrencilerin memnuniyetlerindeki farklar ortaya çıkarılmıştır. Çalışmaya göre öğrenciler ve öğretmen arsındaki etkileşim düzeyi öğretim yönteminin etkinliğini belirleyen önemli bir faktördür.
White, (2009)	Çalışmada uzaktan eğitim ile ilgili farklı teoriler incelenmiş ve bu doğrultuda uzaktan dil öğrenmede öğrenen-merkezli teoriye doğru, öğrenen-içerik arayüzlü bir teori önerilmeye çalışılmıştır.
Anderson ve Dron, (2010)	Çalışmada, uzaktan eğitim pedagojisini üç kuşak incelenmiştir. Kullanılan teknolojiye dayalı uzaktan eğitim sınıflandırılmasının aksine bu çalışmada öğrenme deneyimlerini tanımlayan pedagoji üzerinde durulmuştur. Uzaktan eğitimin içeriği ve ihtiyacı doğrultusunda, uzaktan eğitim tasarımcıları, öğretmenler ve geliştiriciler için pedagoji önemli olduğu ve üç kuşak boyunca bağlam, içerik ve öğrenme beklentilerinin uzaktan eğitimin kalitesini etkilediği göstermektedir.
Moore, Dickson-Deane ve Galyen (2011)	E-öğrenme, çevrimiçi öğrenme ve uzaktan öğrenme ortamlarının aynı olup olmadığını anlamak ve tanımlamak için, karma yöntem analizi kullanılarak makaleler incelenmiştir ve anket yapılmıştır. İnceleme sonucunda uzaktan eğitim, e-öğrenme ve çevrimiçi öğrenme ile ilgili farklı beklenti ve algıların olduğuna ulaşılmıştır.
Mignon ve Jurie, (2012)	Bu çalışma ile İkili Kısıtlı Bileşen Analizi (PCCA) ile, mevcut uzaktan metrik öğrenme yaklaşımlarına adapte olmayan durumlarda uzaktan eğitim için yeni bir algoritma oluşturulmuştur.
Bıyan ve Alan (2013)	Bu çalışmada da Sivas Cumhuriyet Üniversitesi bilgisayar ağı, Opnet Modeller ile modellenerek gerçek sistemi riske atmadan oluşturulan model üzerinde uzaktan eğitim uygulamasında ağın değişen bilgisayar sayılarında ki performansı test edilmiştir ve sonuçlar grafiklerle gösterilmiştir.
Kandemir, (2014)	Türkiye'de yükseköğretim düzeyinde uzaktan eğitim uygulamalarının eğitimde fırsat eşitliğine nasıl katkı sağladığını ortaya koymak ve uzaktan eğitim uygulamalarının yaygınlaşmasının insani gelişmeye sağladığı katkıya dikkat çekmek için yapılmıştır.
Taşpınar, (2014)	Uzaktan mesleki eğitimin yapısını inceleyerek, Türkiye'de mesleki eğitime karşı olan algının uzaktan mesleki eğitime karşı algıyı nasıl etkileyebileceğini ortaya koymaya çalışılmıştır.

2. 5. 1. Uzaktan Eğitim Ortamına Uyumla İlgili Türkiye de Yapılan Örnek Çalışmalar

Berigel (2013) öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamlarına uyum süreçleri ve uyum süreçlerine etki eden faktörlerin araştırılması amacıyla, çalışmasının teorik çerçevesi ve planlaması oluşturulmuştur. Etnografik özel durum çalışması yöntemini

kullanarak daha önceden belirlediği üç öğretim elemanı ile çalışmasını gerçekleştirilmiştir. Berigel yaptığı çalışmasında öğretim elemanlarını etnografik yöntemler ağırlıklı olarak kullanılarak 15 hafta süresince uzaktan eğitim ortamlarında öğretim elemanlarının uyum süreçleri ve uyum süreçlerine etki eden faktörleri incelemiştir. Çalışmanın sonucunda öğretim elemanlarının uyum süreçleri aşamalar halinde ortaya çıkartmıştır, ayrıca öğretim elemanlarının uyum süreçlerine etki eden faktörler nedenleri ve ilişkileri ile birlikte ortaya koymuştur. Öğretim elemanlarının uyum süreçlerinin; tanıma, farkında olma, değişim, dönüşüm ve uyarılma aşamalarından oluşan 5 aşamada gerçekleştiği sonucuna ulaşmıştır.

Topu, Baydaş, Demirel ve Karaman (2011), yüz yüze öğretimden uzaktan öğretime geçiş sürecinde öğretim elemanlarının bu geçişteki rol değişimlerini incelenmek amacıyla çalışmalarını yeniliğin yayılması teorisi çerçevesinde bir durum çalışması olarak yapılandırmıştır. 2010-2011 döneminde ilk defa uzaktan ders veren 8 öğretim elemanı ile çalışmalarını yürütmüşlerdir. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile toplanan veriler sonucunda, yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçiş sürecinde öğretim elemanlarının rollerinde; teknoloji kullanımı, derse hazırlık, öğretme motivasyonu, etkileşim ve değerlendirme boyutlarında değişimler olduğuna ulaşmışlardır.

Turan ve Çolakoğlu (2008) çalışmalarında, Davis (1989) tarafından güçlü sosyo-psikolojik teorilere dayanarak geliştirilen TAM'ı ampirik olarak Türkiye'de yeni kurulan bir üniversitede, öğretim elemanlarından toplanan veriler ile test edilmesi amaçlamıştır. Yükseköğretimde öğretim elemanlarının eğitim ve öğretimde teknoloji kullanmaları konusundaki niyetlerini test ederken kullanılacak model, yaygın olarak araştırmacılar tarafından uyarlanmış TAM modellerinin bir benzeridir ve en yaygın olarak kullanılan değişkenleri içermektedir. Temel çalışma soruları eğitimcilerin bilgisayar teknolojilerini uyarılma konusundaki kabul derecelerini ve teknoloji kullanma niyeti konusunda etkili temel faktörleri ortaya koyacak niteliktedir. Çalışma verilerini toplamak için anket geliştirme süreci irdelenmiş ve sonra çalışma hipotezleri test edilerek, sonuçlar değerlendirilmiştir. Çalışma modelini test edebilmek için 213 öğretim elemanından veri toplanmıştır. Bu çalışma, söz konusu teorinin test edilmesi açısından Türkiye'de öğretim elemanları üzerinde ilk defa uygulanan çalışmalardandır, elde edilen ampirik sonuçlar bahsedilen teoriyi genel olarak destekler nitelikte çıkmıştır.

Ayyıldız, Günlük ve Erbey (2006) Türkiye'de mevcut üniversitelerde muhasebe dalında eğitim veren öğretim elemanlarının uzaktan muhasebe eğitime yönelik tutumlarını ölçen çalışmada veri tabanında yer alan 474 öğretim elemanının e-posta adresine anketler gönderilip bilgi toplamıştır. Gönderilen anketlerden 54'üne öğretim elemanları tarafından cevaplanmıştır. Öğretim elemanları uzaktan muhasebe eğitiminin

kendilerinde heyecan uyandırdığını bu faaliyetler içinde yer almaktan zevk aldıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında bu eğitimin daha fazla kaynakla desteklenmesi ve geniş kitlelere yayılması gerekliliğine vurgu yapmıştır. Ancak uzaktan eğitim ortamında verilen muhasebe eğitiminin geleneksel yöntem kadar etkin olmadığını ve bu alanda alınan diplomaların toplum tarafından saygın bulunmadıklarını ifade etmiştir.

Düzakın ve Yalçınkaya (2008) web tabanlı uzaktan eğitim sistemi incelenerek bu sisteme Çukurova Üniversitesi öğretim elemanlarının yatkınlıkları araştırılmıştır. Araştırmada Çukurova Üniversitesindeki öğretim elemanlarına hem e-posta yoluyla anketler gönderilmiş hem de web sayfası üzerinden yayınlanarak bu anketleri sayfa üzerinden cevaplanmaları istenmiştir. Çalışma sonucunda öğretim elemanlarının genellikle bilgisayarı; elektronik hizmetlerden faydalanmak, e-posta ile iletişim kurmak, internette araştırma yapmak ve sunum-gösterim yapmak amacıyla kullandıklarına ulaşılmıştır. Forumlara katılım görüntülü-sesli sohbet, çoklu ortam oluşturma ve internette ders sunumu için uzak eğitim ortamlarını pek fazla tercih etmedikleri belirlenmiştir.

2. 6. Alanyazın Taramasının Sonucu

Teknolojik gelişmelerin ivme kazandığı günümüzde, teknolojideki gelişmeler eğitimde de yenilikleri beraberinde getirmiştir. Öncelikle teknoloji materyal olarak eğitim ortamında yerini almışken ilerleyen zamanlarda eğitim ortamında da değişime olanak sağlamıştır. Sağlanan bu olanaklardan birisi de uzaktan eğitimidir. Uzaktan eğitim ortamlarının oluşturulması ve verimli bir şekilde yürütülmesinde bu ortamlarda görev alan tüm paydaşlara önemli görevler düştüğü vurgulanmaktadır. Bu paydaşlardan en önemlisi ve sorumluluğu en fazla olanı öğretim elemanları olduğu görülmektedir. Gelişen teknolojilerin uzaktan eğitim ortamlarına kazandırılmasından daha önemlisi bu teknolojilerin etkin bir şekilde derslere kullanılabilmesidir. Bunun sağlanabilmesi için ise bu ortamlarda eğitim veren öğretim elemanlarının kendilerini çağın gereklerine uygun şekilde geliştirmeleri gerektiği ve bu ortamlarda eğitim veren öğretim elemanlarının teknolojiyi dersine adapte etmeye hazır ve istekli olmasının gerekliliği alanyazında vurgulanmaktadır.

Uzaktan eğitim ortamlarında karşı karşıya kalan öğretim elemanlarının bazı uyum aşamalarından geçmektedir. Alanyazın incelendiğinde öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamlarına uyum süreçlerinin gerçekleşmesinde farklı aşamalardan geçmeleri gerektiğine ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim uyum süreçlerinde ilk karşılaşılan durum, yeniliğe ayak uydurma ona uyum sağlama, onu ise herhangi bir teknolojiyi kabullenme izlemektedir. Öncelikle birey bu durumu benimsemeli ve kabul etmelidir. Verilen teknoloji kabulü sağlandıktan sonra ancak uzaktan eğitim sistemi ile ilgili uygulamalar yapılabilir. Uzaktan eğitim ortamına uyum sağlanırken öğretim

elemanlarının, uzaktan eğitim ortamında ders verirken sergiledikleri bir takım tutum, davranış ve inançlar vardır. Zamanla bu davranışlarında, uzaktan eğitim ortamına karşı tutumlarında bir takım aşamaların gerçekleştiğine alanyazında ulaşılmıştır. Berigel'in oluşturduğu öğretim elemanlarının uyum aşamaları da bunlardan biridir. Yapılan bu çalışma ile Berigel'in (2013) ortaya koyduğu bu aşamaların işlerliği değerlendirilmiştir. Ayrıca Türk uzaktan eğitim sisteminde uygulaması yapılarak oluşturulduğu için de yapılacak olan bu çalışmada uygun olarak araştırmacı tarafından belirlenmiştir.

Bu bilgiler doğrultusunda bu çalışmada uzaktan eğitim ortamında verilen üç farklı ders izlenmiş ve öğretim elemanlarının uzaktan eğitim uyum aşamalarını sergilemeleri değerlendirilmeye çalışılmıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde çalışma modeli, araştırma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3. 1. Çalışma Yöntemi

Trabzon ilinde uzaktan eğitim yöntemiyle ders verilen programlara sahip bir üniversitede ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiğini anlamaya çalışmak amacıyla yapılan bu çalışma yürütülmüştür.

Fraenkel ve Wallen (2009) nitel çalışmayı etkinlikler, ilişkiler, durumlar ve materyallerin niteliğini inceleyen çalışmalar olarak tanımlamışlardır. Creswell'e (1998) göre ise nitel çalışma; sosyal yaşamı ve insanla ilgili problemleri kendine özgü metodlarla sorgulayıp, anlamlandırma süreci olarak ifade edilmektedir. Bu tür çalışmaları yapan araştırmacılar, bir olayın ya da olgunun hangi sıklıkla ortaya çıktığını sorgulamak yerine belli bir etkinliğin niteliği üzerine odaklanmaktadırlar (Büyüköztürk, Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011). Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre nitel çalışmanın; kültür analizi, olgu bilim, kuram oluşturma, özel durum (örnek olay) çalışması ve eylem çalışması olmak üzere beş farklı deseni vardır. Özel durum çalışması bir veya birkaç durumu derinlemesine çalışmak ve bunların sonuçlarını ortaya koymak için kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada nitel çalışma yöntemlerinden birisi olan özel durum yöntemi kullanılmıştır.

Çalışmada nitel çalışmanın kullanılma nedeni olarak;

1. Sosyal yönü ile ilgilenen çalışma problemini ya da fenomenleri kendi doğal ortamında çok metodlu olarak ele alan,
2. Çok yönlü veri elde etmeyi amaçlayan,
3. Amaç temelli örnekleme yöntemlerini kullanan,
4. Çalışma problemlerine yorumlayıcı yaklaşımı benimseyen,
5. İnsanların yargı, tutum, algılarını ortaya koyan ve böylece konuyu derinlemesine incelemeyi sağlayan bir yöntem oluşu gösterilebilir (Erözkan ve diğ., 2007). Durum çalışması çalışmacının çok özel bir konunun veya durumun üzerine yoğunlaşmasına, en ince ayrıntısına kadar tanımlamasına ve değişkenler arasında sebep sonuç ilişkilerini açıklamasına fırsat sunan bireysel yürütülen

çalışmalar için uygun olan bir yöntemdir (Cohen, Manion ve Morrison, 2000; Yin, 2003; Çepni, 2007).

Bu çalışmada, çalışma grubunda yer alan öğretim elemanının uzaktan eğitim ortamlarına uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiğinin incelenmesi için farklı veri toplama kaynakları ile veriler doğal ortamında araştırmacı tarafından elde edilmiştir ve araştırmacı tarafından analiz edilip yorumlanmıştır. Çalışmada öğretim elemanları bütüncül olarak ele alınıp daha sonra her biri ile karşılaştırma yoluna gidildiği için “bütüncül çoklu durum deseni” kullanılmıştır. Bu desende, birden fazla kendi başına bütüncül olarak algılanabilecek durum söz konusudur. Çepni (2007) bütüncül çoklu durum deseninde her bir olayın kendi içinde bütüncül olarak ele alındığını ve gerekirse olaylar arasında karşılaştırma yapılabileceğini belirtir.

3. 2. Araştırma Grubu

Çalışmanın evrenini 2013-2014 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Trabzon ilindeki bir üniversitede uzaktan eğitim ortamında ders veren öğretim elemanları oluşturmaktadır. Çalışma örnekleminde ise, Trabzon ilinde bir üniversitedeki uzaktan eğitim ortamında farklı programlarda ders veren üç öğretim elemanı oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırma örnekleme yöntemlerinden, amaçlı örnekleme yöntemi seçilmiştir. Çalışma etiği çerçevesinde üniversite ve öğretim elemanlarının isimleri kullanılmamıştır. Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamlarına uyum süreçlerinin incelenebilmesi için daha önce uzaktan eğitim deneyimi olmayan öğretim elemanları seçilmiştir. Çalışma grubunu ÖE1, ÖE2 ve ÖE3 olarak adlandırılan üç öğretim elemanı oluşturmaktadır. Katılımcılar gönüllülük esasına göre seçilmiş olup farklı bölümlerdeki üç öğretim elemanı çalışmaya dahil edilmiştir. Bu bölümleri Kamu Hukuku, İşletme ve Bilgisayar Teknolojileri oluşturmaktadır. Öğretim elemanlarının koda göre demografik özellikleri aşağıda Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Demografik Özellikler

Öğretim Elemanı	ÖE1	ÖE2	ÖE3
Verdiği Ders	Veritabanı I	Türkiye’de İnsan Hakları	Uygulamalı Araştırma Yöntemleri
Deneyim Aralığı	0 - 5 yıl	15 – 20 yıl	15 – 20 yıl
Program	Bilgisayar Teknolojileri	Kamu Hukuku	İşletme

3. 3. Çalışmada İnanırlık ve Tutarlılık

Nitel çalışmalarda geçerlilik ve güvenilirliği sağlamak için aktarılabilirlik, inandırıcılık, teyit edilebilirlik ve tutarlılık gibi stratejiler dikkate alınmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışmanın tutarlılığını sağlamak adına farklı zamanlarda veriler araştırmacı tarafından analiz edilmiştir.

3. 4. Veri Toplama Teknikleri ve Araçları

Bu çalışma gerçekleştirilirken farklı veri toplama araçları kullanılmıştır. Özel durum çalışmalarında geçerliliğin ve güvenilirliğin sağlanması amacıyla farklı veri toplama araçları birlikte kullanılabilir (Cohen ve diğ., 2000; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Farklı yöntemlerle (görüşme, gözlem) elde edilen verilerin birbirlerini teyit amacıyla kullanılması, ulaşılan sonuçların geçerliğini ve güvenilirliğini artırır (Yıldırım ve Simsek, 2011). Bu doğrultuda çalışmanın veri toplama sürecinde yapılandırılmış ve yarı-yapılandırılmış mülakat, gözlem yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Kullanılan veri toplama araçları aşağıda ayrıntılarıyla açıklanmıştır.

3. 4. 1. Gözlem

Gözlem çalışma sürecinde ihtiyaç duyulan verilen insan, toplum ya da doğa gibi belli hedeflere odaklanarak çıplak gözle ya da bir araç kullanılarak izlenmesiyle birlikte veri toplamaktır. Gözlemler doğal ve açık bir yöntemle izlenir, kaydedilir, tanımlanır analiz edilir ve yorumlanır (Büyüköztürk ve diğ., 2011). Herhangi bir ortamda ya da kurumda oluşan davranışı ayrıntılı olarak tanımlamada ve ilk elden veriye ulaşmada gözlem yönteminden yararlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Gözlemler katılımlı ve katılımsız olmak üzere iki şekilde yürütülebilirler. Katılımlı gözlemlerde gözlemci çalışma ortamına girerek birinci elden veri toplar ve aynı zamanda veri kaynaklarına katkı sağlar. Katılımsız gözlemde ise araştırmacı kimliğini, çalışmanın konu ve süresini gizlemeden gözlem yapar. Bu çalışmada gözlem türlerinden “katılımcı gözlem” yöntemi kullanılmıştır. Katılımlı gözlemde araştırmacı örneklemin konuşmalarını dinler, davranışlarını gözler. Gerektiğinde ise örnekleme iletişime girer ve konuyla ilgili sorular sorarak, gözlemlemiş olduğu davranışların anlamlarını ve gerekçelerini anlamaya çalışır (Çepni, 2007).

Gözlemlerde yapılandırılmış gözlem formları kullanılmıştır. Yapılandırılmış gözlem formlarının tercih edilme nedeni gözlenecek şeyle ilgili daha iyi bir yapılanma, yönelim ve sistematik bir yaklaşım kullanılmaktadır. Gözlem öncesi gözlemcinin bilgi toplaması ve

kaydedilmesi için oluşturulmuş kodlama sistemi bulunmaktadır. Bu yöntemde geçerlik ve güvenilir bilgi toplamak daha kolaydır (Büyüköztürk ve diğ., 2011).

Bu çalışmada veri toplamak amacıyla kullanılan 'Uzaktan Eğitim Ortamına Uyum Süreci Gözlem Formu' bu bölümde tanıtılmıştır.

3. 4. 1. 1. Uzaktan Eğitim Ortamına Uyum Süreci Gözlem Formu

Uzaktan Eğitim Ortamına Uyum Süreci Gözlem Formu (Ek-1) çalışmanın başında çalışmacı her bir öğretim elemanın on beş hafta dersini izleyerek gözlem formu doldurulmuştur. Gözlem formu Berigel'in (2013) Uzaktan Eğitim Ortamında Öğretim Elemanı Uyum aşamaları modeli çerçevesi doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve hazırlanan gözlem formunun niteliğini belirlemek amacıyla uzman görüşünden faydalanılmış gelen eleştiriler doğrultusunda sorularda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Soruların açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir. Gözlem formundaki maddeler öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ders ortamında uyum süreçlerine yönelik durumlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

3. 4. 2. Mülakat

Mülakat, sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniğidir (Karasar, 2005). Bu teknik yardımı ile özel bir konuda derinlemesine soru sorma, anlaşılmayan durumlarla ilgili tekrar soru sorarak durumu daha açıklayıcı hale getirip cevapları tamamlama fırsatı bulunabilir (Çepni, 2007). Stewart ve Cash (1985) mülakatı, önemli bir amaç doğrultusunda önceden belirlenmiş, soru sorma ve yanıtlamaya dayalı etkileşimli bir iletişim süreci olarak ifade etmiştir. Araştırmacının gözlem aracılığıyla kazandığı izlenimin doğruluğunu kontrol etmesi için önemli bir yoldur (Fraenkel ve Wallen, 2009).

Mülakatlar yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış olmak üzere üç başlık altında incelenmektedir. Yapılandırılmış mülakatlar; hangi soruların, nasıl sorulacağı, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı şekilde belirttiği ve mülakat ile ilgili düzenlemenin değiştirilmeden aynen uygulandığı bir mülakat çeşididir. Mülakatta sorulacak sorular önceden belirlenir, mülakatı yapan kişi tarafından mülakat yapılan kişiye aynen okunur ve alınan cevaplar kağıt, video kamera ya da ses kayıt cihazları ile kayıt altına alınır. Bu mülakat türünde cevapların analizi kolaydır, asıl amaç mülakata katılan kişilerin verdikleri bilgiler arasındaki benzerlik, farklılıkları tespit etmektir. Ancak mülakat tekniğinden beklenen anlam çıkarma, derinlemesine inceleme gibi amaçları gerçekleştirme olanağı daha azdır. Yapılandırılmamış mülakatlarda mülakat türünde sorulacak sorular önceden hazırlanmamıştır. Araştırmacının genel bir hedefi ve konusu

vardır. Bu konu hakkında görüşmenin seyrine göre açık uçlu sorular sorar. Mülakata katılan kişinin aktif, serbest olduğu; kişisel görüş ve yargılarının kökenlerine inmeyi sağlayan bir tekniktir. Ancak verilerin analizi kısmı zordur. Bu çalışmada kullanılan yarı yapılandırılmış mülakatlar basitçe yapılandırılmış ve yapılandırılmamış mülakat çeşitlerinin karışımıdır. Yarı yapılandırılmış mülakat çeşidinde; araştırmacı mülakata başlamadan önce genel sorular hazırlar. Soruların çoğunluğu mülakat sırasında ortaya atılır. Bu sayede araştırmacıya ve mülakata katılan kişiye konuyu derinlemesine tartışma rahatlığını verilmiş olur (Patton, 1990; Karasar, 2005). Erözkan ve diğerleri (2003) çalışmasında, mülakat sorularının önceden hazırlanması ancak görüşme sırasında araştırılan kişilere kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine, tartışılmasına izin vermesi nedeniyle görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılması uygun görülmüştür ancak öğretim elemanlarının internet kullanım durumlarıyla ilgili temel bilgiler elde edebilmek için de yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır.

Bu çalışmada, öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum süreç aşamalarının gerçekleşme durumlarının daha detaylı incelenebilmesi için ön, ara ve son mülakat olmak üzere her bir öğretim elemanı ile üç farklı zamanda üç farklı mülakat yapılmıştır. Ön mülakat henüz uzaktan eğitim ortamında yeni ders vermeye başladıkları ikinci ve üçüncü haftalar arasında gerçekleştirilmiştir. Ara mülakat ise dönem ortasına denk gelen yedinci ve sekizinci haftalarda gerçekleştirilmiştir. Son olarak son mülakat toplamda on beş haftalık ders tamamlandıktan sonra genel kapsamlı olarak final sınavlarının bitiminden sonra gerçekleştirilmiştir. Mülakatlar (Ek-2, Ek-3 ve Ek-4) yarı yapılandırılmış formda gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda sorulacak sorular önceden hazırlanmış ancak soruların sıralanışı mülakat esnasında gelen cevaplar doğrultusunda değiştirilmiş ya da ek sorular sorularak daha ayrıntılı cevaplar alınmaya çalışılmıştır. Soruların açık ve belirgin olması, odaklı sorular sorulması, tek seferde birden çok soru sorulmaması, soruların farklı biçimlerde ifade edildiği alternatif sorular hazırlanması ve sorulan soruyla ilgili daha ayrıntılı veri elde edebilmek için soruların ilgili alanyazın ile ilişkilendirilerek geliştirilmesine dikkate edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Mülakat sırasında katılımcıların izni alınarak, veri kaybına neden olmamak için ses kaydı alınmıştır. Mülakatlardan elde edilen veriler daha sonra araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılarak transkript edilmiştir.

Çalışmada öğretim elemanlarının internet kullanım durumlarıyla ilgili bilgi toplamak amacıyla internet kullanım durumlarına ilişkin yapılandırılmış mülakat (Y-Mülakat) soruları da uygulanmıştır. Mülakat (Ek-5) yapılandırılmış formda gerçekleştirilmiştir. Y-Mülakat ile öğretim elemanlarının internet kullanma durumlarıyla ilgili, uzaktan eğitim ortamında daha

önce ders vermedikleri bilindiği için sanal ortamda aktiflik durumu hakkında bilgi edilmek istenmiştir. Mülakatlardaki sorular; sohbet havasında, günlük konuşma diliyle sorulmuştur.

3. 5. Veri Toplama Süreci ve Takvimi

Uzaktan eğitim kültürü içerisinde öğretim elemanlarının uyum süreçleriyle ilgili doğru güvenilir ve tutarlı veriler toplamak, çalışmanın sınırlılıklarını azaltmak için iyi planlanmış bir veri toplama sürecine ihtiyaç duyulmuştur. Çalışma, 2013-2014 eğitim öğretim yılı bahar döneminde başlayıp 2014 - 2015 eğitim- öğretim yılı güz dönemi başında sona ermiştir. Veri toplama süreci on beş hafta sürmüştür. On beş haftalık zamanda çalışmacı öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamındaki derslerini izleyerek uyum süreçlerini gözlemlemiştir. Farklı bölümlerde çalışan üç öğretim elemanı ile yürütülen bu çalışmada sırasıyla aşağıdaki adımlar izlenmiştir:

1. Öğretim elemanlarının seçimi
2. Öğretim elemanlarının derslerinin gözlemlenmesi
3. Öğretim elemanları ile ilk uygulaması yapılması
4. Öğretim elemanları ile Y-mülakatın yapılması
5. Öğretim elemanları ile ara mülakatın yapılması
6. Öğretim elemanları ile son mülakatın yapılması

Tablo 3. Veri Toplama Çizelgesi

	ÖE1	ÖE2	ÖE3
Ön Mülakat	2. Hafta	2. Hafta	2. Hafta
Y – Mülakat	3. Hafta	3. Hafta	3. Hafta
Ara Mülakat	8. Hafta	7. Hafta	7. Hafta
Son Mülakat	15. Hafta	15. Hafta	15. Hafta
Gözlem	15 Haftanın Tamamı		

Tablo 3’de her bir öğretim elemanından on beş haftalık süreçte elde edilen veriler zamanları ve veri toplama yöntemleri ile birlikte gösterilmiştir.

3. 6. Verilerin Analizi

Çalışmada nitel veri analizi yöntemlerinden biri olan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirip bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Patton, 2002). Bu bölümde çalışma süresince elde edilen verilerin analiz işlemleri ile ilgili ayrıntılı bilgi sunulmuştur.

3. 6. 1. Gözlemlerden Elde Edilen Verilerin Analizi

Farklı bölümlerdeki öğretim elemanlarının derslerine ait gözlem formları araştırmacı tarafından farklı zamanlarda tekrar değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler, nitel çalışma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizinin amacı verilerin içerisinde saklı olan gerçeği ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve şimşek, 2011). Araştırmacı gözlemediği her ders için ayrı bir gözlem formu doldurmuştur. Daha sonra her bir öğretim elemanının gözlem formunu her biri için tek gözlem formunda birleştirmiştir ve toplamda üç gözlem formu elde etmiştir. Elde edilen gözlem formları organize edilerek yorumlanmıştır.

3. 6. 2. Y-Mülakat, Ön, Ara ve Son Mülakatlardan Elde Edilen Verilerin Analizi

Analiz sürecinde mülakatlara ilişkin ses kayıtları araştırmacı tarafından birkaç kez dinlenerek transkript edilmiştir. Yazı diline çevrilen veriler çalışma soruları ve çalışmanın amacı dikkate alınarak içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler önce kodlanmış ve bu kodlar sınıflandırılarak temalar oluşturulmuştur. Temalar alt çalışma problemlerine göre kategorize edilmiştir. Bu süreçte çalışmanın amacıyla ilişkisiz veriler elenerek analiz sürecine dahil edilmemiştir. Analiz sonucu ortaya çıkan kodlardan, benzer özellikler gösterenler belirlenen temalar altında gruplandırılmıştır. Veri analizinden elde edilen bulgular ise, daha anlaşılır bir şekilde ifade edilmeye çalışılmıştır.

4. BULGULAR

Çalışmanın bulguları çalışma problemlerine göre iki başlık altında toplanmıştır. İlk olarak öğretim elemanlarının uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiği ile ilgili bulgular sunulmuştur. Öğretim elemanlarının uyum aşamaları ile ilgili bulgular beş haftalık zaman dilimleri halinde sunulmuştur. Bulgular sunulurken her bir öğretim elemanı ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Birinci kısımda yer alan, öğretim elemanlarının uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiği ile ilgili bulgular, öğretim elemanlarının uyum aşamalarının gerçekleşme durumu, zaman içerisindeki değişimleri gözlemlemek adına kodlarıyla birlikte tablolar halinde gösterilmiştir. İkinci olarak uzaktan eğitim ortamına uyum süreç aşamalarının farklı programlar arasında nasıl gerçekleştiği ve dikkat çeken diğer unsurlar ile ilgili bulgular sunulmuştur.

4. 1. Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Ortamlarına Uyum Aşamalarının Nasıl Gerçekleştiği ile İlgili Bulgular

Berigel'in (2013) oluşturduğu öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamındaki uyum süreç aşamalarının ÖE1, ÖE2 ve ÖE3 kodlu öğretim elemanlarında nasıl gerçekleştiği ile ilgili ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Öğretim elemanlarının uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiğini incelemek için araştırmacı on beş haftalık zaman dilimi içerisinde öğretim elemanlarından elde ettiği bulgulardaki değişimleri ortaya koyarak anlamlandırmaya çalışmıştır. Araştırmacı on beş haftalık süreci üçe bölerek (1-5. Hafta, 6-10. Hafta, 10-15. Hafta), her zaman dilimindeki elde ettiği bulguları karşılaştırarak, öğretim elemanlarının uyum aşamalarının gelişmelerleriyle ilgili durumları ortaya koymuştur. Her bir öğretim elemanının uyum aşamaları ayrı ayrı değerlendirilmiştir ve her bir öğretim elemanı ayrı başlıklar altında sunulmuştur. Öğretim elemanlarının uyum süreç aşamaları ile bulgular verilmeden önce, öğretim elemanlarının internet kullanım durumlarıyla ilgili Y-Mülakat sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretim Elemanlarının İnternet Kullanımlarına İlişkin Bulguları

Temalar	ÖE1	ÖE2	ÖE3
Bilgisayar	Var	Var	Var
Evde internet	Var	Var	Var
İnternette gezinme süresi (Haftalık)	11-15 saat	0-5 saat	40 + saat
Mail kontrol (Günlük)	Birkaç kez	Bir defa	Birkaç kez
İnternet kullanım durumu	7-8 yıl	10 yıl ve üstü	10 yıl ve üstü

Tablo 4'ün devamı

İnternet kullanım amacı	İletişim, Alışveriş, Sosyalleşme, Bankacılık, Haber Eğitim amaçlı,	Eğitim amaçlı, Haber,	İletişim, Haber, Bankacılık, Eğitim amaçlı,
Mobil internet kullanımı	Evet	Hayır	Hayır
İnternete girdiği mekân	Üniversite, ev	Üniversite	Üniversite, ev
Bilgiye erişimi	İnternet	Gazete, dergi	İnternet, dergi

Tablo.4'ten elde edilen verilere göre;

ÖE1'in internet kullanım durumu ile ilgili yapılan mülakata göre; bilgisayarının olduğu ve evde internet bağlantısı olduğu, haftalık on beş saate kadar internette vakit geçirdiği ve sıklıkla maillerini kontrol ettiği, sekiz yıldır internet kullandığı ve kullanım amaçlarının sosyalleşme, bankacılık işlemleri, alışveriş, haber alma, eğitim amaçlı çalışma gibi olduğuna ulaşılmıştır.

ÖE2'nin internet kullanım durumu ile ilgili yapılan mülakata göre; bilgisayarının olduğu ve evde internet bağlantısı olduğu, haftalık beş saate kadar internette vakit geçirdiği ve her gün maillerini kontrol ettiği, on yıldan fazla sürece internet kullandığı ve kullanım amaçlarının haber alma ve iletişim amaçlı olduğuna ulaşılmıştır.

ÖE3'ün internet kullanım durumu ile ilgili yapılan mülakata göre; bilgisayarının olduğu ve evde internet bağlantısı olduğu, haftalık kırk saatten fazla internette vakit geçirdiği ve sıklıkla maillerini kontrol ettiği, on yıldan fazla sürece internet kullandığı ve kullanım amaçlarının bankacılık işlemleri, iletişim, haber alma, eğitim amaçlı çalışma gibi olduğuna ulaşılmıştır.

4. 1. 1. ÖE1 ile İlgili Bulgular

ÖE1 Bilgisayar Teknolojileri Önlisans programında Veritabanı1 dersi ile birlikte ilk defa uzaktan eğitim ortamında ders vermeye başlamıştır. Ancak daha önceki dönemlerde doktora eğitimi alırken öğrenci olarak uzaktan eğitim ortamında ders almıştır. ÖE1'in uzaktan eğitim ortamındaki uyum süreç aşamalarının nasıl oluştuğunu incelemek için araştırmacı, çalışmayı yapmış olduğu zaman içinde elde ettiği verilerden yararlanmıştır. ÖE1'in uzaktan eğitim ortamlarında uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiğiyle ilgili bulgular çıkartmaya çalışmıştır. Tablo 5'te ÖE1'in 1-5. Haftalar arasındaki uyum aşamalarına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 5. ÖE1'in 1-5. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular

1-5. HAFTALAR		
TANIMA	Uzaktan eğitim sistemi	Sistemle ilgili yeterli teorik bilgiye sahiptir. Uygulamalı olarak sistemi tanımaya çalışmıştır.
	Uzaktan eğitim teknolojileri	Sistemi en basit bileşenleriyle kullanmaktadır. Teknik destek ihtiyacı duymaktadır. Var olan materyalleri minimum düzeyde kullanmıştır. Önceki öğretim deneyimlerini kullanmıştır.
	Organizasyon yapısı	Organizasyondan destek talebinde bulunmuştur. Organizasyon yapısı ile ilgili gönderilen dokümanı okuyarak bilgi sahibi olmuştur.
	Kurallar-Kanunlar-Yönergeler	Kanun, Yönetmelik ve yönergeleri verilen doküman yardımıyla öğrenmeye çalışmaktadır.
FARKINA VARMA	Öğretim faaliyetlerindeki farklılık	Fiziksel mekânsal değişikliğin farkında. Öğretimdeki değişimin farkına varmış.
	Etkileşim ve İletişimde farklılık	Öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşim ve iletişimin farkına varmış.
	Uzaktan eğitimin faydaları ve avantajları	Uzaktan eğitime karşı olumlu düşünce sergilemektedir. Sistemin avantajlarının bazılarının farkına varmaya başlamıştır.
	Kişisel gelişim ihtiyacı	Sistem içinde eksik yönlerinin olduğunun farkına varmaya başlamıştır.
DEĞİŞİM	Tutum- Algı- İnaniş-Kaygı	Olumlu tutum-algı ve inaniş sergilemektedir.
	Önceki öğretim deneyimleri	Herhangi bir şey görülmemiştir
	Teknoloji kullanım becerileri	Herhangi bir şey görülmemiştir
DÖNÜŞÜM	Eski roller → Yeni roller	Herhangi bir şey görülmemiştir
	Öğretmen merkezli → Öğrenci merkezli	Herhangi bir şey görülmemiştir.
UYARLAMA	Yeni öğretim yöntemleri	Herhangi bir şey görülmemiştir
	Yeni uzaktan eğitim teknolojilerini kullanma	Herhangi bir şey görülmemiştir
	Deneyimlerini paylaşma-yayma	Herhangi bir şey görülmemiştir

ÖE1 uzaktan eğitim ortamındaki faaliyetlerine başladığı ilk haftalarda ağırlıklı olarak sistemi tanımaya çalışmış, sistemin bileşenlerini kendisi araştırarak ya da uzaktan eğitim merkezi personelinden yardım isteyerek tanımaya çalışmıştır. ÖE1 uzaktan eğitim ortamında daha önce ders almasına rağmen sistem karşısında ilk kullanımda bazı sorunlar yaşamıştır. Mezun olduğu bölüm itibarıyla uzaktan eğitim sistemiyle ilgili teorik olarak yeterli bilgiye sahip olduğu ancak teorik bilgiyi ilk etapta uygulamaya dönüştüremediği gözlenmiştir. ÖE1 eğitim verdiği öğrenci grubuna bakıldığında teknolojik olarak donanımlı oldukları ilk haftalarda sistemi ÖE1 den çok daha iyi kullandıkları gözlenmiştir. Öğrencilerle işleyeceği ilk uzaktan eğitim dersinde sistemi kullanmada sorun

yaşamıştır ve bu sorunun ortadan kaldırılması için uzaktan eğitim organizasyon çalışanlarından destek aldığını şöyle belirtmektedir.

“Bölüm başkanımız bana veri tabanı dersini verdiğinde uzaktan eğitim ortamında ders verirken herhangi bir sorunla karşılaşsam arayabileceğim numaralar vermişti. Bende ilk haftada birkaç sorun yaşadım sisteme giremedim sayfa açılmadı vs. hemen bana verilen numaraları aradım onlar beni yönlendirerek yardımcı oldular. Sanırım beş dakika içinde sorunum hallolmuştu.”

ÖE1'in uzaktan eğitim ortamına karşı herhangi olumsuz bir tutum ve düşünce sergilememektedir. ÖE1 uzaktan eğitim teknolojilerini önceki deneyimleri çerçevesinde kullanmıştır. İlk iki haftada sistemde var olan en basit bileşenleri ve teknolojileri minimum düzeyde kullanmaktadır. Kullandığı bu teknolojiler kamera paylaşımı sohbet tahtasının paylaşımı ve karşılıklı olarak ses iletişiminin sağlanmasıdır. ÖE1 ilk haftalarda yetersiz olduğu durumların olduğunu ve bunun için kişisel gelişim ihtiyacı hissetmiştir. Uzaktan eğitim ortamındaki öğretimin farklılıklarının bilincinde olan ÖE1 bu durumu şöyle ifade etmiştir.

“Şimdi şöyle ben veri tabanı 1 dersini anlatıyorum ve aslında bu uygulamalı bir ders. Şuan için teorik kısmını veriyorum bu durum örgünde de aynı uzaktan eğitimde de sonuçta teorik ama uygulamaya geçince öğrenciyi takip etmede biraz problem yaşayabilirim.”

ÖE1 uzaktan eğitime karşı olumlu düşünceye sahip olduğu dersinde gözlemlenmektedir. Ayrıca uzaktan eğitimin avantajlarının farkına varmaya başlayan ÖE1 bu durumu görüşme esnasında da şöyle ifade etmiştir.

“Avantaj olarak bir kere istediğiniz yerden derse bağlanabiliyorsunuz. Ben kendim de öğrenci olarak uzaktan eğitimle ders aldığım için daha bir özgür oluyorsun daha bir rahat bir ortam oluyor. Ama şimdi bunun dezavantaj kısmı da var. Acaba ne kadar öğreniyor öğrenci diye düşünüyorum. Bunu da ben kendim ortadan kaldırmak için sürekli ödev veriyorum her hafta yapıp yolluyorlar ve kendilerinin yaptığını da inanıyorum. Yani artık benim için dezavantajı yok denebilir.”

ÖE1 uzaktan eğitim ortamında öğrenci ile iletişim ve etkileşimin farklı olduğunun bazen sadece ekrana ders anlatıyormuş hissiyatı içine girdiğini ifade etmiştir. Genel anlamda uzaktan eğitim ile daha özgür bir ortamın olduğunu ve mesafelerin birkaç donanımsal aygıt yardımıyla ortadan kaldırıldığını belirtmiştir. Tablo 6'da ÖE1'in 6-10. Haftalar arasındaki uyum aşamalarına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 6. ÖE1'in 6-10. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular

6-10. HAFTALAR		
TANIMA	Uzaktan eğitim sistemi	Uygulamalı olarak sistemi tanımaya devam etmiştir.
	Uzaktan eğitim teknolojileri	Sistemi basit bileşenleriyle kullanmaya devam etmektedir. Var olan materyalleri etkin olarak kullanmaya başlamıştır.
	Organizasyon yapısı	Organizasyon yapısı ile ilgili gönderilen dokümanı okuyarak bilgi sahibi olmaya devam etmiştir.

Tablo 6'nın devamı

TANIMA	Kurallar-Kanunlar-Yönergeler	Kanun, Yönetmelik ve yönergeleri verilen doküman yardımıyla öğrenmeye devam etmektedir.
FARKINA VARMA	Öğretim faaliyetlerindeki farklılık	Fiziksel mekânsal değişikliğin farkına varmış Öğretimdeki değişimin farkına varmış.
	Etkileşim ve İletişimde farklılık	Öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşim ve iletişimin farkına varmış
	Uzaktan eğitimin faydaları ve avantajları	Uzaktan eğitime karşı olumlu düşünce sergilemektedir. Sistemin avantajlarının birçoğunun farkına varmaya başlamıştır.
	Kişisel gelişim ihtiyacı	Sistem içinde eksik yönlerinin farkında
DEĞİŞİM	Tutum- Algı- İnanış-Kaygı	Olumlu tutum-algı ve inanış sergilemektedir.
	Önceki öğretim deneyimleri	Verdiği eğitimde değişim gözlenmiştir.
	Teknoloji kullanım becerileri	Ders işlerken kullandığı teknolojik materyallerde değişim gözlenmiştir.
DÖNÜŞÜM	Eski roller → Yeni roller	Roller arası dönüşüm gerçekleşmiştir.
	Öğretmen merkezli → Öğrenci merkezli	Öğrencinin de aktif olarak derse katıldı gözlenmiştir.
UYARLAMA	Yeni öğretim yöntemleri	Anlatımdan uygulamaya geçiş olmuştur.
	Yeni uzaktan eğitim teknolojilerini kullanma	Sınırlı alt yapı içinde kendi çözüm önerisini kullanmıştır.
	Deneyimlerini paylaşmaya	Herhangi bir şey görülmemiştir

ÖE1 6-10. haftalar arasında ilk haftalarda yaşadığı problemlerde azalma olmuştur. Sistemi tek başına rahatlıkla kullanabilir hale gelmiştir. Uzaktan eğitim ortamındaki eğitim faaliyetlerini geliştirmeye başlamıştır. ÖE1 beşinci haftaya kadar görüntü paylaşımı yapmakta ve dersinin ilk aşamaları teorik olduğu için sunu ile işlemekteydi. Ancak ÖE1'in dersi beşinci haftadan sonra uygulamalı olarak devam ettiği için öğretimde ve teknoloji kullanımında da bazı değişimler meydana gelmiştir.

ÖE1'in dersinde uygulamalar başladığında ekranda paylaşımı yaptığı ve ekran paylaşımı ile birlikte görüntüsünün de olduğu görülmüştür. ÖE1 bir hafta dersini hem ekran hem de görüntü ile işledikten sonra sonraki hafta ekranın donmasını en aza indirmek için kendi görüntüsünü kapattığını bunu yaparken de öğrencilerden de müsaade aldığı görülmüştür. Böylece ÖE1 derslerini işlerken sağlanan alt yapı yetersizliği sebebiyle ortaya çıkan kopmalar ve donmalar gibi ders sırasında ders işleyişini engelleyen durumları en aza indirmeye çalışıldığı görülmüştür.

ÖE1 de dönüşüm aşaması altıncı hafta ile görülmeye başlanmıştır. Altıncı hafta öncesine kadar ÖE1 derslerinde ağırlıklı olarak ders anlatımı üzerine yoğunlaşmıştır ancak altıncı hafta itibarıyla öğrencilerle ilgili sosyalleşme derse motive noktasında etkinlikler yaptığı gözlenmiştir. Ayrıca ders döneminin başında öğretmen merkezli olarak işlenen derslerin zaman içinde öğrenciye yönelik olarak geliştiği ve öğrenci merkezli bir

yapıya geçiş yaptığına ulaşılmıştır. Bu geçiş sağlanmasında etken olarak öğrencilerin sanal yollarla birbirleriyle ve ÖE1 ile tanışması sonucu arada oluşan ilgili durumu ve öğretmenin uygulamalı derse öğrencileri dahil etmek istemesi gösterilebilir. Öğretmen öğrencileri ile tanışmasının şöyle ifade etmiştir.

“...ben kendi öğrencilerimden tanıştığımda hepsinden küçük bir özgeçmiş istedim merak ediyordum hani ne yapıyorlar diye. Kimisi evlenmiş otuzlu yaşlarda kimisi farklı şirketlerde çalışıyor bazısı normal yirmili yaşlarda örgün eğitimi tercih etmiş. Hepsisiyle bireysel olarak tanışmasam da en azından haklarında bilgi sahibi olmak aramızda bir bağ kurdu.”

ÖE1 de uyarılama aşaması altıncı haftada dönüşüm aşamasıyla birlikte görülmeye başlanmıştır. Bu durum bize kullandığımız modelin aşamalarının aynı zamanda aynı anda ortaya çıkabileceğini göstermiştir. ÖE1 dersini uygulamalı olarak işlemeye başlayınca anlatım ekrana yazı yazma ve akran görüntüsünü paylaşma yanında beyaz tahta paylaşımı da yapmıştır. Alt yapı yetersizliğinden kaynaklanan durumları en aza indirmek için ekran paylaşımıyla dersine devam etmiştir. Aynı zamanda öğrencileri de derse katmak için aralarda sen söyle bakalım şimdi ne olur diyerek sorular yöneltmiştir. Bu durumun öğrencileri motive ettiği ve ÖE1’inde katılımdan memnun olduğu görülmüştür. Tablo 7’de ÖE1’in 11-15. Haftalar arasındaki uyum aşamalarına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 7. ÖE1’in 11-15. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular

11-15. HAFTALAR		
TANIMA	Uzaktan eğitim sistemi	Sistemle ilgili yeterli bilgiye sahip olmuştur.
	Uzaktan eğitim teknolojileri	Sistemi rahatlıkla kullanmaktadır. Varolan materyallerin yanında kendisi de materyal paylaşımı yapmıştır.
	Organizasyon yapısı	Organizasyon ile ilgili bir durum olduğunda dokümandan yardım almıştır.
	Kurallar-Kanunlar-Yönergeler	Kanun, Yönetmelik ve yönergeleri ilgili durumlara dokümandan bakmaktadır.
FARKINA VARMA	Öğretim faaliyetlerindeki farklılık	Fiziksel mekânsal değişikliğin farkında. Öğretimdeki değişimin farkında
	Etkileşim ve İletişimde farklılık	Öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşim ve iletişimin farkında
FARKINA VARMA	Uzaktan eğitimin faydaları ve avantajları	Uzaktan eğitime karşı olumlu düşünce sergilemektedir. Sistemin avantajlarının farkında
	Kişisel gelişim ihtiyacı	Eksiklikleri büyük çoğunlukta azaldı
DEĞİŞİM	Tutum- Algı- İnaniş-Kaygı	Olumlu tutum-algı ve inaniş sergilemektedir.
	Önceki öğretim deneyimleri	Gözlenen değişim devam etmektedir.
	Teknoloji kullanım becerileri	Ders işlerken kullandığı teknolojik materyallerde değişim devam etmektedir.
DÖNÜŞÜM	Eski roller → Yeni roller	Roller arası dönüşüm gerçekleşmiştir. Öğretim elemanı rollerine yenileri eklenmiştir.
	Öğretmen merkezli → Öğrenci merkezli	Öğrencinin de aktif olarak derse katıldı gözlenmiştir.

Tablo 7'nin devamı

	Yeni öğretim yöntemleri	Anlatımdan uygulamaya geçiş olmuştur.
UYARLAMA	Yeni uzaktan eğitim teknolojilerini kullanma	Sınırlı alt yapı içinde kendi çözüm önerisini kullanmaya devam etmiştir.
	Deneyimlerini paylaşma-yayma	Arkadaşları ile paylaşımda bulunmuştur.

ÖE1 11-15.haftalar arasında herhangi bir problem yaşamamıştır. Sistemi sorunsuzca kullanmıştır ve öğrencilerin sistemle ilgili karşılaştıkları bir problem olduğunda müdahale etmiştir. Uzaktan eğitim ortamındaki eğitim faaliyetlerini kendi yöntemleriyle şekillendirmiştir. Son haftalarda öğrencilerin ödevlerini nasıl yaptığı üzerine yoğunlaşmıştır ve öğrencilerin uzaktan eğitim ortamında kontrolünü nasıl sağlayacağı ile ilgili şunları ifade etmiştir.

“Veri tabanı dersini anlattığım için sql'i anlatıyorum ve onda kayıtlar tutuluyor. Ben öğrenciye ödev verdiğimde veri tabanı kayıtlarını mail at bana diyorum. Hani örgünde de aynı, uzaktan eğitimde de. Bir öğrenci bu dersi geçmek ve öğrenmek istiyorsa o dersi yapmak zorundadır ki bunun puan karşılığı da var nihayetinde. Uzaktan eğitimde de aynısını yapıyorum örgünde de. Bu benim dersim için geçerli bir şekilde kontrol edilebilir öğrenci.”

ÖE1 uzaktan eğitim ortamında kendince yöntemler bularak ders vermeye devam etmiştir. İlerleyen zamanlarda kendine güveni tam olan ÖE1 artık, daha önce uzaktan eğitim ortamında ders veren arkadaşları ile bilgi paylaşımı yaptığını yapılan görüşmede şöyle ifade etmiştir.

“...uzaktan eğitim ortamında belli bir süre ders verdikten sonra haliyle tecrübe ediniyorsun. Benim arkadaşlarım var ders anlatıyorlar onlar da uzaktan eğitimde onlarla yaşadığımız bazı durumları paylaşıyoruz. Mesela dersimde nasıl kontrolü sağladığımla ilgili paylaşımlarda bulunuyoruz”

ÖE1 ile ilgili olarak İşman(2011)'in uzaktan eğitim ortamında eğitimcilerin sahip olması beklenen bazı rolleriyle ilgili olarak; uzaktan eğitim ortamındaki eğitimci; öğretici, teknoloji uzmanı, yönetici, site eğitmeni, sosyalleşme uzmanı, danışman, araştırmacı, lider, materyal üretici, sistem uzmanı, iletişim uzmanı, motivasyon sağlayıcı, uzaktan eğitim uzmanı ve içerik sağlayıcı olduğu görülmektedir. ÖE1 Dönüşüm aşamasındaki eski rollerin yerini yeni alması aşamasında öğrencileri derse motive etmeye çalışmasıyla; motivasyon sağlayıcı, iletişim uzmanı, öğrencilerin uzaktan eğitim ortamında karşılaştıkları problemlere çözüm sağlayarak; site eğitmeni, yönetici, öğretici, danışman gibi rolleri sergilediği ve öğrencilerin kontrolünü sağlarken lider rolünü üstlendiği görülmüştür. Ayrıca öğrencilere materyaller hazırlayıp içerik sağlayarak; içerik sağlayıcı ve materyal üretici rollerini de sergilemiştir.

4. 1. 2. ÖE2 ile İlgili Bulgular

ÖE2 Kamu Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans programında Türkiye’de İnsan Hakları dersi ile birlikte uzaktan eğitim ortamındaki ilk deneyimini yaşamıştır. ÖE2’nin uzaktan eğitim ortamındaki uyum süreç aşamalarının nasıl oluştuğunu incelemek için araştırmacı, çalışmayı yapmış olduğu zaman içinde elde ettiği verilerden yararlanmıştır. ÖE2’nin uzaktan eğitim ortamlarında uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiğiyle ilgili bulgular çıkartmaya çalışmıştır. Tablo 8’de ÖE2’nin 1-5. Haftalar arasındaki uyum aşamalarına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 8. ÖE2’nin 1-5. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular

1-5. HAFTALAR		
TANIMA	Uzaktan eğitim sistemi	Sistemle ilgili bilgiye kendisine gönderilen dokümanı okuyarak ulaşmıştır Uygulamalı olarak sistemi tanımaya çalışmıştır.
	Uzaktan eğitim teknolojileri	Sistemi en basit bileşenleriyle kullanmaktadır.
	Organizasyon yapısı	Organizasyon yapısı ile ilgili gönderilen dokümanı okuyarak bilgi sahibi olmuştur. Herhangi yardıma ihtiyaç duymamıştır.
	Kurallar-Kanunlar-Yönergeler	Kanun, Yönetmelik ve yönergeleri verilen doküman yardımıyla öğrenmeye çalışmaktadır.
FARKINA VARMA	Öğretim faaliyetlerindeki farklılık	Fiziksel mekânsal değişikliğin farkında. Öğretimdeki değişimin farkına varmış.
	Etkileşim ve iletişimde farklılık	Öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşim ve iletişimin farkına varmış
	Uzaktan eğitimin faydaları ve avantajları	Uzaktan eğitime karşı olumlu düşünce sergilemektedir. Sistemin avantajlarının farkına varmaya başlamıştır. Uzaktan eğitimin yararlı olduğunu ve olması gerektiğinin farkına varmış.
	Kişisel gelişim ihtiyacı	Herhangi gelişim ihtiyacı duymamıştır ve böyle bir durum sergilememiştir.
DEĞİŞİM	Tutum- Algı- İnanış-Kaygı	Olumlu tutum-algı ve inanış sergilemektedir.
	Önceki öğretim deneyimleri	Verdiği eğitimde her hangi değişim gözlenmemiştir.
	Teknoloji kullanım becerileri	Ders işlerken kullandığı materyallerde herhangi bir değişim gözlenmemiştir.
DÖNÜŞÜM	Eski roller → Yeni roller	Roller arası herhangi bir dönüşüm gerçekleşmemiştir.
	Öğretmen merkezli → Öğrenci merkezli	Öğretim elemanının aktifliğinin yanın da öğrencilerinde aktifleştiği gözlenmiştir.
UYARLAMA	Yeni öğretim yöntemleri	Herhangi bir şey görülmemiştir
	Yeni uzaktan eğitim teknolojilerini kullanma	Herhangi bir şey görülmemiştir
	Deneyimlerini paylaşma-yayma	Herhangi bir şey görülmemiştir

ÖE2 de tanıma aşaması ilk haftada gözlenmiştir. ÖE2 uzaktan eğitim ortamında daha önce herhangi bir deneyime sahip olmamasına rağmen sistemi kullanma noktasında herhangi sorunla karşılaşmamıştır ve teknik desteğe ihtiyaç duymamıştır. Uzaktan eğitimle ilgili herhangi bir deneyime sahip olmadığını ve organizasyon yapısı, işleyiş, kurallar hakkındaki düşüncesini şöyle ifade etmiştir.

“Herhangi uzaktan eğitim deneyimim olmadı hiç bir şekilde, ne öğrenci iken ne de hoca iken. Seminer falan yani hiç birisi olmadı. Bence uzaktan eğitim deneyimi olmadan da sistem hakkında size verilen dokümanı okuyarak ta gerekli bilgiyi edinip bunu uygulayabilirsin yani öyle yapılamayacak ya da yanlış yapıp öğrenci karşısında mahcup olunacak bir durum yok. Sistem hakkında size gönderilen dokümanı okuyunca organizasyon işleyiş vs. hepsi hakkında yeterli bilgiyi edinip sistemi kolaylıkla kullanabiliyorsun.”

ÖE2 ders verdiği grup ve ders verdiği bölüm itibariyle farklı uzaktan eğitim teknolojilerine ihtiyaç duymamıştır. Yapılan gözlemlere göre uzaktan eğitim ortamında ders verirken sadece sistemin sağladığı ses ve görüntüyü kullandığı görülmüştür. Kısıtlı kullanılan teknolojiye karşın öğrenci grubunun herhangi bir rahatsızlık duymadığı hatta bu durumun daha uygun olduğunu ifade ettiklerine ulaşılmıştır. ÖE2 bu durumu şöyle ifade etmiştir.

“Benim ders verdiğimi öğrenciler öyle sizin düşündüğünüz gibi küçük değiller her biri yüksek mertebelerde kişiler ve onlarda teknoloji noktasında yeterli buluyorlar. Benim dersim için sesin gitmesi yeterlidir ama onlar beni görmek istiyor diye kameramı da açıyorum.”

ÖE2 de farkına varma aşaması ilk haftadan sonra pek görülmemiştir. Çünkü ÖE2 bölümü itibariyle sözel bir ders anlatmaktadır ve örgün ya da uzaktan eğitimin onun için fark etmediğini şöyle ifade etmiştir.

“Ya şöyle bir farklılık var aslında sadece fiziksel olarak öğrenci yok onun dışında bir farklılık yok ben orda yine anlatıyorum gerektiğinde soru soruyorum onlarda cevap veriyor sadece öğrenciyi karşımda görmüyorum onun dışında bir farklılık görmüyorum.”

ÖE2 öğretim faaliyetlerindeki farklılık doğrultusunda kişisel gelişim ihtiyacı hissetmemiştir bu durumu ifade ederken ders verdiği öğrenci grubunun durumundan bahsetmekte ve dersini işlerken her iki ortamda da dersini anlattığını her hangi bir materyal kullanmadığı şöyle ifade etmiştir.

“Ben ilk dersimde öğrencilere kitap önerdim, bunlar o kitapları almışlardır takip ediyorlardır. Bende açıkçası herhangi bir kişisel gelişime ihtiyaç duymadım çünkü bizim kitaplarımız belliydi ve anlattığım konularda belli dolayısıyla ekstradan benim onu çalışmama gerek yok çünkü zaten ben onları sürekli olarak anlatıyorum. Ayrıca özel olarak bir sunum yapmak için doküman hazırlamadım. Bizim kitaplarımız var burada onları söylüyoruz. Dersi görsel olarak değil anlatım olarak işliyorum. Yani slayt ile veya dosya paylaşımını kullanarak ders işlemiyorum.”

Uzaktan eğitim ortamına karşı olumlu düşünceleri olduğunu belirten ÖE2 aynı zamanda uzaktan eğitimin ülkemizde yaygınlaşmasının gerektiğini ve faydalı olduğunu düşündüğünü aşağıda ifade etmiştir.

“Yani örgün öğretimden bir farkı yok. İlk zaman bakıyorsun bilgisayar ekranına kendini görüyorsun saçma bir iş geliyor ama zaman ilerledikçe ona da alışıyorsun. Uzaktaki kişilerin eğitim talebini karşıladığı için ve her yerden eğitim sağlanabildiği için yaygınlaşabilir. Böylece insanlar sürekli olarak eğitimlerine devam edebilirler.”

ÖE2 de değişim aşaması pek gözlenmemiştir. Bunun yanında dördüncü hafta itibariyle dönüşüm aşamasının alt başlığı olan öğretmen merkezli öğrenci merkezliye doğru eğilim gözlenmiştir. ÖE2'nin derslerde aktifliğinin yanında öğrencilerde de aktifleşme gerçekleşmiştir. Öğrenciler ilerleyen haftalarda daha çok soru sorma anlamadığı yeri tekrar ettirme gibi durumları gerçekleştirmişlerdir. Tablo 9'da ÖE2'nin 6-10. Haftalar arasındaki uyum aşamalarına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 9. ÖE2'nin 6-10. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular

6-10. HAFTALAR		
TANIMA	Uzaktan eğitim sistemi	Uygulamalı olarak sistemi tanımaya devam etmiştir.
	Uzaktan eğitim teknolojileri	Sistemi en basit bileşenleriyle kullanmaya devam etmiştir.
	Organizasyon yapısı	Organizasyon yapısı ile ilgili bilgiye ihtiyaç duydukça dokümanı okumaya devam etmiştir. Herhangi yardıma ihtiyaç duymamıştır.
	Kurallar-Kanunlar-Yönergeler	Kanun, Yönetmelik ve yönergeleri verilen doküman yardımıyla öğrenmeye devam etmiştir.
FARKINA VARMA	Öğretim faaliyetlerindeki farklılık	Fiziksel mekânsal değişikliğin farkında. Öğretimdeki değişimin farkına varmış.
	Etkileşim ve İletişimde farklılık	Öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşim ve iletişimin farkına varmış.
	Uzaktan eğitimin faydaları ve avantajları	Uzaktan eğitime karşı olumlu düşünce sergilemeye devam etmiştir. Sistemin avantajlarının farkında. Uzaktan eğitimin yararlı olduğunu ve olması gerektiğinin farkında.
	Kişisel gelişim ihtiyacı	Herhangi gelişim ihtiyacı duymamıştır ve böyle bir durum sergilememiştir.
DEĞİŞİM	Tutum- Algı- İnanış-Kaygı	Olumlu tutum-algı ve inanış sergilemektedir.
	Önceki öğretim deneyimleri	Verdiği eğitimde her hangi değişim gözlenmemiştir.
	Teknoloji kullanım becerileri	Ders işlerken kullandığı materyallerde herhangi bir değişim gözlenmemiştir.
DÖNÜŞÜM	Eski roller → Yeni roller	Roller arası herhangi bir dönüşüm gerçekleşmemiştir.
	Öğretmen merkezli → Öğrenci merkezli	Öğrenciler aktifleşmeye devam etmiştir.
UYARLAMA	Yeni öğretim yöntemleri	Herhangi bir şey görülmemiştir
	Yeni uzaktan eğitim teknolojilerini kullanma	Herhangi bir şey görülmemiştir
	Deneyimlerini paylaşma-yayma	Herhangi bir şey görülmemiştir

ÖE2 de ilerleyen haftalarda pek değişiklik olmamıştır. Örgün ve uzaktan eğitim ortamının her ikisinde de aynı şekilde ders anlattığını yapılan görüşmede belirtmiştir.

Ayrıca yapılan gözlemlere de dayanarak uzaktan eğitim ortamında ders verirken de ders verme yönteminde herhangi bir değişim söz konusu olmamıştır. Bu durumu şöyle ifade etmiştir.

“...açıkçası ben her iki ortamda da aynı şekilde ders anlatıyorum. Yani uzaktan eğitim ortamında da dersimi sözel olarak ifade ediyorum, anlatım yöntemi kullanıyorum arada soru cevap yapıyorum örgünde de. Dersim itibarıyla herhangi farklılık yok.”

Uzaktan eğitime karşı zaten olumlu bir tutum sergileyen ÖE2'nin tutum, algı ve inancında herhangi bir değişim görülmemiştir. Ayrıca teknoloji kullanım becerisine dair de yeterli veri elde edilememiştir. Çünkü ÖE2 derslerini anlatarak ve arada soru sorarak geçirmektedir. Uzaktan eğitim ortamının sağladığı teknolojileri pek kullanmamaktadır. Kullandığı teknolojilerin sistemin sağladığı ses ve görüntüdür. ÖE2 de dönüşüm aşamasında gerçekleşen öğretmen rollerindeki değişiklik hiç özlenmemiştir. ÖE2 dersini ilk hafta nasıl işlemeye başladıysa aynen devam etmiştir. Tablo 10'da ÖE2'nin 11-15. Haftalar arasındaki uyum aşamalarına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 10. ÖE2'nin 11-15. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular

11-15. HAFTALAR		
TANIMA	Uzaktan eğitim sistemi	Sistemi öğrenmek için bir şey yapmamaktadır.
	Uzaktan eğitim teknolojileri	Sistemi en basit bileşenleriyle kullanmaya devam etmiştir.
	Organizasyon yapısı	Organizasyon yapısı ile ilgili hiçbir şey yapmamaktadır.
	Kurallar-Kanunlar-Yönergeler	Kanun, Yönetmelik ve yönergeleri ilgili hiçbir şey yapmamaktadır.
FARKINA VARMA	Öğretim faaliyetlerindeki farklılık	Fiziksel mekânsal değişikliğin farkında. Öğretimdeki değişimin farkına varmış.
	Etkileşim ve İletişimde farklılık	Öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşim ve iletişimin farkına varmış
	Uzaktan eğitimin faydaları ve avantajları	Uzaktan eğitime karşı olumlu düşünce sergilemeye devam etmiştir. Sistemin avantajlarının farkında. Uzaktan eğitimin yararlı olduğunu ve olması gerektiğinin farkında.
	Kişisel gelişim ihtiyacı	Herhangi gelişim ihtiyacı duymamıştır ve böyle bir durum sergilememiştir.
DEĞİŞİM	Tutum- Algı- İnanış-Kaygı	Olumlu tutum-algı ve inancın sergilemeye devam etmiştir.
	Önceki öğretim deneyimleri	Verdiği eğitimde her hangi değişim gözlenmemiştir.
	Teknoloji kullanım becerileri	Ders işlerken kullandığı materyallerde herhangi bir değişim gözlenmemiştir.
DÖNÜŞÜM	Eski roller → Yeni roller	Roller arası herhangi bir dönüşüm gerçekleşmemiştir.
	Öğretmen merkezli → Öğrenci merkezli	Öğrenciler aktifleşmeye devam etmiştir.

Tablo 10'un devamı

UYARLAMA	Yeni öğretim yöntemleri	Herhangi bir şey görülmemiştir
	Yeni uzaktan eğitim teknolojilerini kullanma	Herhangi bir şey görülmemiştir
	Deneyimlerini paylaşma- yayma	Arkadaşları ile paylaşımda bulunmuştur.

ÖE2 de uyarılama aşaması son haftalarda az da olsa gözlenmiştir. ÖE2 ile yapılan son görüşmede uzaktan eğitim ortamında daha önce ders veren arkadaşı ile bilgi paylaşımı yaptığı ve arkadaşının da kendisi gibi uzaktan eğitime karşı olumlu tutum sergilediğini ifade etmiştir. Bu durumu şöyle ifade etmiştir.

“Daha önce uzaktan eğitim ortamında ders vermiş olan arkadaş ile görüştüm. Onun ortam hakkındaki olumlu düşünceleri benim gibiydi. Uzaktan eğitim ortamında nelerin yapılabileceği hakkında ve bizlere ne gibi avantajlar sağlayacağı hakkında iyi düşüncelere sahibiz.”

Bunların yanında uzaktan eğitim ortamında yeni öğretim yöntemleri kullanma ve yeni uzaktan eğitim teknolojilerini kullanma eğilimi gözlenmemiştir. ÖE2 de İşman'ın (2011) uzaktan eğitim ortamında eğitimcilerin sahip olması beklenen bazı rolleriyle ilgili olarak; öğretici ve lider rollerinin varlığı gözlenmiştir.

4. 1. 3. ÖE3 ile İlgili Bulgular

ÖE3 İşletme Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans programı Uygulamalı Araştırma Yöntemleri dersi ile birlikte uzaktan eğitim ortamındaki ilk deneyimini yaşamıştır. . ÖE3'ün uzaktan eğitim ortamındaki uyum süreç aşamalarının nasıl oluştuğunu incelemek için araştırmacı, çalışmayı yapmış olduğu zaman içinde elde ettiği verilerden yararlanmıştır. ÖE3'ün uzaktan eğitim ortamlarında uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiğiyle ilgili bulgular çıkartmaya çalışmıştır. Tablo 11'de ÖE3'ün 1-5. Haftalar arasındaki uyum aşamalarına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 11. ÖE3'ün 1-5. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular

1-5. HAFTALAR		
TANIMA	Uzaktan eğitim sistemi	Uygulamalı olarak sistemi tanımaya çalışmıştır. Sistemle ilgili bilgiye kendisine gönderilen dokümanı okuyarak ulaşmıştır.
	Uzaktan eğitim teknolojileri	Sistemi en basit bileşenleriyle kullanmaktadır. Teknik destek ihtiyacı duymaktadır.
	Organizasyon yapısı	Organizasyondan destek talebinde bulunmuştur. Organizasyon yapısı ile ilgili gönderilen dokümanı okuyarak bilgi sahibi olmuştur.
	Kurallar-Kanunlar-Yönergeler	Kanun, Yönetmelik ve yönergeleri verilen doküman yardımıyla öğrenmeye çalışmaktadır.

Tablo 11'in devamı

FARKINA VARMA	Öğretim faaliyetlerindeki farklılık	Fiziksel mekânsal değişikliğin farkına varmış. Öğretimdeki değişimin farkına varmış.
	Etkileşim ve İletişimde farklılık	Öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşim ve iletişimin farkına varmış
	Uzaktan eğitimin faydaları ve avantajları	Uzaktan eğitime karşı olumlu düşünce sergilemektedir. Sistemin avantajlarının bazılarının farkına varmaya başlamıştır.
	Kişisel gelişim ihtiyacı	Sistem içinde eksik yönlerinin olduğunun farkına varmaya başlamıştır
DEĞİŞİM	Tutum- Algı- İnanış-Kaygı	Olumlu tutum-algı ve inanış sergilemektedir.
	Önceki öğretim deneyimleri	Verdiği öğretimde değişim gözlenmiştir.
	Teknoloji kullanım becerileri	Ders işlerken kullandığı materyaller olumlu değişim göstermiştir
DÖNÜŞÜM	Eski roller → Yeni roller	Roller arası dönüşüm yaşanmıştır.
	Öğretmen merkezli → Öğrenci merkezli	Öğretim elemanının aktifliğinin yanın da öğrencilerinde aktifleştiği gözlenmiştir
UYARLAMA	Yeni öğretim yöntemleri	Uzaktan eğitim sisteminin sağladığı oranda uyarlama gerçekleştirilmiştir.
	Yeni uzaktan eğitim teknolojilerini kullanma	Gözlenmiştir.
	Deneyimlerini paylaşma- yayma	Arkadaşları ile paylaşımında bulunmuştur.

ÖE3 daha önce hiçbir şekilde uzaktan eğitim ortamında ders vermemiş ve ders almamıştır. ÖE3 uzaktan eğitim ortamındaki faaliyetlerine başladığı ilk haftalarda ağırlıklı olarak sistemi tanımaya çalışmış, sistemin bileşenlerini kendisi araştırarak ya da uzaktan eğitim merkezi personelinden yardım isteyerek tanımaya çalışmıştır. Bu dönem gönüllü olarak uzaktan eğitim ortamında ders vermek istediğini ifade etmiş ve sonucu olarak ta uzaktan eğitim ortamında ders vermeye başlamıştır. Uzaktan eğitim sistemiyle ilgili olarak düşüncelerini aşağıda belirtmiştir.

“Uzaktan eğitim ile ders verme YÖK’ün belirlediği kriter doğrultusunda oluyor dolayısıyla çok farklı alanda ve çok farklı yaş grubundan insanlar derslerinize katıldığı için genellikle bizim beklediğimiz karşılıklı iletişim ödev verme sistemine derse katılımı sağlayamıyorum. İkincisi uzaktan eğitim sisteminin bizim üniversitede uygulamış olduğu beyaz tahtası kalem kullanımı ekranın kullanımının etkin olmaması. Öğrencinin söz hakkı kullanamaması ve öğrencinin nasıl olsa eğitici beni göremediği için bilgisayarı açıp gidebilirim yaklaşımında olduğu için sıkıntılı olarak düşünüyorum. Biz bir yerde kendi başımıza ders anlatmış oluyoruz etkileşim iletişim kesinlikle yok. Bu nedenle uzaktan eğitim sisteminin farklı bir soluğa ihtiyacı var.”

ÖE3 İlk haftalarda uzaktan eğitim sisteminin sağladığı bütün olanakları aşamalı olarak kontrol etmeye çalıştı. Uzaktan eğitim teknolojilerini kullanmaya farklı teknolojilere yer vermeye hevesli olduğu gözlenmiştir. Ayrıca uzaktan eğitim ortamında ikinci hafta sorun yaşadığını ve bu sorunun çözümüne ulaşılamadığını şöyle ifade etmiştir.

“Organizasyonu ile ilgili sadece internet sitesinde gördüm 2. hafta derste kamerayı çalıştıramadığım için ve öğrenciler tarafından sohbet kullanılmadığı için ben teknik destek için herkese ulaşmaya çalıştım perşembe ders saatinde kimseye ulaşamadım

tüm hatlar kapalıydı. Bana numaralar verilmişti ama hat kapalıydı ve verilen numaraya ulaşamıyor falan diyordu.”

ÖE3'ün 2. Hafta yaşadığı sorunda teknik ekibe ulaşmadaki çabası verdiği ders dahilinde gözlenmiştir. ÖE3'ün dersinde karşılaştığı sorun çözülemedi ancak daha sonra çözülmesini ve organizasyondaki kişilerle görüştüğünü şöyle ifade etmiştir.

“Daha sonra o arkadaşlara ulaştım yeni telefonlar aldım ve hatta dedim ki perşembe saat sekizde ders var lütfen telefonunuzu kapatmayın. Hani saat beşteki derste teknik destek için ekibe ulaşıyorsun ama sekizdekinde zor yani onlarında zor bir durum içinde olduğunu anlıyorum. Ama hem ben hem de öğrencilerim sisteme alışkın değil sorun bunlardan kaynaklı biliyorum ama organizasyondakilerinde bunun tam farkında değiller.”

ÖE3 ilk haftalarda yaşadığı sorunun çözülmesinde de sorun yaşadığından diğer üniversitelerdeki uzaktan eğitim merkezinde görevli arkadaşlarıyla görüşmüş ve onlarla arasında bilgi paylaşımı olmuştur. ÖE3 bu durumu şöyle ifade etmiştir.

“Durum böyle olunca ben diğer üniversitedeki arkadaşlarla görüştüm ve yöneticilerinde kurumdan ayrılmadığını söylüyorlar. Yani olası bir sıkıntıda müdür yardımcısı müdür nöbetleşerek kurumda kalıyorlar. Her an bir sorun olduğunda ders saatinde uzaktan eğitim merkezinden müdahale edilebiliyor. Ve kendi özel işlerinin de bırakıyoruz diyorlar ve bunun nedeninin bir kültür oluşturmaya çalışıyorlarmış ama bizimkisinde öyle mi oluyor açıkçası bilemiyorum. Yani herkes bulunduğu yerden bakıyor duruma kampüs olarak uzakta olduğu için belki böyle görünüyor ve onlarda kendi çerçevelerinde değerlendiriyor olabilirler.”

ÖE3 de farkına varma aşaması ikinci haftadan sonra başladığı gözlenmiştir. Bu aşamada ÖE3 öğrencilerle etkileşim ve iletişim farklılığı ile ilgili olarak düşüncelerini aşağıda ifade etmiştir.

“Benim için sorun şu bilgisayar başındaki kişi acaba gerçekten başında mı? Hatta bazen özellikle diyorum Ahmet Bey şunu söyler misiniz diye oda bilgisayar başında değilse diyorum Ahmet Bey bakın ben sizinle konuştum ama siz burada değilsiniz ve biliyorsunuz bunlar kayıt ediliyor biliyorsunuz dimi falan diyorum. Hatta Ahmet'e söyleyin bunu izlesin diyorum. Ahmet bakıyorum ertesi hafta hep var. Aferin Ahmet bu hafta çok çalışkansı diyorum. Karşındakini bilmeden bilgisayara karşı konuşuyor gibi hissediyorum.”

Ayrıca ÖE3 bu süreçte uzaktan eğitim ortamında sınıf kontrolünü sağlamada da neler yaptığınıyla ilgili olarak ta düşünceleri şöyle belirtmiştir.

“Ben her derste diyorum işte Murat Erman nasılsın oldu mu diyorum onlarda oldu ok falan diyorlar. Bu şekilde karşıdan bir etkileşim olduğunda bizde hevesleniyoruz bu iş için bizde istiyoruz açıkçası karşımızdakilerin bizimle iletişime geçmesini. Ve ben bunu istiyorsam karşıdaki öğrenci bunu muhakkak istiyordur. Ama maalesef her biri ile iletişime geçmek veya onları kontrol etmek mümkün olmuyor.”

Uzaktan eğitim ortamında ders vermeye başladıktan sonra ÖE3 kişisel gelişim ihtiyacına gerek duyduğunu ancak önceden materyal hazırladığı için eksikliklerini kolayca tamamladığını şöyle ifade etmiştir.

“Ben bu derse aslında geçen yıl başvurmuştum ve bu yüzden de tüm dokümanlarımı geçen yıl hazırlamıştım. Ders açılımdan bir ay öncesinde işte notlar pdf oldu açıkçası örgüne göre daha sistemli notların olması gerektiği ortaya çıktı oda iyi oldu. Çünkü dersi işlerken şu kitap diye söyleyip üç beş kitap önermiyoruz kendimiz sekiz on kaynaktan topladığımızı veriyoruz.”

ÖE3 uzaktan eğitimin sağladığı teknolojileri dersinde kullanmaya çalıştığını ve sistemin sağladığı teknolojiler hakkında gerekli bilgiye sahip olmak için araştırma yaptığını belirtmiştir. ÖE3'ün derslerinde de dikkat çeken yönü sistemle ilgili neleri yapabilirim nasıl daha çok teknolojik ekipman ile dersimi işleyebilirimdir. ÖE3 bu durumla ilgili düşüncesini aşağıda vermiştir.

“Uzaktan eğitim ortamı için sadece dokümanı hazırlamak yetmedi sonuçta kullanmamız gereken bir sistem var ve ben sistemin bize sağladığı olanakları kullanmak istiyorum o yüzden araştırıyorum neyi nasıl yaparsam daha iyi olur.”

ÖE3 uzaktan eğitimin avantajlarının farkında olduğunu aşağıda ifade etmiştir.

“Şimdi bir yere insanları toplamak zor, insanlar evlerinde işlerinde rahatça katılabiliyorlar yani erişebilirlik son derece yüksek eğitimde son derece esnek verilebiliyor. İnsanlar çalışırken canlı olarak dinleyemese de sistemde kayıttan dinleyebiliyor. Zaman ve mekan yönünden öğrenci için son derece iyi. Bizim açımızdan da dokunamayacağımız ulaşamayacağımız kişilere bir takım şeyleri anlatma fırsatı doğmuş oluyor. Bide oturduğumuz yerden kendimizi fiziksel olarak yormadan anlatabildiğimiz. Buda benim için farklı bir tecrübe oldu yüz yüze göremediğim kişilere slayt üzerinden anlatarak örnekler vererek bir şeyler anlatmak onlara bu yolla ulaşmak. Ve karşındaki görmeden nasıl anlatmam gerektiğini düşünmekte biraz empati yeteneğimizi geliştirdi o bakımdan iyi oldu.”

Genel itibariyle ÖE3 için uzaktan eğitim ortamında ders vermeyi olumlu karşılamıştır ve aldığı sorumluluğu severek yerine getirdiği uzaktan eğitim derslerinde gözlenmiştir. Tablo 12’de ÖE3’ün 6-10. Haftalar arasındaki uyum aşamalarına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 12. ÖE3’ün 6-10. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular

6-10. HAFTALAR		
TANIMA	Uzaktan eğitim sistemi	Uygulamalı olarak sistemi tanımaya devam etmiştir Sistemle ilgili bilgiye kendisine gönderilen dokümanı okuyarak ulaşmaya devam etmiştir.
	Uzaktan eğitim teknolojileri	Sistemin bileşenlerini etkin kullanmaya çalışmaktadır
	Organizasyon yapısı	Organizasyondan destek talebinde bulunmuştur. Organizasyon yapısı ile ilgili gönderilen dokümanı okuyarak bilgi sahibi olmaya devam etmiştir.
	Kurallar-Kanunlar-Yönergeler	Kanun, Yönetmelik ve yönergeleri verilen doküman yardımıyla öğrenmeye devam etmektedir.
FARKINA VARMA	Öğretim faaliyetlerindeki farklılık	Fiziksel mekânsal değişikliğin farkına varmış. Öğretimdeki değişimin farkına varmış.
	Etkileşim ve İletişimde farklılık	Öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşim ve iletişimin farkına varmış
	Uzaktan eğitimin faydaları ve avantajları	Uzaktan eğitime karşı olumlu düşünce sergilemektedir. Sistemin avantajlarının farkında.
	Kişisel gelişim ihtiyacı	Sistem içinde eksik yönlerinin olduğunu farkında
DEĞİŞİM	Tutum- Algı- İnanış	Olumlu tutum-algı ve inanışında olumsuz doğru bir yönelme olduğu görülmeye başlandı.
	Önceki öğretim deneyimleri	Verdiği öğretimde değişim gözlenmiştir.
	Teknoloji kullanım becerileri	Ders işlerken kullandığı materyaller önce olumlu değişim göstermiştir ancak olumsuz doğru yönelmiştir.

Tablo 12'nin devamı

DÖNÜŞÜM	Eski roller → Yeni roller	Roller arası dönüşüm yaşanmıştır.
	Öğretmen merkezli → Öğrenci merkezli	Öğretim elemanının aktifliğinin yanın da öğrencilerinde aktifleştiği gözlenmiştir
UYARLAMA	Yeni öğretim yöntemleri	Uzaktan eğitim sisteminin sağladığı oranda uyarlama gerçekleştirilmiştir.
	Yeni uzaktan eğitim teknolojilerini kullanma	Gözlenmiştir.
	Deneyimlerini paylaşma-yayma	Arkadaşları ile paylaşımda bulunmuştur.

ÖE3 te değişim aşaması dördüncü haftadan sonra başlamıştır ve onuncu haftaya kadar devam etmiştir. Ancak dördüncü haftadan sekizinci haftaya kadar bu değişim olumlu yönde ilerlerken sekizinci haftadan sonra bu durum olumsuz yönde ilerlemiştir. ÖE3 uzaktan eğitim ortamında ders vermeye çok hevesli olarak başlamış ve ders vermeye başladığında sistemin sağladığı olanakları zorlamaya çalışmıştır ancak gerekli materyalleri sağlayamadığı için bu durum ilerleyen zamanda vazgeçme yönünde eğilim göstererek yaptığı çalışmaları da azaltmaya başlamıştır. Bu durumu şöyle ifade etmiştir.

“Uzaktan eğitim sisteminin ders esnasında bizlere sağladığı teknolojik materyalleri elimden geldiğince kullanmaya çalışıyorum mesela bu hafta beyaz tahtayı kullandım aslında tableten kalemle yazarak bir şeyler yapabilirsem daha iyi ders işleyebilirim diye düşünüyorum ancak bizim üniversite bünyesinde bize bu donanımı sağlamıyor. Hatta şu kullandığım bilgisayarda benim kendi bilgisayarım uzaktan eğitim merkezi gerekli donanımı vermedi bize”

ÖE3'ün gerekli donanımının karşılanamaması onu vazgeçmeye doğru sürüklemiş ve yapılan gözlemlere göre de sekizinci haftadan sonra ÖE3'ün dersini uygulamadan ve farklı materyal kullanımından vazgeçtiği sunu ile dersini işlediği gözlemlenmiştir.

ÖE3 te Dönüşüm aşaması beşinci hafta itibariyle başladı ve son haftaya kadar devam etmiştir. ÖE3 te öğretim elemanı rolleri arasında değişimler yaşanmıştır. ÖE3 öğrencilerini motive etmeye çalışmaktadır. Onları kontrol ederken de motivelerini sağlamaya çalışmıştır. ÖE3 dersine öğrencilerini etkin katabilmek için motive edici konuşmalar yaptığı görülmektedir. Ayrıca ÖE3'ün dersinin ilerleyen haftalarında öğrencilerin dersin etkinliğine inanması ve ders karşı gelişen ilgileriyle ders daha aktif katıldıkları sorular sordukları gözlenmiştir. Tablo 13'te ÖE3'ün 11-15. Haftalar arasındaki uyum aşamalarına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 13. ÖE3'ün 11-15. Haftalar Arasındaki Uyum aşamalarına İlişkin Bulgular

11-15. HAFTALAR		
TANIMA	Uzaktan eğitim sistemi	Uygulamalı olarak sistemi tanımayı bırakmıştır.
	Uzaktan eğitim teknolojileri	Basit düzeyde sistem bileşenlerini kullanmaya geri dönmüştür.
	Organizasyon yapısı	Hiçbir destek istememiştir.

Tablo 13'ün devamı

TANIMA	Kurallar-Kanunlar-Yönergeler	Kanun, Yönetmelik ve yönergeleri verilen doküman yardımıyla öğrenmeye devam etmektedir.
FARKINA VARMA	Öğretim faaliyetlerindeki farklılık	Fiziksel mekânsal değişikliğin farkında Öğretimdeki değişimin farkında
	Etkileşim ve İletişimde farklılık	Öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşim ve iletişimin farkına varmış
	Uzaktan eğitimin faydaları ve avantajları	Sistemin avantajlarının farkında.
	Kişisel gelişim ihtiyacı	Sistem içinde eksik yönlerinin olduğunun farkında
DEĞİŞİM	Tutum- Algı- İnanış-Kaygı	Olumsuz tutum-algı ve inancı sergilemeye başlamıştır.
	Önceki öğretim deneyimleri	Verdiği öğretimde değişim olmamaktadır
	Teknoloji kullanım becerileri	Ders işlerken kullandığı materyaller olumsuz doğru yönelmiştir.
DÖNÜŞÜM	Eski roller → Yeni roller	Eski role geri dönüş yaşanmıştır.
	Öğretmen merkezli → Öğrenci merkezli	Öğrencilerin ders içindeki aktifliği devam etmektedir.
	Yeni öğretim yöntemleri	Vazgeçilmiştir.
UYARLAMA	Yeni uzaktan eğitim teknolojilerini kullanma	Vazgeçilmiştir.
	Deneyimlerini paylaşma-yayma	Arkadaşları ile paylaşımında bulunmaya devam etmiştir.

ÖE3 te uyarılama aşaması dönüşüm aşamasından daha önce görülmeye başlamıştır. Uyarılama aşaması dördüncü hafta ile başlarken dönüşüm daha sonraki haftalarda başlamıştır. Bu durumun gerçekleşmesi bize kullandığımız modelin basamaklarının sırayla gerçekleşmediğinin göstergesi olmuştur. ÖE3'ün dördüncü hafta ile uzaktan eğitim sisteminin sağladığı uzaktan eğitim teknolojilerini kullandığı gözlenirken son haftalarda bu durumdan vazgeçmeye başlamıştır. Görüşme esnasında ÖE3'ün ifade ettiği gibi tablet ile uzaktan eğitim ortamında ders işlemek istemesi de kendisinin dersini yeni uzaktan eğitim teknolojilerine uyarlamaya çalıştığını göstermektedir. Ancak istediği ihtiyaçlar karşılanmadığı için ÖE3 bu durumdan vazgeçmiştir. Uzaktan eğitime karşı olumsuz bir tutum sergilemeye başlamıştır. Bu durumu şöyle ifade etmiştir.

“Seneye bana deseler ki uzaktan eğitim ortamında yine ders ver asla vermem. Çünkü daha organizasyon bizim ihtiyaçlarımızı karşılamıyor. Ben bir dersi vermek olsun diye veremem daha bizim ihtiyaçlarımızı karşılamayan bi sistemde çalışmayı asla düşünmem. Bu benim için kötü tecrübe oldu ve uzaktan eğitime karşı maalesef olumsuz bir duygu sahibi oldum.”

ÖE3 uyarılama aşamasının alt basamaklarından olan deneyim paylaşma ve yaymayı ilk haftalardan itibaren göstermiştir. İlk haftalarda farklı uzaktan eğitim merkezlerinde görevli olarak ders veren arkadaşlarıyla sistemle ilgili paylaşımlarda bulunduğu, ilerleyen haftalarda ise derslerinde kullandıkları ve kullanabilecekleri teknolojiler ile ilgili paylaşımlarda bulunmuştur. ÖE3 ders anlatırken öğrenciyi motive etmek için başvurduğu

durumları da arkadaşlarıyla paylaştığını görüşmede belirtmiştir. Ayrıca İşman'ın (2011) uzaktan eğitim ortamında eğitimcilerin sahip olması beklenen bazı rolleriyle ilgili olarak; öğretici, yönetici, sosyalleşme uzmanı, danışman, araştırmacı, lider, materyal üretici, iletişim uzmanı, motivasyon sağlayıcı, içerik sağlayıcı gibi rolleri de üstlenip sergilediği görülmektedir.

4. 2. Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Ortamlarına Uyum Süreç Aşamalarının Farklı Programlar Arasındaki Gerçekleşmesinin İncelenmesi ile İlgili Bulgular

Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum süreçlerinin incelenmesinde Berigel'in (2013) oluşturduğu uzaktan eğitim ortamında Öğretim Elemanlarının Uyum Aşamaları dikkate alınmıştır. Bunun yanında öğretim elemanının uzaktan eğitime bakış açısı ve kaygı endişe durumu ve uzaktan eğitim ortamında farklı programlarda gerçekleşmesi üzerinde de durulmuştur. Aşağıda her bir öğretim elemanı için ayrı başlık oluşturulmuş olup bu konuya ayrıntılı olarak değinilmiştir.

4. 2. 1. ÖE1 ile İlgili Bulgular

ÖE1 ile ilgili yapılan gözlemlerde, Veritabanı 1 dersini veren ÖE1 uzaktan eğitim ortamına daha kolay uyum sağlamıştır. ÖE1 görevli olduğu program itibariyle teknolojiye yakın bulunmaktadır. Bu durum onun uzaktan eğitim ortamında ders vermesini kolaylaştırmıştır. ÖE1 ile yapılan görüşmede, ÖE1'in uzaktan eğitime yönelik bir takım endişe ve kaygısının olduğunu aşağıdaki şekilde ifade etmiştir.

“Yani o ortamda ders almıştım hani bazen hocam soru soruyordu ve herkes bu konuyla not atsın diyor ve herkes mesaj atsın dedi ona göre artı eksi veriyordu ama ders anlatırken iyi anlatabiliyorsanız tecrübe olarak orada da anlatıyorsunuz ama kaygı anlamında ilk defa ders anlatacaktım ve sanki bilgisayarla konuşuyor gibisiniz ve ne kadarını anlattığınızı ne anlaşıldığının o an ölçemiyorsunuz . Bu bakımdan bir kaygı vardı açıkçası yani. Derse başlamadan önce şöyle bir saat bir endişe geliyor ama ders bittiğinde kendimi rahatlamış hissediyordum. Ve evet diyorum dersi iyi anlattım. Öğrenciden de geliyor bir şeyler yazıyorlar sohbet penceresine anlıyorum oradan. Şuan her derste oluyor bu.”

ÖE1'in yaptığı açıklamayı gözlemlerde doğrular nitelikteydi. ÖE1 altıncı haftaya kadar hep bir endişeli ve kaygı yaşayarak derse geliyordu. Her an hata yapabilirim kaygısını taşıyor gibiydi. İlk hafta sohbet ortamı ile ilgili bir sıkıntı yaşamıştı ve bu durumu öğrencilerinin yardımıyla düzeltmişti. Ama sonraki haftalarda kaygı düzeyinin giderek azaldığını kendisi de ifade etmektedir.

4. 2. 2. ÖE2 ile İlgili Bulgular

ÖE2 den elde edilen gözlem sonucuna göre, Türkiye’de İnsan Hakları dersini veren ÖE2 dersinin işleniş şekli itibariyle uzaktan eğitim ortamının sağladığı pek çok teknolojiyi kullanmamıştır. Bu durum böyle olmasını ise dersinin sözel bir ders olduğunu ve uzaktan yada örgün olmasının fark etmediğini her iki ortamda da aynı şekilde ders işlediğini ifade etmiştir. Gözlemlere bakıldığında ÖE2 bütün dersleri boyunca sistemle ilgili minimum teknolojiyi kullanmıştır ve dersi itibariyle herhangi materyale ihtiyaç duymamıştır. Bu durumdan öğrencilerde rahatsız olmamış aksine böyle işlenmesi gerektiğini bilincinde oldukları görülmüştür. ÖE2 ile yapılan görüşmede, ÖE2’nin uzaktan eğitime yönelik bir takım endişe ve kaygısının pek olmadığını aşağıdaki şekilde ifade etmiştir.

“Endişe ve kaygı olmadı da hani anlamsız gibi gözüküyor nasıl anlamsız gibi gözüküyor; çünkü klasik eğitim formatına uygun değil bir kere karşında insan yok. Bir bilgisayarın karşısında kendi resmini görerekten, yani onlar beni görüyor ya bende onların beni nasıl gördüğünü görerekten resim oluşuyor. Kendi kendime ders anlatmanın absürt olduğunu düşünüyorum açıkçası.”

4. 2. 3. ÖE3 ile İlgili Bulgular

ÖE3’ten elde edilen gözlemlerde Uygulamalı Araştırma Yöntemleri dersini veren ÖE3 dersinde uzaktan eğitim sisteminin sağladığı teknolojilerin hepsinden yararlanmak istemiştir. Kendisinin yetersiz olduğu durumları araştırmıştır. Ancak gerekli donanım sağlanamadığı için belli bir aşamadan sonra ilerleyememiştir. ÖE3’ü ele aldığımızda bireysel farklılığı doğrultusunda teknolojiye yatkın olduğuna ulaşılmıştır. ÖE3 ile yapılan görüşmede, ÖE3’ün uzaktan eğitime yönelik bir takım endişe ve kaygısının olduğunu aşağıdaki şekilde ifade etmiştir.

“Bizde yok. Yani ben kendim ilk hafta biraz zorlandım tabi biraz gerginlik oluyor yorucu olması karşıyla temas kurmanın zor olması çünkü ilgili değıllerdi. Ya da iki ya da üç kişi var dersi sürüklüyor diğerleri yok gibi. Ya da tüm süre boyunca konuşma gereksinimi hissettiğin için espri falan yapamıyorsun böyle biraz kaygılı gibi oluyor ve yorucu. Şuan daha iyi gibiyim bu konuda. Yani adapte olmaya başlıyorum sanırım sisteme çünkü örneklendirmeler falan yapmaya başladım yeni yeni.”

ÖE3’ün de belirttiği gibi endişe kaygı durumu yok olması gibi bir durum söz konusu değildi. Çünkü gözlemlenen uzaktan eğitim derslerde ÖE3’ün kaygı düzeyinin yüksek olduğu görülebilmektedir. Ancak ilerleyen haftalarda azaldığı da görülmüştür.

Genel olarak elde edilen bulgulara göre;

ÖE1’in uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiği ile ilgili bulgulara göre; ilk iki haftada tanıma aşamasının gerçekleştiği görülmüştür. Bu aşama sırasında ÖE1’in yeterli teorik bilgiye sahip olmasına karşın bu bilgisini uygulamaya çevirmede sorun yaşadığı ve bunu doğrultusunda organizasyon çalışanlarından destek aldığı görülmüştür. Farkına varma aşamasının ise ilk haftada başlayıp yedinci haftaya

kadar devam ettiği gözlenmiştir. İlk haftalarda ÖE1'in bazı durumlarda yetersiz olduğunu ve kişisel gelişime ihtiyacı olduğu görülmüştür. Değişim aşamasının ÖE1 de beşinci haftadan sonra gerçekleştiği görülmüştür. Bu değişimler ders anlatımı doğrultusunda şekillenmiştir. Önceki haftalarda teorik olarak işlenen dersin beşinci haftadan sonra uygulamalı olarak işlenmesi ile öğretimde ve teknoloji kullanımında da bazı değişimler meydana gelmiştir. Dönüşüm aşamasının altıncı hafta ile görülmeye başlanmıştır ve son haftaya kadar azda olsa bu dönüşümün gerçekleştiği gözlenmiştir. Altıncı hafta öncesine kadar ÖE1 ders anlatımı üzerine yoğunlaşmıştır ancak altıncı hafta itibariyle öğrencilerle ilgili sosyalleşme derse motive noktasında etkinlikler yaptığı görülmüştür. Ayrıca ders döneminin başında öğretmen merkezli olarak işlenen derslerin zaman içinde öğrenciye yönelik olarak geliştiği ve öğrenci merkezli bir yapıya geçiş yaptığını ulaşılmıştır. Uyarlama aşamasının altıncı haftada görülmeye başlanmıştır ve son haftaya kadar devam ettiği görülmüştür. ÖE1 dersini uygulamalı olarak işlemeye başlayınca anlatım, ekrana yazı yazma ve ekran görüntüsünü paylaşmanın yanında beyaz tahta paylaşımı da yapmaktadır. Bunun yanında ÖE1 arkadaşları ile uzaktan eğitim deneyimi hakkında bilgi paylaşımı yaptığını da ulaşılmıştır. ÖE1 den elde edilen bulgular dahilinde öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarının gerçekleşmesinde, aşamaların sıralı olarak gerçekleşmediği aynı haftalarda birden fazla aşamanın görülebileceğine ulaşılmıştır. ÖE1'in uzaktan eğitim ortamında eğitimcilerin sahip olduğu rolleriyle ilgili olarak, motivasyon sağlayıcı, iletişim uzmanı, site eğitmeni, yönetici, öğretici, içerik sağlayıcı, materyal sağlayıcı, lider ve danışman gibi rolleri sergilemiştir. Ayrıca uzaktan eğitim ortamında ilk defa ders vermeye başlayan ÖE1'in ilk haftalarda bir takım endişe ve kaygı yaşadığına da ulaşılmıştır. Bilgisayar teknolojileri programında görevli ÖE1'in uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarının sağlanması ve devam etmesi ÖE2 ve ÖE3'e göre daha kısa sürede gerçekleşmiş ve ortamın özelliklerini kullanmada diğer programlara göre daha yatkın olduğu görülmüştür.

ÖE2'nin uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiği ile ilgili bulgulara göre; tanıma aşamasının sadece ilk haftada gerçekleştiği görülmüştür. Uzaktan eğitim ortamında daha önce herhangi bir deneyime sahip olmayan ÖE2, sistemi kullanma noktasında herhangi sorunla karşılaşmamıştır. Farkına varma aşaması ise ilk haftadan sonra pek görülmemiştir. Değişim aşaması ÖE2 de pek görülmemiştir, örgün ve uzaktan eğitim ortamının her ikisinde de aynı şekilde dersini anlattığı görülmüştür. Dönüşüm aşaması dördüncü hafta itibariyle az olarak görülmektedir. ÖE2'nin derslerde aktifliğinin yanında öğrencilerde de aktifleşme yaşadığı ilerleyen haftalarda daha çok soru sorma anlamadığı yeri tekrar ettirme gibi durumların gerçekleştiği görülmüştür. Uyarlama aşaması son haftalarda görülmüştür ve uzaktan eğitim ortamında daha önce ders veren

arkadaşı ile bilgi paylaşımı yaptığı ve arkadaşının da kendisi gibi uzaktan eğitime karşı olumlu tutum sergilediğini belirtmiştir. ÖE2 ile ilgili olarak ders verdiği grup ve bölüm doğrultusunda öğretim elemanı uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarının gerçekleşmesinde farklılıkların olduğu görülmüştür. ÖE2'nin uzaktan eğitim ortamında eğitimcilerin sahip olduğu rolleriyle ilgili olarak, öğretici ve lider gibi rolleri sergilemiştir. Bunun yanında uzaktan eğitim ortamında ilk defa ders vermeye başlayan ÖE2'nin ilk haftalarda kaygı ve endişe yaşadığına ulaşılmıştır. ÖE2 görevli olduğu program dahilinde teknoloji ile pek iç içe olmadığı ve ortamın özelliklerini kullanmada diğer programlara göre yatkın olmadığı görülmüştür. Dolayısıyla uyum süreç aşamalarının farklı programlarda farklı gerçekleştiği görülmüştür.

ÖE3'ün uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiği ile ilgili bulgulara göre; tanıma aşamasının sekizinci haftaya kadar devam ettiği görülmüştür. İlk haftalarda uzaktan eğitim sisteminin sağladığı bütün olanakları aşamalı olarak kontrol etmeye çalışan ÖE2 uzaktan eğitim teknolojilerini kullanmaya farklı teknolojilere yer vermek istediği gözlenmiştir. Ayrıca uzaktan eğitim ortamında ikinci hafta sorun yaşadığını ve bu sorunun çözümünün o an için gerçekleştirilmediğine de ulaşılmıştır. Farkına varma aşamasının ikinci haftadan sonra başladığı, yedinci haftaya kadar yoğun olarak ettiği, on ikinci haftaya doğru azalarak devam görülmüştür. Bu azalmanın nedeni olarak sahip olunması gereken donanımın karşılanmaması olduğunu belirtmiştir. Değişim aşaması dördüncü haftadan sonra başlamıştır ve onuncu haftaya kadar devam etmiştir. Değişim dördüncü haftadan sekizinci haftaya kadar bu değişim olumlu yönde ilerlerken sekizinci haftadan sonra bu durum olumsuz yönde ilerlemiştir. Bu haftalarda ÖE3 gerekli materyalleri sağlayamadığı için bu durum ilerleyen zamanda vazgeçme yönünde eğilim göstererek yaptığı çalışmaları da azaltmaya başlamıştır. Dönüşüm aşaması beşinci hafta itibariyle başladı ve son haftaya kadar devam etti. Dönüşüm aşamasında öğretim elemanı rolleri arasında değişimler yaşandığı ve öğrencilerini dersine etkin katabilmek için motive edici yönde konuşmalar yaptığı görülmüştür. Uyarılma aşaması dönüşüm aşamasından daha önce görülmeye başlamıştır. Uyarılma aşaması dördüncü hafta ile başlarken dönüşüm daha sonraki haftalarda başlamıştır. Bu durumun gerçekleşmesi bize kullandığımız modelin basamaklarının sırayla gerçekleşmediğinin göstergesi olmuştur. ÖE3'ün dördüncü hafta ile uzaktan eğitim sisteminin sağladığı uzaktan eğitim teknolojilerini kullandığı gözlenmiştir. Ayrıca görüşme esnasında uzaktan eğitim ortamında edindiği deneyimleri çevresiyle paylaşmaya başladığına ulaşılmıştır. ÖE3'ün uzaktan eğitim ortamında eğitimcilerin sahip olduğu rolleriyle ilgili olarak, öğretici, yönetici, sosyalleşme uzmanı, danışman, araştırmacı, lider, materyal üretici, iletişim uzmanı, içerik

sağlayıcı gibi rolleri sergilemiştir. Bununla birlikte ilk haftalarda başlayan endişe ve kaygının bir süre devam ettiği görülmüştür.

Yapılan çalışmada öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarından; tanıma, farkına varma, değişim, dönüşüm ve uyarılma aşamasının tüm alt basamakları öğretim elemanlarının tamamında görülmemiştir. Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum süreçlerinin basamaklarının sırayla gerçekleşmek zorunda olmadığı hatta aynı anda birden çok basamağın birlikte gerçekleşebileceğine de ulaşılmıştır. Bunun yanında uzaktan eğitim ortamına uyum süreç aşamaları gerçekleşirken verilen dersin doğrultusunda şekillendiğine ulaşılmıştır. Örneğin aşamaların tamamının Bilgisayar Teknolojileri Önlisans programında görevli ÖE1 de açıkça görüldüğü, Kamu Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans programında görevli ÖE2 de ise ana aşamalar dahil alt basamakların çoğunun gerçekleşmediği ve İşletme Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans programında görevli ÖE3 te ise ana aşamaların gerçekleştiği alt basamakların ise kısmen gerçekleştiğine ulaşılmıştır. Ayrıca uzaktan eğitim uyum aşamalarının da öğretim elemanlarının programlar arası farklılaştığına ulaşılmıştır.

5. TARTIŞMA

Uzaktan eğitim ortamlarında ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiğini anlamak için araştırmacı toplamda on beş hafta boyunca öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamındaki faaliyetlerini incelemiş ve değişimleri yorumlamaya çalışmıştır. Alanyazın uyum süreçlerini farklı yöntemler kullanılarak belirli açılardan incelenmektedir. Bu çalışmada öğretim elemanlarının uyum süreçleri Türk uzaktan eğitim sistemi içerisinde uygulayıp incelendiği için, Berigel'in (2013) oluşturduğu öğretim elemanı uyum süreçleri modelini kullanılmıştır. Bu model uyum süreciyle ilgili birçok modeli (örn, Rogers'in (1995) yeniliklerin yayılımı kuramı, Davis'in (1989) TAM, Johnson ve Fredian'ın (1986) değişime uyum modeli, Fullan'ın (1991) eğitsel dönüşüm modeli gibi.) içinde barındırmaktadır. Berigel'in oluşturduğu model; tanıma, farkına varma, değişim, dönüşüm ve uyarlama aşamalarından oluşmaktadır. Araştırmacı çalışmasında ele aldığı her bir öğretim elemanı için Berigel'in modelindeki uzaktan eğitim ortamında öğretim elemanlarının uyum aşamalarının her birini ve her aşamanın alt basamaklarının gerçekleşme durumunu ayrıntılı olarak ele almıştır ve elde edilen bulguları bu model çerçevesinde değerlendirmiştir.

Çalışmada öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum sağlama süreçlerinin aşamalarının gerçekleşme durumlarının incelenmesine göre, öğretim elemanlarının ilk haftalarda sisteme girememeye ya da sisteme girerken yaşanan sorunlar, sistemde donma ve iletişim sağlanamaması, sistemle ilgili bilinmesi gereken ön bilgiler noktasında yetersizlikleri dolayısıyla sistemi etkin kullanamama gibi problemler yaşadıklarına ulaşılmıştır. Hardly (1998) çalışmasında donanım ve yazılım bileşenlerini kullanma becerileri eksikliği, teknolojiyi öğretime nasıl uyarlayabileceği ile ilgili bilgi eksikliği, teknolojiyle öğretim için yeterli uygulama yapmama gibi durumların öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum süreçlerine etki edebileceğini belirtmiştir. Öğretim elemanlarının yaşadıkları bu sorunların kısa sürede çözülebilmesi ve düzeltilebilmesi için organizasyon ekibinden teknik destek aldığı elde edilmiştir. Teknik desteğin sağlanmadığı durumlarda öğretim elemanının ciddi sıkıntılar yaşadığı ve uzaktan eğitim ortamına karşı tutumunda olumsuz bir değişim olduğuna da ulaşılmıştır. Bu doğrultuda organizasyonun, sistemin yapısını ve ilerleyişini, performansını, öğretmen, öğrenci, teknoloji gibi diğer sistem bileşenlerini kapsayan ve etkileyen önemli faktörlerden birisi (Panda ve Mishra, 2007) olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin uzaktan eğitim sistemi içerisinde aktifleşmesi, aldığı eğitimle ilgili aktiviteler geliştirme, geliştirilen

aktivitelerin yürütülmesi, teknolojiye uyum sağlama gibi organizasyon yapısı görevleri de sistemin ilerlemesi için önemlidir (Lucus ve Murray, 2002).

Çalışmada dikkat çeken bulgulardan birisi de uyum süreç aşamalarının sırasıyla gerçekleşmediğidir. Buna karşın Rogers (1995) yenilik yayılım kuramının aşamalı olarak gerçekleştiğini ve önceki basamaklar tamamlanarak sonraki basamaklara geçildiğini belirtmiştir. Ele alınan çalışmada aşamaların gerçekleşme sırası yer değiştirmiş veya aynı anda gerçekleşmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla paralel olarak Berigel (2013) uzaktan eğitim uyum aşamalarının sırasıyla gerçekleşmek zorunda olmadığı farklı zamanlarda gerçekleşebileceğini belirtmiştir.

Çalışmada ele alınan modelin aşamalarının oluşumları çalışmanın örnekleminde yer alan öğretim elemanlarında farklı haftalarda ulaşımlardır. Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamlarına uyum aşamalarının oluşumunda zaman önemli bir faktör olarak dikkat çekmektedir. Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamlarında yeni teknolojileri etkili bir şekilde kullanabilmek, yeni öğretim yöntemleri geliştirebilmek ve uzaktan eğitim sisteminin bileşenlerini bir arada başarılı bir şekilde kullanabilmek için zamana ihtiyaçları vardır (Renyi, 1996). Schamoil (2005) öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamlarına uyum süreçlerini incelediği çalışmasında zamanın önemli ve belirleyici bir faktör olduğunu belirtmiştir (Schamoil, 2005). Renyi (1996) çalışmasında ayrıca öğretim elemanlarının çalışmalarını aralarında tartışmak ve kendi keşfettikleri yeni teknolojileri uzaktan eğitim ortamlarında uyarlamak için de zamana ihtiyaçları olduğunu belirtmiştir. Bununla ilişkili olarak Berigel'in modelinde yer alan son aşama olan uyarlama aşamasının alt başlıklarından birisi olan deneyimlerini yayma ve paylaşma aşamasının uygulaması incelendiğinde, öğretim elemanlarının hepsinin son haftalarda uzaktan eğitim ile ilgili deneyimlerini çevreleriyle paylaştığına da ulaşılmıştır.

Çalışmada üç farklı programda görevli üç öğretim elemanının uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarının gerçekleşmesi değerlendirilmiştir. Uzaktan eğitim ortamına uyum sağlama aşamalarının öğretim elemanları üzerinde incelenmesinde programlar arası farklılıklar görüldüğüne ulaşılmıştır. Karasar (2004) yaptığı çalışmada uzaktan eğitim ortamında sisteme yatkınlık ve hazır oluşluğun önemli olduğunu ifade etmiştir. Bu doğrultuda birebir teknoloji ile iç içe olan bilgisayar teknolojileri programında görevli öğretim elemanının ortama uyum sağlama süreci ve aşamaları diğer programlarda yer alan öğretim elemanlarına göre daha belirgin gerçekleştiğine ulaşılmıştır.

Uzaktan eğitim ortamında öğretim elemanı uyum süreç aşamaları incelenirken, öğretim elemanlarının hazır oluşluğunun yanında bireysel faktörlerinin de uyum sağlama aşamalarını etkilediği görülmüştür. İşletme yönetimi programında görevli olan öğretim elemanının bireysel faktörleri doğrultusunda sisteme karşı hevesli olduğuna ve sistemle

ilgili farklı şeyler yapmak için çaba sarf ettiğine ulaşılmıştır. Bununla ilgili olarak öğretim elemanlarının uyum aşamalarında etkili olan faktörlerden biride bireysel faktörlerdir. Bu doğrultuda organizasyon desteği yanında bireysel faktörlerinde öğretim elemanının başarılı olmasında önemlidir (Fullan 2001, Panda ve Mishra 2007).

Çalışmada uzaktan eğitim ortamında ders vermeye istekli olan öğretim elemanının bireysel faktörleri doğrultusunda etkili ders işlediği, sistemin sağladığı tüm teknolojileri kullanmaya çalıştığına da ulaşılmıştır. Çalışmada elde edilen bireysel faktörlerin uyum sürecine etkisi ile ilgili sonuçlar Martins ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada (2004) ve Holcombe'un (2000) çalışmasıyla benzerlikler göstermiştir. Bu çalışmalarda da bireysel faktörlerin uyum süreci boyunca önemli faktörler olduğu sonucu elde edilmiştir. Mahmood (2000) öğretim elemanlarının teknolojiye karşı ilgisinin uyum sürecine etki eden önemli faktörler arasında olduğunu belirtmiştir. İşletme yönetimi tezsiz yüksek lisans programındaki öğretim elemanı ve bilgisayar teknolojileri önlisans programındaki öğretim elemanının teknolojiye karşı ilgili olduğu ve bu doğrultuda derslerini işlediğine ulaşılmıştır.

Yapılan çalışmada dikkat çeken bir diğer durum ise, uzaktan eğitim ortamında ilk defa görevli olan öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamında önceden sahip oldukları rollerin yanında bir takım yeni rolleri de sergiledikleri görülmüştür. Yükseköğretimdeki yeni öğrenme anlayışı öğretim elemanlarının rollerini de değiştirmiştir (Berge, 2000). Öğretim elemanlarının ilk olarak öğretici rolü ile hareket ettiği ancak daha sonra rollerinde değişme olduğu görülmüştür. Uzaktan eğitim ortamındaki öğretim elemanlarının derslerini sekteye uğratmamak için öğretici olmalarının yanında teknik bilgiye sahip olması gerekmektedir. Uzaktan eğitim ortamındaki öğretici rollerinden biriside teknik alandaki deneyimlere sahip olmasıdır (Beaudoin, 1990; İşman, 2011). Uzaktan eğitim ortamında sahip olunması gereken öğretmen rollerini İşman(2011); öğretici, teknoloji uzmanı, yönetici, site eğitmeni, sosyalleşme uzmanı, danışman, araştırmacı, lider, materyal üretici, sistem uzmanı, iletişim uzmanı, motivasyon sağlayıcı, uzaktan eğitim uzmanı ve içerik sağlayıcı olarak belirtmiştir. Bununla birlikte yapılan bu çalışmada öğretim elemanlarında görülen rolleri; site eğitmeni, yönetici, öğretici, motivasyon sağlayıcı, iletişim uzmanı, danışman, içerik sağlayıcı ve materyal üretici rollerini sergilediklerine ulaşılmıştır. Öğretim elemanları bu rolleri sergilerken sınıf içi aktiviteleri ve öğrenme amaçlarını gerçekleştirmeye çalıştıkları görülmektedir. Bunun yanında uzaktan eğitim ortamını bir bütün olarak zaman ve mekandan bağımsız olarak uygun bir eğitim ortamına çevirmeleri de gerekmektedir (Schwier, 2001).

Uzaktan eğitim ortamında ilk kez ders veren öğretim elemanlarında, uzaktan eğitim ortamında ilk verdikleri derslerinde dikkat çeken bir diğer unsur olarak ta kaygı ve endişe duydukları görülmüştür. Öğretim elemanlarının sistemi bilmedikleri için ve ilk defa farklı

ortamda ders verecek olmanın etkisiyle endişe ve kaygı duydukları ilk haftalarda görülmüştür. Ayrıca bu endişenin kaynağının uzaktan eğitim ortamında kullanılacak teknolojileri de bilmemesinden kaynaklı olduğuna da ulaşılmıştır. Bu doğrultuda Shamoail (2005) birçok öğretim elemanının yeni teknolojileri takip edip, öğretim faaliyetlerinde kullanmak için vakit ayıramadığını ya da korku, kaygı ve olumsuz tutumlarından dolayı kullanmadıklarını belirtmiştir. Alanyazında yapılan çalışmalarda organizasyon desteğinin uzaktan eğitimde öğretim elemanlarının kaygı düzeylerinin azalmasına yardımcı olacağı belirtilmiştir (Bekele ve Menchaca, 2008). Öğretim elemanlarının organizasyondan destek aldıkça kaygı ve endişelerinin ilerleyen derslerde azalmaktadır.

Özetle, çalışmada ortaya koyulan uyum süreci aşamaları çalışmanın gerçekleştiği Trabzon ilindeki uzaktan eğitim veren bir üniversitede Bilgisayar Teknolojileri Önlisans programı, Kamu Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı ve İşletme Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı'nda görevli üç farklı programda görevli üç öğretim elemanından elde edilen verilerin analizi sonucu oluşturulmuştur. Çalışmanın bulguları doğrultusunda ele alınan modelin aşamalarının sırayla oluşmadığı aşamaların yer değiştirdiğine ve aynı anda da farklı aşamaların oluşabileceğine ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim ortamında bireysel faktörlerin önemli olduğu ve bu doğrultuda teknoloji kullanma durumlarının da şekillendiği görülmüştür. Çalışma da ele alınan öğretim elemanlarının programlar arası farklılıkları ve teknolojiye aşinalıklarına göre aşamaların görülme zamanları farklılaşmaktadır. Programlar ve bireysel faktörler doğrultusunda uzaktan eğitim ortamında gösterilen rollerinde şekillendiği görülmüştür. İşletme Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı'nda görevli öğretim elemanının bireysel faktörleri doğrultusunda uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarının olumlu ilerlediği ancak yeterli organizasyon desteği sağlanamadığı için zamanla uzaktan eğitime karşı olumsuz tutum sergilediğine de ulaşılmıştır. Bilgisayar Teknolojileri Önlisans programında görevli öğretim elemanı ise görevli olduğu programda teknolojiye yatkınlık gösterdiği için uzaktan eğitim ortamında öğretim elemanlarının uyum aşamalarının basamaklarını ve her basamağın bütün alt basamaklarının da gerçekleştiğine ulaşılmıştır. Bu doğrultuda her iki öğretim elemanının da uzaktan eğitim ortamında gerçekleşen rollerden yönetici, öğretici, materyal üretici, araştırmacı, lider, sosyalleşme uzmanı, motivasyon sağlayıcı gibi rolleri gerçekleştirdiği, Kamu Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans programında görevli öğretim elemanının ise sadece öğretici ve lider rolünü gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak uzaktan eğitim ortamında ilk kez ders veren öğretim elemanlarının tamamında endişe ve kaygının olduğu, zamanla bu durumun azaldığına ulaşılmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde çalışma ile ilgili elde edilen verilerin sonucunda ulaşılan bulgular harmanlanarak bir bütün halinde sonuçlar kısmında verilmiştir. Ayrıca yapılan çalışmanın ışığında gelecek çalışmalara örnek olabilecek bir takım önerilerde bulunulmuştur.

6. 1. Sonuçlar

Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarını incelemek için araştırmacı on beş hafta süresince öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamındaki faaliyetlerini değerlendirmiş ve uyum aşamalarının gerçekleşmesini anlayıp yorumlamaya çalışmıştır. Bu amaçla öğretim elemanlarının uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiği belirlenmeye çalışılmıştır. Üç öğretim elemanı uzaktan eğitim ortamında gözlem formları yardımıyla izlenmiş, mülakatlardan oluşan veri seti ile veriler toplanmıştır. Analiz edilen bu veriler bulgular kısmında ayrıntılı olarak sunulduktan sonra bir önceki bölümde tartışılmıştır. Bulguların yorumlanması ve tartışılmasından elde edilen sonuçlar araştırma problemleri doğrultusunda aşağıda sunulmuştur.

6. 1. 1. Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Ortamlarına Uyum Aşamalarının Nasıl Gerçekleştiği ile İlgili Sonuçlar

Alanyazında uyum süreçleri farklı yöntemler kullanılarak belirli açılardan incelenmektedir. Bu çalışmada öğretim elemanlarının uyum aşamalarının gerçekleşmesi, Berigel'in (2013) ortaya koyduğu uyum süreç aşamaları çerçevesinde ele alınmıştır. Ayrıca çalışmada Berigel'in aşamalarının hangi düzeyde katkı sağladığına bakılmıştır. Araştırmacı çalışmasında ele aldığı her bir öğretim elemanı için Berigel'in modelindeki uzaktan eğitim ortamında öğretim elemanlarının uyum aşamalarının her birini ve her aşamanın alt basamaklarının gerçekleşme durumunu ayrıntılı olarak ele almış ve bu doğrultuda değerlendirerek bir takım sonuçlar elde etmiştir.

1. Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamına uyum sağlama aşamalarının gerçekleşmesiyle ilgili yapılan çalışmada, ilk haftalarda öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sistemiyle ilgili; donma, sisteme girememe, sistem girişinde yaşanan sorunlar, eksik ön bilgiler nedeniyle sistemi istenen düzeyde kullanamama gibi problemlerle karşılaştıklarına ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının karşılaştıkları problemlerin çözümünün sağlanabilmesi için organizasyon desteğine ihtiyaç duyduğu görülmüştür. Organizasyondan gerekli

teknik desteğin sağlanmasında uzaktan eğitim ortamındaki derslerin başarıyla ilerlediği ve bu durumun öğretim elemanını da olumlu etkilediğine ulaşılmıştır. Ancak ihtiyaç duyulan teknik desteğin sağlanamadığı durumlarda öğretim elemanın ciddi sıkıntılar yaşadığı ve uzaktan eğitim ortamına karşı olumsuz bir değişmeye neden olduğuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile ilişkili olarak organizasyon desteğinin uzaktan eğitim ortamına uyum sağlamada önemli bir yeri olduğu söylenebilir.

2. Uzak eğitim ortamında ders veren öğretim elemanlarının uyum aşamalarının sırayla gerçekleşmediği, her bir öğretim elemanı için farklı bir sırayı takip ettiğine ulaşılmıştır. Berigel (2013) uzaktan eğitim uyum aşamalarının sırasıyla gerçekleşmek zorunda olmadığı farklı zamanlarda gerçekleşebileceğini belirtmiştir. Ayrıca çalışmada her bir öğretim elemanı aşamalara farklı zamanlarda ulaşmıştır. Berigel'in süreç aşamalarında yer alan uyarılma aşamasının alt başlıklarından birisi olan deneyimlerini yayma ve paylaşmanın oluşumu incelendiğinde, öğretim elemanlarının farklı haftalarda bu aşamaya ulaştığı ve uzaktan eğitim ile ilgili deneyimlerini çevreleriyle paylaştığına da ulaşılmıştır. Bu durum bize öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamlarına uyum aşamalarının oluşumunda zamanın önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Bununla ilişkili olarak yeni bir ortama veya teknolojiye uyum sağlayabilmek için öğretim elemanlarının belli bir zamana ihtiyaçları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
3. Çalışmada öğretim elemanlarının hazır oluşunun yanında bireysel faktörlerinin de uyum sağlama aşamalarını etkilediği görülmüştür. Uzaktan eğitim ortamında ders vermeye istekli olan öğretim elemanının bireysel faktörleri doğrultusunda etkili ders işlediği, sistemin sağladığı tüm teknolojileri kullanmaya çalıştığına ulaşılmıştır. İşletme yönetimi programında görevli olan öğretim elemanının bireysel faktörleri doğrultusunda sisteme karşı hevesli olduğuna ve sistemle ilgili farklı şeyler yapmak için çaba sarf ettiğine ulaşılmıştır. Bununla ilgili olarak öğretim elemanlarının uyum aşamalarında etkili olan faktörlerden birinin de bireysel faktörler olduğu söylenebilir.
4. Yapılan çalışmada dikkat çeken bir diğer sonuç ise, uzaktan eğitim ortamında ilk defa görevli olan öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamında önceden sahip oldukları rollerinin yanında bir takım yeni rollerde sergilemişlerdir. Bu rollerin, site eğitmeni, yönetici, öğretici, motivasyon sağlayıcı, iletişim uzmanı, danışman, içerik sağlayıcı ve materyal üretici olduğuna ulaşılmıştır. Bununla

ilgili olarak değişen öğretim ortamı ile öğretim elemanlarının sahip olduğu rollerinde de değişlikler olduğu sonucu elde edilmiştir.

5. Uzaktan eğitim ortamında ilk kez ders veren öğretim elemanlarında, uzaktan eğitim ortamında ilk verdikleri derslerinde dikkat çeken bir diğer unsur olarak ta kaygı ve endişe duydukları olarak görülmüştür. Öğretim elemanlarının sistemi bilmedikleri için ve ilk defa farklı ortamda ders verecek olmanın etkisiyle endişe ve kaygı duydukları zamanla bu durumun azaldığına ulaşılmıştır. Bu durum ile yeni bir ortamla karşı karşıya kalan öğretim elemanlarının ilk zamanlarda tedirginlik yaşadığı ancak ortamla ilgili tecrübe kazandıkça bu durumun ortadan kalktığı da söylenebilir.
1. 6..Çalışmanın sonucunda Berigel'in aşamalarının uzaktan eğitim ortamına uyum ile ilgili kapsamının geniş olduğu ve uyum ile çoğu durumu karşılayarak çalışmaya olumlu katkı sağladığı söylenebilir.

6. 1. 2. Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Ortamlarına Uyum Süreç Aşamalarının Farklı Programlar Arasında Gerçekleşmesi ile ilgili Sonuçlar

Farklı programlarda görevli öğretim elemanları arasında uyum süreç aşamaları ile ilgili olarak elde edilen sonuçlar şöyledir;

1. Çalışmada Uzaktan eğitim ortamına uyum sağlama aşamalarının öğretim elemanları üzerinde incelenmesinde programlar arası farklılıklar görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bilgisayar Teknolojileri programında görevli olan ve Veritabanı 1 dersini veren öğretim elemanının uzaktan eğitim ortamına daha kolay uyum sağladığına ulaşılmıştır. Bölümü itibariyle teknoloji ile iç içe bulunması uyum sağlamasında etkili olmuştur. Bu öğretim elemanının bulunduğu programı dahilinde teknolojiye karşı yatkınlığı ve tecrübesi, uzaktan eğitim ortamında uyum aşamalarının tamamını gerçekleştirmesini olumlu yönde etkilemiştir. Buna karşın Kamu Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans programında görevli olan ve Türkiye'de İnsan Hakları dersini veren öğretim elemanı, dersinin işleniş şekli itibariyle uzaktan eğitim ortamının sağladığı pek çok teknolojiyi kullanmamıştır. Derslerini anlatım yöntemiyle işlediği ve uzaktan eğitim ortamına uyum aşamalarının ve alt basamaklarının en az görüldüğü öğretim elemanı olmuştur. Aşamaların gerçekleşmesinde kendi çizgisinden ayrılmadığı ve alışık olduğu anlatım yöntemiyle dersine devam görülmüştür. Uzaktan eğitim ortamında ekstra herhangi bir teknolojiye ihtiyaç duymamıştır ve kullanmamıştır.

2. Çalışmada İşletme Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans programında görevli olan ve Uygulamalı Araştırma Yöntemleri dersini veren öğretim elemanının bireysel farklılığı doğrultusunda teknolojiye ilgisi olduğu ve bu doğrultuda sistemin sağladığı birçok teknolojiyi kullanmaya çalıştığı sonucu elde edilmiştir. Bu öğretim elemanı dersinde uzaktan eğitim sisteminin sağladığı teknolojilerin hepsinden yararlanmak istemiştir. Kendisinin yetersiz olduğu durumları araştırmıştır ve kendisini geliştirmeye çalışmıştır. Uzaktan eğitim ortamına uyum süreç aşamalarının gerçekleştirilmesinde, öğretim elemanı ciddi emek harcamış ve uyum aşamalarının hepsini gerçekleştirdiği ancak bazı alt basamakları gerçekleştirmediği görülmüştür.

6. 2. Öneriler

Bu bölümde çalışma sonuçları doğrultusunda; çalışma sonuçlarına dayalı öneriler ve ileride yapılabilecek çalışmalara yönelik öneriler olmak üzere iki başlık altında önerilere yer verilecektir.

6. 2. 1. Çalışma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. Öğretim elemanları sadece sistemin kendilerine sunduğu uzaktan eğitim teknolojileri ile sınırlı kalmamalı araştırıp ihtiyacı doğrultusunda gerekli olan eğitim teknolojileri derslerine entegre edebilmelidir.
2. Uzaktan eğitim merkezleri kendi bünyesinde görev verdiği öğretim elemanlarının ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çalışmalıdır.
3. Uzaktan eğitim ortamında ders vermeye başlamadan öğretim elemanı bu ortamlarda ders vermek için gerekli olan donanımsal bütün ihtiyaçlarını temin etmeli ya da bunun temini noktasında uzaktan eğitim merkezinden istekte bulunmalıdır.
4. Öğretim elemanları uzaktan eğitim deneyimlerini ve öğrenmiş oldukları yeni uzaktan eğitim teknolojilerini iş arkadaşları ve uzaktan eğitim uzmanlarıyla paylaşıp tartışmalıdırlar. Böylece öğretim elemanları eksikliklerini kapatabilir, deneyimlerini artırabilirler.
5. Organizasyon uzaktan eğitim ortamlarının farklılığını öğretim elemanlarına hissettirmeli, öğretim elemanlarının edineceği yeni rollerin (teknik, pedagojik, sosyal ve yönetsel roller) farkına varmalarını sağlamalı, bu rolleri öğretim elemanlarına tanıtmalı ve bu rollerin gereklerini yapmaları için öğretim elemanlarına sürekli destek sunmalıdır.

6. Organizasyon, öğretim elemanlarını süreç içerisinde takip ederek yaşadıkları problemleri tespit etmeli ve öğretim elemanlarına çözüm önerileri sunmalıdır.

6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Çalışmalara Yönelik Öneriler

Bu çalışma ile Berigel'in öğretim elemanı uyum aşamalarının nasıl gerçekleştiği ile ilgili çalışma yapılmıştır. Bu çalışma tek uzaktan eğitim merkezinde gerçekleştirilmiş olup üç farklı programda görevli üç öğretim elemanı ile yapılmıştır. İleride yapılabilecek çalışmalarda;

1. Daha kapsamlı bir çalışma olması bakımından farklı uzaktan eğitim merkezlerinden örneklem oluşturularak farklı uzaktan eğitim merkezleri arasında karşılaştırma yapılabilir.
2. Ele alınan kişi sayısı artırılarak daha çok kişiden veri toplanarak daha iyi sonuçlar çıkartılabilir.
3. Ele alınan bölümler farklılaştırılarak farklı bölümler arasındaki uzaktan eğitim ortamlarına uyum süreç aşamalarının gelişimleri incelenebilir.
4. Organizasyon ile işbirliği sağlanarak donanımsal çeşitlilik sağlanabilir ve böylece çeşitli uzaktan eğitim teknolojileri ile uyum süreç aşamaları üzerinde çalışma yapılabilir.

7. KAYNAKLAR

- Anderson, T. and Dron, J. (2010). Three generations of distance education pedagogy. *The International Review of Research in Open and Distance Learning*, 12(3), 80-97.
- Anderson, T. (2005). Distance learning–social software’s killer ap? Open and Distance Learning Association of Australia. ODLAA 2005 Conference.(1-12) Sydney University, Australia.
- Angeli, C. and Valanides, N. (2009). Epistemological and methodological issues for the conceptualization, development, and assessment of ICT–TPCK: Advances in technological pedagogical content knowledge (TPCK). *Computers and Education*, 52(1), 154-168.
- Aydın, C. H. (2002). Çevrimiçi (online) öğrenme toplulukları. Açık öğretim fakültesi 20. kuruluş yılı nedeniyle, uluslararası katılımlı, Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu 23-25 Mayıs 2002. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Beaudoin, M. (1990). The instructor's changing role in distance education. *The American Journal of Distance Education*, 4(2), 21-29.
- Bekele, T.A. and Menchaca, M. (2008). Learner and instructor identified success factors in distance education. *Distance Education*, 29(3), 231-252.
- Beldarrain, Y. (2006). Distance education trends: Integrating new technologies to foster student interaction and collaboration. *Distance Education*, 27(2), 139-153.
- Berge, Z. (2000). New roles for learners and teachers in online higher education. *Readings and Resources in Global Online Education*, 3-9. <http://its.fvtc.edu/langan/BB6/BergeZane2000.pdf> adresinden 19 Temmuz 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Berigel, M. ve Karal, H. (2011). Students’ adoption of distance education environments: An action research of a non-thesis masters’ program. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 135-145
- Berigel, M. (2013). Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamlarına uyum süreçlerinin incelenmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Yayınlanmamış doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Bıyan, M. ve Alan, M. A. (2013). Cumhuriyet üniversitesi bilgisayar ağının modellenmesi ve uzaktan eğitim için performans ölçümü. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 8(2), 99-111.
- Bonk, C. J. and Dennen, V. P. (1999). Teaching on the web: With a little help from my pedagogical friends. *Journal of Computing in Higher Education*, 11(1), 3-28.

- Brown, R. E. (2001). The process of community-building in distance learning classes. *Journal of Asynchronous learning networks*, 5(2), 18-35.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (10. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1997). *Genel öğretim metotları*. İstanbul: Öz Eğitim.
- Cambre, M.A. (1991). The state of the art of instructional television. Anglin, G.J. (Ed.), *Instructional technology, past, present and future* (pp.267-275). Englewood, CO: Libraries Unlimited.
- Cegielski, C. G. (2001). A model of the factors that affect the integration of emerging information technology into corporate strategy. Doctoral dissertation, University of Mississippi, USA.
- Chute, A. G., Hancock, B. and Thompson, M. (1998). *The McGraw-Hill handbook of distance learning: A "how to get started guide" for trainers and human resources professionals*. New York: McGraw-Hill, Inc.
- Clark, RE, (1985) .Confounding in educational computing research. *Journal of Educational Computing Research*, 1, 137-148.
- Cohen, L., Manion, L. and Morrison, K. (2000). *Research methods in education* (5th ed.). London, UK: Taylor & Francis, Inc.
- Conrad, D. (2002). Deep in the hearts of learners: Insights into the nature of online community. *Journal of Distance Education*, 17(1), 1-19
- Collins, M. and Berge, Z. L. (1996, June). Facilitating interaction in computer mediated online courses. In FSU/AECT Distance Education Conference, Tallahassee, FL.
- Creswell, J.W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Thousand Oaks, California: SAGE.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (Genişletilmiş 3. Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Das, M. and Ghosh, C. K. (2012). Academic counselling in distance education with focus on innovation: The need and expectations of IGNOU learners. *Indian Journal of Open Learning (ISSN: 0971-2690)*, 20(3), 191-216.
- Davis, F. D. (1989) Perceived usefulness, perceived ease of use and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319-340.
- Dessoff, A. (2009). The rise of virtual teacher. *District Administration*, 45(2), 23-26
- Dickey, M. D. (2005). Three-dimensional virtual worlds and distance learning: Two case studies of active worlds as a medium for distance education. *British Journal of Educational Technology*, 36(3), 439-451.

- Dooley, K. E., Lindner, J. R. and Dooley, L. M. (2005). *Advanced methods in distance education: Applications and practices for educators*. Trainers and Learners, Information Science Publishing, Texas A&M University, USA.
- Duffy, T. M. and Jonassen, D. H. (1992) *Constructivism: New implications for instructional technology. Constructivism and the technology of instruction: A conversation*. Hillsdale, NJ, Lawrence Erlbaum Associates.
- Düzakın, E. ve Yalçinkaya, S. (2008). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemi ve Çukurova üniversitesi öğretim elemanlarının yatkınlıkları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 225-244.
- Dwyer, D. C. (1994). Apple classrooms of tomorrow: What we have learned. *Educational Leadership*, 1, 51.
- Edmondson, A. C., Bohmer, R. M. and Pisano, G. P. (2001). Disrupted routines: Team learning and new technology implementation in hospitals. *Administrative Science Quarterly*, 46(4), 685-716.
- Erdemir, N., Bakırcı, H. ve Eyduran, E. (2009). Öğretmen adaylarının eğitimde teknolojiyi kullanabilme özgüvenlerinin tespiti. *Journal of Turkish Science*, 6(3), 99-108.
- Erden, A. (2003). Sanal okul. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 4, 40.
- Erözkan, A., Ekiz, D., Bozkurt, E., İnanç, H., Gelen, İ., Taşlı, İ., ve diğ. 2007. *Bilimsel araştırma yöntemleri* (1.Baskı). İstanbul: Lisans Yayınları.
- Fraenkel, J. R. and Wallen, N. E. (2009). *How to design and evaluate research in education* (7th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Fullan, M. (1993). *Change forces: Probing the depths of educational reform*. London: Falmer Press.
- Fullan, M. (2001). *Leading in a culture of change*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Galusha, J. M. (1998). Barriers to learning in distance education. *Distance Learning Barriers*, 70, 23.
- Garber, D. (2004). Growing virtual communities. *The International Review of Research in Open and Distance Learning*, 5(2). <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/177/259> adresinden 27 Mart 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Garrison, D.R. and Shale, D. (1987). Mapping the boundaries of distance education: Problems in defining the field. *The American Journal of Distance Education*, 1(1), 7-13.
- Graham, C. B. (2012). Using TPACK as a framework to understand teacher candidates' technology integration decisions. *Journal of Computer Assisted Learning*, 530-546. http://www.readcube.com/articles/10.1111%2Fj.13652729.2011.00472.x?r3_referer=wol&tracking_action=preview_click&show_checkout=1 adresinden 21 Mayıs 2014 tarihinde edinilmiştir.

- Gülner, B. (2003). Bilgisayar ve internet destekli uzaktan eğitim programlarının tasarım geliştirme ve değerlendirme aşamaları (SUZEP ÖRNEĞİ). Yüksek lisans tezi, Konya, Selçuk Üniversitesi.
- Gündüz Ş, ve Çuhadar, C. (2006). Bilişim teknolojilerinin sosyal yapı üzerindeki etkileri ve eğitimdeki yeri. Güneş, A. (Ed.), Bilgisayar I temel bilgisayar becerileri (s. 355-402) Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Hannay, M. and Newvine, T. (2006). Perceptions of distance learning: A comparison of online and traditional learning. *Journal of Online Learning and Teaching*, 2(1), 1-11. <http://jolt.merlot.org/05011.htm> adresinden 27 Eylül 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Hardy, J. (1998). Teacher attitudes toward and knowledge of computer technology. *Computers in Schools*, 14 (3/4) 119-136.
- Herrmann, N. (1990). *The creative brain*. Lake Lure, NC: Ned Herrmann Grup.
- Hızal, A. (1983), *Uzaktan eğitim süreçleri ve yazılı gereçler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Holcombe, M.C. (2000), Factors influencing teacher acceptance of the internet as a teaching tool: A study of texas schools receiving a TIF or a TIE grant. Digital Dissertation (UMI No. 9963219), Ann Arbor, MI.
- Holmberg, B. (2005). *Theory and practice of distance education*. Almanya: Routledge.
- Hong, S. and Tam, K. Y. (2006). Understanding the adoption of multi-purpose information appliances: The case of mobile data services. *Information Systems Research*, 17, 162–179.
- Hopper, D.A. (2000). Learner characteristics, life circumstances, and transactional distance in a distance education setting. Unpublished dissertation, Wayne State University, Detroit, Michigan.
- Ingram, A. L. (2005). Engagement in online learning communities. In J. Bourne and J. C. Moore (Ed.), *Elements of quality online education: Engaging communities* (pp. 55-67). Needham, MA: Sloan Center for Online Education.
- İşman, A. (2005). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Öğreti Yayınları.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim (4. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- İşman, A. ve Dabaj, F. (2005). Diffusion of distance education in north cyprus. *The Turkish Online Journal of Distance Education (TOJDE)*, 6(4), 59-65. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED494755.pdf> adresinden 12 Haziran 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Johnson, H.H. and Fredian, A.J. (1986). Simple rules for complex change. *Training and Development Journal*, August, 47-49
- Karahanna, E. and Straub, D. W. (1999). The psychological origins of perceived usefulness and ease of use. *Information and Management*, 35, 237–250.

- Kandemir, O. (2014). Türkiye’de yükseköğretim düzeyinde uzaktan eğitim uygulamaları: eğitimde fırsat eşitliği ve ekonomi. *Electronic Turkish Studies*, 9(5),1155-1176. http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1291967888_64KandemirOrhan-sos-1155-1176.pdf adresinden 17 Ağustos 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Karasar, Ş. (2004). Eğitimde yeni iletişim teknolojileri-internet ve sanal yüksek eğitim. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(4), 117-125. <http://www.tojet.net/articles/v3i4/3416.pdf> adresinden 19 Temmuz 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, E. (2003). Yüz yüze ve uzaktan eğitimde öğrenme deneyimlerinin eşitliği. Equality of face to face and distance learning experiment. *Educational sciences and application*, 2(3), 91.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim* (1. Baskı). Ankara: Pegem A Yayınları
- Keegan, D. (1996). *Foundations of distance education* (3rd ed.). Routledge studies in distance education Series. London and New York.
- Khoo, E. G. L. (2010). Developing an online learning community: A strategy for improving lecturer and student learning experiences. University of Waikato, New Zealand
- Knapper, C. K. and Cropley, A. (2000). *Lifelong learning in higher education* (3rd ed.). London: Kogan Page.
- Kotrlik, J. W. and Redmann, D. H. (2009). Technology adoption for use in instruction by secondary technology education teachers. *Technology*, 21(1). <http://scholar.lib.vt.edu/ejournals/JTE/v21n1/kotrlik.html> adresinden 21 Eylül 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Koufaris, M. (2002). Applying the technology acceptance model and flow theory to online consumer behavior. *Information Systems Research*, 13, 205–223.
- Kulik, J. A. (1983) Effects of computer-based teaching on secondary school students. *Journal of Educational Psychology*, 75, 19-26.
- Kulik, J. A. (1985) Effectiveness of computer-based education in elementary schools, *Computers in Human Behaviour*, 1, 59-74.
- Levy, S. (2003). Six factors to consider when planning online distance learning programs in higher education. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 6(1). <http://www.westga.edu/~distance/ojda/spring61/levy61.htm> adresinden 21 Ekim 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Levy, Y. (2008). An empirical development of critical value factors (CVF) of online learning activities: An application of activity theory and cognitive value theory. *Computers & Education*, 51, 1664–1675
- Lin, H. F. (2007) Predicting consumer intentions to shop online: An empirical test of competing theories. *Electronic Commerce Research and Applications*, 6(4), 433-

442. <http://web.nchu.edu.tw/pweb/users/arborfish/lesson/8963.pdf> adresinden 15 Haziran 2014 tarihinde edinilmiştir.

- Lucas, C. and Murray, J. (2002). *New faculty: A practical guide for academic beginners*. NewYork: Palgrave.
- Lumsdaine, E. and Lumsdaine, M. (1995). *Creative problem solving: Thinking skills for a changing world*. McGraw-Hill.
- Martins, C.B.M.J., Steil, A.V. and Todesco, J.L. (2004). Factors influencing the adoption of the internet as a teaching tool at foreign language schools. *Computers and Education*, 42, 353-74.
- Mignon, A. and Jurie, F. (2012, June). PCCA: A new approach for distance learning from sparse pairwise constraints. In Computer Vision and Pattern Recognition (CVPR), 2012 IEEE Conference on (pp. 2666-2672). IEEE.
- Mishra, P., Koehler, M. J. and Kereluik, K., 2009. The song remains the same: Looking back to the future of educational technology. *TechTrends*, 53(5), 48-53.
- Mishra, P. and Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for integrating technology in teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017-1054.
- Moore, M.G. (1993). Theory of transactional distance. Keegan, D. (Ed.). *Theoretical principle of distance education* (pp. 22-38). Almany: Routledge.
- Moore, M.G. (1973). Towards a theory of independent learning and teaching. *Journal of Higher Education*, 44, 661-679
- Moore, J. L., Dickson-Deane, C. and Galyen, K. (2011). E-Learning, online learning, and distance learning environments: Are they the same? *The Internet and Higher Education*, 14(2), 129-135.
- Moore, M. and Kearsley, G. (2005). *Distance education a systems view*. Belmont: Thomson Wadsworth.
- Noden, H. and Moss, B. (1993). Virtual schools: Reading and writing. *The Reading Teacher*, 47(2), 152-162.
- Offir, B., Lev, Y. and Bezalel, R. (2008). Surface and deep learning processes in distance education: synchronous versus asynchronous systems. *Computers & Education*, 51(3), 1172-1183.
- Özen, Ü. ve Karaman, S. (2001). Web tabanlı uzaktan eğitimde sistem tasarımı. *Akdeniz University Faculty of Economics & Administrative Sciences Faculty Journal* 1(2) 81-102.
- Özkök, A. (2013). Web-tabanlı öğrenme ortamlarında yaratıcı problem çözme öğretim yönteminin tasarımı [Özel sayı]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 287-297.

- Panda, S. and Mishra, S. (2007). E-Learning in a mega open university: Faculty attitude, barriers and motivators. *Educational Media International*, 44(4), 323-338.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods* (2nd ed.). Newbury Park: Sage Publications.
- Paulsen, M. F. (1993). The hexagon of cooperative freedom: A distance education theory attuned to computer conferencing. 3. Distance Education Online Symposium. Norway.
- Peters, O. (1983). Distance education and industrial production: A comparative interpretation in outline. (pp.95-113), London and New York. <http://www.c3i.uni-oldenburg.de/cde/found/peters67.htm> adresinden 25.10.2014 tarihinde edinilmiştir.
- Phipps, R. and Merisotis, J. (1999). What's the difference? A review of contemporary research on the effectiveness of distance learning in higher education. Washington, DC: The Institute for Higher Education Policy.
- Polly, D. and Brantley-Dias, L. (2009). TPACK: Where do we go now? *TechTrends*, 53(5), 46-47.
- Porter, L. R. (1997). *Creating the virtual classroom: Distance learning with the internet*. John Wiley & Sons, Inc.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants part 2: Do they really think differently? *On the Horizon*, 9(6), 1-6.
- Rai, A. and Bajwa, D. S. (1997). An empirical investigation into factors relating to the adoption of executive information systems: An analysis for collaboration and decision support. *Decision Sciences*, 24, 939-974.
- Renyi, J. (1996). "Teachers take charge of their learning: Transforming professional development for student success." New York: National Foundation for the Improvement of Education.
- Rogers, E. (1995). *Diffusion of innovations*. (4th ed). New York: The Free Press.
- Robinson, D. and Ikeda, T. (2002). Is online education the future for universities? *Nagoya Journal of Higher Education*, 2, 111-141.
- Russell, A. L. (1996). Six stages for learning to use technology. Proceedings of selected research and development presentations at the 1996 national convention of the association for educational communications and technology. ERIC Document Reproduction Service No. ED 397 832.
- Sahin, I. (2007). Predicting student satisfaction in distance education and learning environments. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 8(2), 113-119. <http://tojde.anadolu.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/337-published.pdf> adresinden 17 Ağustos tarihinde edinilmiştir.

- Schwier, R. A. (2001). Catalysts, emphases, and elements of virtual learning communities: Implications for research and practice. *Quarterly Review of Distance Education*, 2(1), 5-18.
- Shamoail, E. (2005). Teachers' perceptions and experiences in adopting "blackboard" computer program in a victorian secondary school: A case study. Doctoral dissertation, Victoria University, Australia.
- Sherry, L. (1995). Issues in distance learning. *International Journal of Educational Telecommunications*, 1(4), 337-365.
- Simonson, M., Schlosser, C. and Hanson, D. (1999). Theory and distance education: A new discussion. *American Journal of Distance Education*, 13(1), 60-75.
- Stewart, C. J. and Cash, W. B. (1985). *Interviewing: Principles and practices* (4th edition). Dubuque, Iowa: W.C. Brown Publishers.
- Swan, K. (2001). Virtual interaction: Design factors affecting student satisfaction and perceived learning in asynchronous online courses. *Distance Education*, 22, 306-331.
- Şimşek, N. ve Karataş, S. (2002). Uzaktan eğitim teknolojilerinin potansiyeli. Jandarma Okullar Komutanlığı Uzaktan Eğitim ve Araştırma Geliştirme Semineri (05-06 Şubat 2002). Seminer Kitabı, 54-83.
- Tanyeri, T. (2008). Matematik öğretimine bilgi ve iletişim teknolojilerinin entegrasyonu konusunda paydaş görüşleri. Yayınlanmamış doktora tezi. *Anadolu Üniversitesi, Eskişehir*.
- Taşpınar, M. (2014). Mesleki eğitimde uzaktan eğitim ve toplumsal algı. *Journal of Research in Education and Teaching*, 4(3), 2146-9199.
- Toprakçı, E. ve Ersoy, M. (2008). Uzaktan öğretimde öğretmen rolleri. II.Uluslararası Bilgisayara ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu (16-18 Nisan 2008). Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İzmir.
- Topu, F. B., Baydaş, Ö., Demirel, T. ve Karaman, S. (2011). Yüz yüze öğretimden uzaktan öğretime geçişte öğretim elemanlarının rol değişimleri. IETC - May 25-27, 2011 İstanbul, Türkiye.
- Turan, A. H. ve Çolakoğlu, B. E. (2011). Yüksek öğrenimde öğretim elemanlarının teknoloji kabulü ve kullanımı: Adnan Menderes Üniversitesinde ampirik bir değerlendirme. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9(1), 106-121.
- Usal, M. R. ve Albayrak, M. (2005). E-Öğrenmede bilgisayar/ ağ altyapısı bakımından etkili parametreler ve türkiye'nin e-öğrenmeye hazır bulunuşluğu. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 4(2), 44-50. <http://www.tojet.net/articles/v4i2/426.pdf> adresinden 21 Şubat 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Ülker, M. S., Günlük, M., ve Erbey, S. N. (2006). Muhasebe öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik tutumları üzerine bir

araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 40-55. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2115397 adresinden 31 Mart 2014 tarihinde edinilmiştir.

- Venkatesh, V. and Davis, F. D. (2000). A theoretical extension of the technology acceptance model: Four longitudinal field studies. *Management Science*, 46, 186–204.
- Venkatesh, V. (2000). Determinants of perceived ease of use: Integrating perceived behavioral control, computer anxiety and enjoyment into the technology acceptance model. *Information Systems Research*, 11, 342–365.
- Venkatesh, V. and Bala, H. (2008). Technology acceptance model 3 and a research agenda on interventions. *Decision sciences*, 39(2), 273-315.
- Verduin, J. R. and Clark, Jr. T. A. (1994) *Uzaktan eğitim: Etkin uygulama esasları* (Çev: İ. Maviş), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Von Horn, R. (1997). The virtual school. *Phi Delta Kappan*, 78(6), 480-487.
- Weaver, D. (2008). Academic and student use of a learning management system: Implications for quality. *Australasian Journal of Educational Technology*, 24(1), 30-41.
- White, C. (2009). Towards a learner-based theory of distance language learning: The concept of the learner-context interface. In P. Hubbard (Ed.) *Computer assisted language learning: Critical concepts in linguistics. Volume IV: Present Trends and Future Directions in CALL.* (pp. 97-112). London: Routledge.
- Winn, W. (1999). Learning in virtual environments: A theoretical framework and considerations for design. *Education Media International*, 36(4), 271-279.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods* (3rd. ed.). Beverley Hills, CA: Sage Publications.
- Zemsky, R. and Massy, W.F. (2004), Thwarted innovation. What happened to e-learning and why. The University of Pennsylvania, PN: The Learning Alliance, <http://www.josemnazevedo.uac.pt/ThwartedInnovation.pdf> adresinden 12 Mayıs tarihinde edinilmiştir.

8. EKLER

Ek 1. Uzaktan Eğitim Ortamına Uyum Süreci Gözlem Formu

Tarih:../.../.....

TANIMA	Gözlemler
Uzaktan eğitim sistemi	
Uzaktan eğitim teknolojileri	
Organizasyon yapısı	
Kurallar-Kanunlar-Yönergeler	
FARKINA VARMA	
Öğretim faaliyetlerindeki farklılık	
Etkileşim ve İletişimde farklılık	
Uzaktan eğitimin faydaları ve avantajları	
Kişisel gelişim ihtiyacı	
DEĞİŞİM	
Tutum- Algı- İnanış	
Önceki öğretim deneyimleri	
Teknoloji kullanım becerileri	
DÖNÜŞÜM	
Eski roller → Yeni roller	
Öğretmen merkezli → Öğrenci merkezli	
UYARLAMA	
Yeni öğretim yöntemleri	
Yeni uzaktan eğitim teknolojilerini kullanma	
Deneyimlerini paylaşma-yayma	
Diğer gözlemler	

Ek 2. Ön Mülakat Soruları**ÖN MÜLAKAT SORULARI**

- 1) Daha önce uzaktan eğitim deneyiminiz oldu mu ? (öğretmen /öğrenci)
- 2) Uzaktan eğitime yönelik endişe, kaygı ve korkularınız var mı ?
- 3) Uzaktan eğitim ortamındaki eğitim sistemi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
- 4) Uzaktan eğitim ortamında kullanılan teknolojiler ile ilgili karşılaştığınız yeni durumlar hakkında neler düşünmektesiniz/yapmaktasınız?
- 5) Uzaktan eğitim organizasyon yapısı hakkındaki bilgileriniz nelerdir?
- 6) Uzaktan eğitim ortamındaki kural-kanun-yönergeler size ne ifade etmektedir?
- 7) Uzaktan eğitim ortamındaki öğretim faaliyetlerindeki farklılıklar var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?
- 8) Uzaktan eğitim ile ilgili hangi kaynaklardan bilgi edinip kendinizi geliştirebilirsiniz (arkadaş,iş ortamı, internet, kitap v.b.)
- 9) Uzaktan eğitim ortamında eğitim vermeye başladıktan sonra kişisel gelişim ihtiyacı duydunuz mu?
- 10) Uzaktan Eğitimin avantaj ve dezavantajları nelerdir?

Ek 3. Ara Mülakat Soruları

ARA MÜLAKAT SORULARI

- 1) Uzaktan eğitim ortamında ders vermeye başladıktan bu ortam ile oluşan eğitim faaliyetlerindeki farklılıklar nasıl şekillenmektedir?
- 2) Uzaktan Eğitimin avantaj ve dezavantajları nelerdir?
- 3) Uzaktan eğitim ortamındaki öğretim faaliyetlerindeki farklılık öğrenci ile iletişim ve etkileşiminizi nasıl etkilemektedir? Örneklendirebilir misiniz?
- 4) Uzaktan eğitimde ortamına karşı düşünceleriniz nelerdir (tutum,algı,)- belli bir süre ders verdikten sonra (yani baştaki ile şuan arasındaki fark)
- 5) Bu ortamda kullandığınız öğretim yöntem ve tekniklerini nasıldır? Örgünde kullandıklarınız ile farklılaşmakta mıdır?
- 6) Connect ortamındaki sizlere sunulan özellikleri rahatlıkla kullanabiliyor musunuz? Yada daha çok hangilerini(görüntü-ekran paylaşımı, ses, sunu, beyaz tahta, not kısmı vs...) kullanmaktasınız? Örneklendirebilir misiniz?
- 7) Önceden sahip olduğunuz rolleriniz ile Uzaktan eğitim ortamında edindiğiniz yeni rolleri(pedagojik, teknik, sosyal ve yönetsel) hangi düzeyde gerçekleştirmektesiniz?
- 8) Uzaktan eğitim ortamında örgün eğitim ortamına göre ders anlatım şeklinizde bir dönüşüm yaşadınız mı? (öğretmenden öğrenci merkezliye gibi)

Ek 4. Son Mülakat Soruları

SON MÜLAKAT SORULARI

- 1- Uzaktan eğitim ortamında ders vermeye başladıktan sonra öğretim yöntemlerinizde bir farklılaşma oldu mu? Yeni öğretim yöntemleri(düz anlatım, sunu, tartışma, gösteri vb.) kullanmaya başladınız mı?
- 2- Yeni uzaktan eğitim teknolojilerine öğretim sürecinizde yer verdiniz mi? Örneklendirebilir misiniz?
- 3- Edindiğiniz deneyimleri uzaktan eğitim sistemi personeli, arkadaşlarınız, iş arkadaşlarınız ile paylaştınız mı?
- 4- Uzaktan eğitim ortamına karşı düşünceleriniz nelerdir? herhangi bir farklılaşma yaşadınız mı?
- 5- Uzaktan eğitim ortamında ders vermeye başladıktan sonra yaşadığınız değişimler var mı? Var ise örneklendirebilir misiniz?
- 6- Uzaktan eğitim ortamında ders vermeye ilgili deneyimlerinizden bahsedebilir misiniz?
- 7- Uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajları sizce nelerdir?

Ek 5. İnternet Kullanım Durum ile İlgili Yapılandırılmış Mülakat

1) Evde bilgisayarınız var mı?

2) Evde İnternet bağlantınız var mı?

3) İnternette bir hafta içinde ne kadar vakit geçirmektesiniz? Aşağıdaki zaman aralıklarından birisini seçiniz?

- 0-5 saat 6-10 saat 11-15 saat 16-20 saat 21-25 saat
 36-40 saat 40 saatten fazla

4) E-postalarınızı ne sıklıkla kontrol edersiniz?

5) İnternete genellikle nereden bağlanırsınız?

6) İnterneti genellikle hangi amaçlarla kullanırsınız?

7) Bilgiye erişmek için genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

8) Kaç yıldır İnternet kullanıyorsunuz? Aşağıdaki zaman aralıklarından birisini seçiniz?

- 1 yıldan az 1-2 yıl 3-4 yıl 5-6 yıl 7-8 yıl
 10 yıldan fazla

9) Cep telefonu aracılığı ile İnternete bağlanır mısınız?

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

1988 yılında Trabzon ilinin Sürmene ilçesinde doğdu. İlkokulu ve Ortaokulu Ayşe Kırallı ilköğretim okulunda, Lise eğitimini ise Sürmene lisesinde tamamlayarak 2005 yılında mezun oldu. Yükseköğretim hayatına Sakarya Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknoloji Eğitimi bölümünde başlayarak 2011 yılının şubat ayında mezun oldu. Aynı yıl Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri ana bilim dalında tezli yüksek lisans programına başladı. 2014 yılı itibariyle Artvin Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe de öğretmen olarak çalışmaktadır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : Elvan KOL, Artvin Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi Merkez / Artvin

E-Posta: elvankol61@hotmail.com

Tel : 05436596214